

Riksdagens protokoll

2005/06:35

Tisdagen den 22 november

Kl. 13.30 – 16.09

18.00 – 20.25

Protokoll
2005/06:35

---

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 16 november.

2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2005/06:97

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:97 av Birgitta Sellén (c)

Synsedsättning – så kallat tunnelseende

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 29 november 2005.

Skälet till dröjsmålet är ett nyuppkommet möte där socialministern deltar.

Stockholm den 21 november 2005

Socialdepartementet

Berit Andnor

Enligt uppdrag

Erna Zelmin

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2005/06:106

Till riksdagen

Interpellation 106 av Yvonne Andersson (kd)

Inkassoverksamheten

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 13 december 2005.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 17 november 2005

Justitiedepartementet

Thomas Bodström

Enligt uppdrag

Nils Öberg

Expeditionschef

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Birgitta Ohlsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att få ett slut på det ökande våldet i Darfur och skydda den civila befolkningen samt vilka åtgärder jag avser att vidta för att försäkra att den specialdomstol som regimen tillsatt verkligen åtar dem som gjort sig skyldiga till grova förbrytelser och folkmord. Gunilla Carlsson har frågat mig hur jag kommer att verka för att folkmordet i Darfur stoppas. Jag besvarar interpellationerna i ett sammanhang.

Jag delar Birgitta Ohlssons och Gunilla Carlssons oro över att situationen i Darfur alltjämt är mycket svår för stora delar av befolkningen. Samtidigt är det i dag en grundläggande skillnad mot situationen för drygt två år sedan då konflikten i Darfur rasade som värst. Den akuta konfliktsituationen som rådde då med massiva och omfattande mord, övergrepp och attacker mot byar ser vi inte längre. Detta beror både på påtryckningar från det internationella samfundet och Afrikanska unionens styrkor på marken. AU har – genom att bevaka det humanitära vapenstilleståndsavtalet – kunnat förhindra förestående attacker och övergrepp. Bland annat genomförs regelbundet konvojer för att skydda särskilt utsatta grupper, såsom kvinnor som rör sig utanför flyktinglägren.

Att den positiva utvecklingen på marken bryts genom nya attacker och brott mot vapenvilan är oacceptabelt. Den senaste tiden har dessutom även internationella hjälporganisationer och Afrikanska unionens styrkor blivit föremål för attacker.

Det internationella samfundet måste fortsätta att sätta press på parterna i konflikten att ta sitt ansvar och vända denna utveckling. Sudans regering har ett särskilt åtagande att avvärja janjawidmilisen.

Sverige ökar ansträngningarna för Darfur inom flera olika områden.

Det är helt avgörande med en politisk uppgörelse mellan parterna i konflikten genom de pågående fredsförhandlingarna. Sverige bidrar med en erfaren diplomat till EU:s medlingsteam och ökar nu stödet till förhandlingarna med 5 miljoner kronor.

Sverige deltar i dag i EU:s stödinsats till AU:s insats i Darfur med bland annat militära och polisiära experter. Vi skickar nu ytterligare poliser till Darfur. Dessutom avsätts 5 miljoner kronor i stöd direkt till Afrikanska unionens insats. Sverige var drivande bakom beslutet att ytterligare 70 miljoner euro nu tilldelas AU:s insats i Darfur från EU:s fredsfacilitet, som därigenom står för merparten av finansieringen av AU:s insats.

FN och säkerhetsrådet har ett särskilt ansvar för situationen i Darfur. FN bör fortsätta att öka sitt stöd till AU:s insats i Darfur, inklusive genom FN-missionen i södra Sudan. EU:s militära och civila stödinsatser omfattar bland annat lufttransporter, utrustning, utbildningsinsatser, militära experter och poliserådgivare. Det förs i dag diskussioner med AU om hur EU bäst ytterligare kan stödja AU:s insats. Givet att AU eller FN efterfrågar ett sådant bidrag ser Sverige positivt på att EU utökar sin militära närvaro i Darfur inom ramen för AU:s insats eller en utökad FN-insats.

Sverige gör också en särskild satsning för kvinnors situation mot bakgrund av de fasansfulla kränkningarna och sexuella övergreppen mot kvinnor i Darfur. 5 miljoner kronor kommer att avsättas för att stärka AU-insatsens kontor för mänskliga rättigheter och genderfrågor. Sveriges samlade bistånd till Sudan och Darfur kommer i år att uppgå till över 250 miljoner kronor.

Lagföring och motverkande av straffriheten är avgörande för att få bukt med övergreppen. Huruvida det är fråga om folkmord i strikt juridisk mening – för vilket krävs en avsikt att förgöra en viss befolkningsgrupp – är för närvarande föremål för bedömning i Internationella brottmålsdomstolen (ICC). Sverige och EU agerade pådrivande för säkerhetsrådets beslut att hänskjuta situationen i Darfur till Internationella brottmålsdomstolen. Domstolen har inlett sitt arbete. Samtidigt är ett väl fungerande nationellt rättsväsende avgörande för att åtala de personer som står bakom övergreppen i Darfur. Domstolen måste få stöd från det internationella samfundet med att upprätta en verksamhet förenlig med internationella normer.

För att ytterligare stärka det svenska engagemanget i en av Afrikas mest konfliktyngda regioner kommer regeringen att utse en särskild rådgivare för Afrikas horn.

Anf. 2 BIRGITTA OHLSSON (fp):

Fru talman! Jag vill inleda med att tacka utrikesministern för hennes svar. Jag instämmer på en del punkter. Liksom utrikesministern tycker jag att det är glädjande att konflikten i södra delen av Sudan verkar ha gått mot en lugnare situation. Det är också glädjande att svenskt bistånd har ökat något till denna konfliktfyllda region i världen.

Jag vet inte riktigt om jag – som liksom utrikesministern också har besökt Darfur – håller med om att situationen, verklighetsbeskrivningen, har blivit så pass mycket bättre. Jag kan ta några axplock av nyheter om vad som har hänt under hösten i Darfur, denna västra del av Sudan med en yta lika stor som Frankrike.

I slutet av oktober kunde vi läsa att FN-tjänstemän uppgivit att 34 hjälparbetare tagits som gisslan i Darfur i närheten av Kalmalägrät i Nyala, huvudstaden i södra delen av Darfur. Vi kunde läsa att i västra Darfur i Sudan, vid el-Geneina, ett flyktingläger jag själv har besökt nära gränsen till Tchad, får 75 000 människor inte längre någon hjälp på grund av de ständiga överfall som sker. Det är banditer som överfaller hjälpr transporter. Hjälparbetare blir knivhuggna, slagna och piskade. Även våldtäkter mot kvinnor har förekommit. Det här redovisar olika FN-tjänstemän.

I dag finns nära 11 000 hjälparbetare från humanitära organisationer som verkar i Darfur. Häromveckan varnade Jan Egeland, FN:s norske samordnare av katastrofhjälpen, att FN kan tvingas dra sig ur Darfur om våldet fortsätter att trappas upp. Jag undrar om utrikesministern verkligen tycker att utvecklingen har blivit så pass mycket bättre. Det kanske inte är samma akuta folkmord som vi såg för något år sedan, men terrorn fortsätter. För människorna ute på fältet är svälten total, och lidandet och förtrycket är totalt. Andelen döda har ökat. Andelen fördrivna är fortfarande kompakt. Hur har utrikesministern tänkt att alla dessa människor ska ta sig tillbaka till sina hembyar när konflikten är avslutad?

Jag skulle vilja få ännu en beskrivning av utrikesministern om situationen, om våldet verkligen har minskat som du tog upp i ditt första inlägg. Jag instämmer inte i den förklaringen. Jag kommer i nästa inlägg att gå vidare på den specialdomstol vad gäller folkmordet som Sudans egen diktaturregering tar hand om.

Anf. 3 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m):

Fru talman! Jag tackar utrikesministern för svaret på interpellationen.

Sverige ska ha ett starkt och trovärdigt engagemang för världens utsatta människor. Vi har gjort mycket. År 2004 hölls i Stockholm en stor internationell konferens om prevention mot folkmord. Vi har en tidigare statsminister som har utrett och konstaterat det omfattande folkmord som skedde i Rwanda för ett antal år sedan. Vi har många gånger sagt: Aldrig mer.

Det är i det ljuset man ska se oppositionens stora oro över hur det ser ut just nu i Darfur.

Birgitta Ohlsson har tydligt visat att situationen är ytterst allvarlig och att det finns anledning att lite grann ifrågasätta den ljusning som utrikesministern ändå ger uttryck för. Situationen är fortfarande mycket allvarlig, och vi har tyckt att det har varit väldigt viktigt att diskutera huruvida det föreligger ett folkmord eller inte.

Det är kanske rimligt att säga att vi nu ska hänföra detta till internationell domstol och diskutera det rent legalt. Men jag tror också att det är viktigt att man kallar saker vid dess rätta namn, att vi som politiker kan hävda att det faktiskt pågår den typen av grova övergrepp som gör att vi har skyldighet att ingripa. Utrikesministern har själv i en tidigare interpellationsdebatt medgivit att det pågår mord på folk i Darfur.

Jag tyckte att det var starkt av statsministern när han i samband med regeringsförklaringen sade att det pågår ett folkmord i Darfur. Vi var nog många som trodde att detta också skulle få efterföljare.

Några veckor senare inledde vår statsminister FN:s stora toppmöte då man firade FN 60 år och också diskuterade hur man skulle kunna gå vidare. En av de absolut viktigaste frågorna där världens utsatta måste kunna lita på oss handlar om hur FN kan agera.

När vår statsminister stod här och talade om folkmord hade vi hoppats att han inför världens ledare skulle påtala ett av de grövsta övergrepp som sker just nu, övergreppet mot utsatta människor i Darfur. Men han valde att inte säga någonting.

Jag vill fråga utrikesministern hur det kommer sig att statsministern inte följer upp regeringsförklaringen och varför han på FN-toppmötet valde att inte nämna de övergrepp som nu sker i Darfur.

Anf. 4 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Som jag sade i mitt svar är det i dag en grundläggande skillnad mot situationen för drygt två år sedan då konflikten i Darfur rasade som värst. Då var det fråga om massmord som man i allmänna ordalag mycket väl kan kalla för folkmord även om det inte uppfyller kriterierna i konventionen om folkmord.

Den akuta konfliktsituation som då rådde är i dag inte längre för handen. Det är Afrikanska unionen som har förhindrat många förestående attacker och övergrepp. Samtidigt är – som jag sade – upptrappningen av

det våld som vi har sett under den senaste tiden återigen oroande. Hjälporganisationer kan hindras att utföra sina humanitära insatser, och det är också oerhört oroande.

De övergrepp som sker utförs fortfarande både av rebellgrupperna och av janjawidmilisen som ju inte har avväpnats och som fortfarande inte står under tydlig regeringskontroll. Den kanske till och med fortfarande får stöd av regeringen. Det är fortfarande en allvarlig situation även om den är annorlunda än den var när diskussionen om folkmord uppstod.

Gunilla Carlsson tar upp frågan om vad man ska kalla de fruktansvärda övergrepp som har skett i Darfur. Situationen är ju den att det finns en särskild juridisk definition av folkmord. Vi vet inte huruvida de fruktansvärda övergreppen i Darfur går under den beteckningen.

Men Gunilla Carlsson har fullständigt fel när hon utgår ifrån att det krävs att vi säger att det är ett folkmord, alltså att man ska uppfylla kriterierna i definitionen av folkmord, för att vi ska ha skyldighet att ingripa. Så är det givetvis inte. Vi har en skyldighet att ingripa när det sker övergrepp på civilbefolkningen såsom det har skett och sker i Darfur.

Det var en av FN-toppmötets stora framgångar, anser jag, att världens alla ledare enade sig om denna skyldighet. Om en regering inte uppfyller sin skyldighet att skydda sin civilbefolkning mot övergrepp av detta slag är det en skyldighet för det internationella samfundet att ingripa. Det är också en uppfattning som Sverige har hävdat i alla sammanhang. Statsministern och jag har uttalat detta i många sammanhang.

Efter toppmötet när världens ledare enade sig om denna skyldighet tror jag inte att det råder någon tvekan om det längre. Vi kan lämna diskussionen om vad vi ska kalla de övergrepp som sker. Skyldigheten att skydda civila finns där.

Anf. 5 BIRGITTA OHLSSON (fp):

Fru talman! Jag tänker nu gå in på den andra delen av min fråga till utrikesminister Laila Freivalds. Det gäller just den specialdomstol som Sudans regering har inrättat.

Jag håller med Gunilla Carlsson från Moderaterna om att den här frågan måste höjas upp på agendan. Det här är definitivt ett fall för ICC, den internationella brottmålsdomstolen. Det är definitivt ett fall på den nivån.

Utrikesminister Laila Freivalds tog upp i sitt svar att även om du, till skillnad från oss, har haft svårt att ta ordet folkmord i din mun när det gäller konflikten i Darfur talar du om skyldigheten att ingripa som numera är bekräftad på internationell nivå. Men tycker du då att vi har ingripit tillräckligt bra?

Vi är alla medvetna om att den lilla styrka från Afrikanska unionen som nu verkar i Darfur knappt är beväpnad över huvud taget. Det har också skett flera övergrepp mot deras soldater. De har inte kunnat försvara sig tillräckligt.

Vi har sett olika överfall. I början av september stoppades en kolonn som skulle skyddas av Afrikanska unionen. De hade 22 hjälparbetare. Kvinnor kläddes av nakna och piskades. Afrikanske unionen kunde inte ens skydda en sådan kolonn, och det är ju ganska sorgligt.

Jag undrar också om utrikesministern kan utveckla sin syn på den specialdomstol i Darfur som den egna diktaturregimen har inrättat. Jag

Svar på
interpellationer

tycker personligen att det är ganska smaklöst att en regim som själv har tagit aktiv del i folkmord och understött janjawidmilisen som har ägnat sig åt massvåldtäkt av kvinnor och brutala avrättningar av människor, att en regim som militärt och finansiellt har understött denna milis själv sedan ska utreda dessa brott. Det är väl jäv om något när bödlarna ska utreda de egna dåden. Det är ganska smaklöst och väldigt obehagligt.

Vi vet att Sudans regering, som vi förhandlar med på den här punkten, inte handlar om några Nelson Mandela, utan det handlar om president Hassan al-Bashir som leder ett land där människor inte får tycka, tänka och tro fritt, där man avrättar oliktkänkande på löpande band. Jag undrar om utrikesministern verkligen kan ha så högt förtroende för den specialdomstol som Sudans egen regering styr.

Jag skulle vilja ha ett konkret svar på frågan: Tycker utrikesministern att omvärlden har gjort tillräckligt för de massvåldtagna kvinnorna i Darfur, för alla tusentals människor som har dött, för alla som svälter på grund av den här katastrofen? Har vi gjort tillräckligt genom att låta Afrikanska unionens få tusentals soldater, knappt beväpnade, ta hand om en yta som är lika stor som Frankrike?

Anf. 6 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m):

Fru talman! Egentligen skulle det räcka med att instämma i de frågor som Birgitta Ohlsson ställer. Det är just det här som det handlar om. Vi vill få upp frågan på dagordningen genom att visa att allvaret är stort för utsatta människor.

Om man går in på FN:s nyhetsservice vecka för vecka får man en lite annan bild än den som utrikesministern i dag försöker att ge sken av. Man varnar för att det varje månad dör 5 000 personer varav de allra flesta är civila. International Crisis Group säger att det är en humanitär tragedi som vi just nu bevittnar i Darfur och Sudan.

Det är därför som vi vänder oss emot beskrivningen att det tillfälligtvis har blivit bättre. Detta har pågått under en lång tid, och man har haft oerhört mycket förtroende för Afrikanska unionen medan den har försökt att bygga upp sin egen kapacitet.

Jag tycker att det har varit ett svek att placera ansvaret enbart på Afrikanska unionen och själv bidra bara med viss expertis. Om vi nu har en skyldighet att skydda, vilket toppmötet definierade – men vår statsminister valde att inte nämna Darfur som det absolut tydligaste exemplet på det som vi i dag har skyldighet att skydda – kan jag bara konstatera att det görs alldeles för lite, även om EU och Sverige försöker. Vi från oppositionen vill inte återigen vara med om att man i efterhand konstaterar att omfattande kränkningar och folkmord har skett och att vi andra inte gjorde tillräckligt medan tid var.

Därför undrar jag igen om utrikesministern kan svara på hur det kommer sig att statsministern – när han här säger att det pågår ett folkmord i Darfur – inte valde att fortsätta den argumentationen vid FN:s toppmöte.

Anf. 7 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Att beivra de brott som har begåtts i Darfur är en oerhört angelägen fråga. Regeringen var mycket aktiv i att få FN:s säkerhetsråd att besluta om att hänskjuta frågan om lagföring för brott mot internat-

ionell humanitär rätt och mänskliga rättigheter till den internationella brottmålsdomstolen.

Domstolen genomför för närvarande en förundersökning om situationen i Darfur. Sverige är behjälpligt i det arbetet. Domstolen har ännu inte formellt begärt samarbete från Sudan, men domstolen avser att inom kort göra en sådan framställan. Domstolens förhandlingsinformation indikerar att Sudan kommer att samarbeta med domstolen.

Tanken med den internationella brottmålsdomstolen är ju att den ska träda in när ett land inte självt klarar att göra det som det måste göra. Som jag sade i mitt svar krävs det att man bygger upp ett rättsväsende i Sudan som kan hantera de här frågorna.

Det arbete som domstolen har inlett är ett tydligt budskap till förövarna av liknande internationella brott världen över att det inte finns någon straffrihet för den här typen av brott. Det är vår förhoppning att beslutet ska bidra till en fredlig lösning av konflikten i Darfur.

Jag vill understryka att även om vi kan diskutera huruvida det internationella samfundet gjorde tillräckligt när folkmordet pågick i Darfur är den viktigaste frågan just nu att säkerställa att det blir en hållbar fred.

Jag är lite förvånad över att Birgitta Ohlsson och Gunilla Carlsson inte alls uppehåller sig vid det omfattande arbete som pågår när det gäller att skapa förutsättningar för en fred i området. Det är trots allt det det handlar om. Vi skapar inte fred med militära medel. Vi måste få parterna i konflikten att sluta fred. Sedan måste man finnas på plats för att säkerställa att freden håller.

Det arbetet pågår nu intensivt. På torsdag inleds nya förhandlingar. EU kommer i det sammanhanget att uttala EU:s stora påtryckning och stöd för att förhandlingarna ska leda till en överenskommelse som ger underlag för att skapa en fredlig lösning.

Sedan återstår det ohyggliga arbetet med att skapa förhållanden för de människor som befinner sig i flykt. Det är miljoner människor som har fått lämna sina byar, och vi ska skapa förutsättningar för dem att återvända till sina områden.

När det gäller på vilket sätt det internationella samfundet ingrep fanns det en total enighet i FN:s säkerhetsråd och en uttrycklig önskan från Afrikanska unionen att vara den som tog ansvar för de internationella insatserna. Det ställde naturligtvis samtidigt krav på oss andra att säkerställa att Afrikanska unionen hade möjlighet att genomföra och ta ansvar för det arbete de har utfört.

Över 7 000 man från Afrikanska unionen, plus internationella experter, logistikstöd, transportstöd och finansiering har naturligtvis inneburit att det akuta läge som fanns för några år sedan har brutits. Arbetet är inte avslutat. Det behövs fortfarande ett stort engagemang.

Det är ingenting att skratta åt, Birgitta Ohlsson och Gunilla Carlsson.

Anf. 8 BIRGITTA OHLSSON (fp):

Fru talman! Nej, vi skrattar inte åt den här konflikten. Det är ju tack vare Gunilla Carlsson och mig som den här frågan över huvud taget kommer upp och blir en debatt i Sveriges riksdag. Vår entusiasm för att lyfta upp frågan och statuera att detta är ett folkmord är nog större än hos de flesta socialdemokratiska ministrar.

Vi återgår till den specialdomstol som Sudan har arrangerat. Där ska Sudans regering som själv är delaktig i folkmordet försöka bygga upp något slags rättssystem. Det är i sig väldigt osmakligt. Det har redan blivit utdömt av flera FN-tjänstemän. Man har sett att det inte leder till någonting.

De människor som har fångats in och som ska dömas i den här specialdomstolen har gjort kriminella aktiviteter som inte har haft med folkmordet i Darfur att göra. Både Human Rights Watch och Amnesty International vittnar om att man har plockat in brottslingar som har gjort andra kriminella aktiviteter som inte har varit kopplade till folkmordet. Det visar vilken oseriös nivå den här domstolen ligger på.

Diplomati i alla ära – det är väldigt viktigt och ska alltid vara den första instansen i en dialog med olika regimer – men ibland måste man använda sig av våld och militära insatser för att stoppa övergrepp på enskilda människor.

Jag tycker att det är så tråkigt med de begrepp som vi åter och återigen får höra i debatten om att man ska uppfylla FN-resolutioner. Det har blivit något slags FN:s nyspråk för mer död och lidande för enskilda människor ute på fältet.

Om Afrikanska unionen inte klarar sina uppgifter fullt ut och människor fortsätter att dö, förtryckas och förföljas måste ju resten av omvärlden ta ett ansvar. Afrikanska unionen har sträckt ut en hand till Nato för att få hjälp med logistik.

Jag är rädd att när vi tittar i backspegeln på folkmordet i Darfur kommer många av oss att behöva skämmas lika mycket som vi gjorde när vi diskuterade Rwanda, Srebrenica, Halabja och andra mord av folk.

Anf. 9 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m):

Fru talman! Om man ska titta framåt får man konstatera att vi talar om hittills ungefär 180 000 döda, mer än 2 miljoner fördrivna. Att vi så tydligt driver den här frågan är för att kunna visa vad som är rätt och fel och var vi har våra sympatier.

Jag tycker att frågan om Darfur återigen alldeles för mycket har präglats av att det internationella samfundet inte förmår agera i tid, att det finns en undfallenhet även mot Afrikanska unionen, men också mot regimen som har gjort att insatser har fördröjts. När vi nu gör insatser för att skapa förutsättningar för fred bidrar Sverige med skickliga personer, men bara ett fåtal.

Fortsatt dör uppemot 5 000 civila varje månad. Fortfarande pågår vad jag vill kalla ett folkmord. Fortfarande är det något som jag inte kan acceptera. Därför tänker vi från oppositionens sida fortsätta att driva den här frågan. Det får inte räcka med att man bara vill understödja och försöka genom diplomati.

Man måste också, som Birgitta Ohlsson säger, vara beredd att gå in och säga vad som är rätt och fel, och det måste finnas en beredskap.

Därför tycker jag att det är synd att Sverige som har ett högt anseende och ett starkt engagemang för de här frågorna inte har drivit på ännu tydligare. Vi har folkmordskonferenser och till och med en statsminister som kallar det för folkmord. Det är synd att vi inte oftare hörs i debatten utan i stället får interna gräl här i riksdagens sal, när vi alla vill ha samma

ambition, nämligen att stoppa folkmordet i Darfur och se till att träda till utsatta människors hjälp.

Jag tror att Sverige har goda förutsättningar att bidra till fred, men då måste vi också ha möjlighet att inte bara sända experter utan på sikt bevara internationella fredskåror och annat som gör att vi på plats hjälper till att skilja stridande människor åt. Där har Birgitta Ohlsson och jag en mycket tydligare politik än den socialdemokratiska regeringen.

Anf. 10 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Det är viktigt att den här typen av konflikter ute i världen uppmärksammas också i den svenska riksdagen. Jag är tacksam för att Birgitta Ohlsson och Gunilla Carlsson tar upp detta i en interpellation eftersom det ger mig möjlighet att redovisa det arbete som Sveriges regering lägger ned i den här konflikten och det arbete vi bedriver i internationella organisationer.

Med all respekt för den svenska riksdagens betydelse måste jag ändå säga att den stora debatten förs i internationella forum. Där är Sverige representerat och aktivt pådrivande. Där förs debatten varje gång EU:s utrikesministrar möts. Den förs i FN:s generalförsamling. Den förs i FN:s säkerhetsråd. Överallt hörs Sveriges röst.

Sverige är en viktig pådrivande faktor i det här sammanhanget. Vi har från början hävdat att här behövs internationella insatser av stor omfattning. Vi kan inte besluta hur det ska ske. Det sker i internationella forum. Som jag nämnde fanns det en internationell enighet när AU ställde upp och ville vara den som tog ansvaret för att stävja den här konflikten.

Vårt ansvar var att ge Afrikanska unionen det understöd som den behöver. Vi anser fortfarande att mera av det stödet behövs.

Jag nämnde vilka ytterligare insatser Sverige för egen del kommer att göra. Vi har drivit på att EU ytterligare bidrar med resurser i form av både pengar, expertis och manningar av olika slag. Fram till dess att Afrikanska unionen eller det internationella samfundet beslutar något annat är det den här vägen vi har att gå. Sverige är en starkt pådrivande röst för att säkerställa att det internationella samfundet inte sackar efter och mister intresset för en fortfarande allvarlig pågående konflikt.

Det svenska engagemanget är mycket stort både när det gäller att skapa förutsättningar för fred och att ge hjälp till de människor som är drabbade. Försök inte att förringa Sveriges roll i detta sammanhang!

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 2005/06:85 om arbetspendling på järnväg

Anf. 11 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Per Westerberg har ställt två frågor till mig:

1. Vilka åtgärder avser statsrådet att vidta i regleringsbrevet för Banverket för att säkerställa att vitala regionalstågstationer för arbetsförsörjningen inte senareläggs till följd av det så kallade Trollhättepaketet?

Prot. 2005/06:35
22 november

Svar på
interpellationer

2. När avser statsrådet att tillsätta den särskilda förhandlingsmannen i syfte att söka tidigarelägga den så kallade Ostlänken?

När det gäller den första frågan vill jag börja med att göra ett tillrättaläggande. Regeringens beslut om det så kallade Trollhättepaketet innebär för järnvägens del att Triangelspåret vid Marieholm i Göteborg tidigarelades till år 2005. Banverket gjorde bedömningen att detta objekt kunde inrymmas i Banverkets befintliga ramar. Inga järnvägsprojekt har alltså senarelagts eller utgått ur banhållningsplanen på grund av Trollhättepaketet.

Jag utgår ifrån att det är Gnesta station Per Westerberg har i åtanke när han frågar om regionaltågstationer. Gnesta är en ort där många är beroende av en väl fungerande kollektivtrafik eftersom många arbetar någon annanstans i länet eller regionen. Utbyggnaden av Gnesta station innebär att regionaltågen som går mellan Hallsberg och Stockholm kommer att kunna stanna även i Gnesta. I Banverkets ursprungliga förslag till banhållningsplan var byggstarten planerad till 2010–2015. Regeringen beslutade att tidigarelägga byggstarten till 2004–2006. Skälet är just att den är ett led i att utveckla den regionala tågtrafiken i Sörmland och dess koppling till övriga Mälardalen.

Banverket hade hoppats kunna starta ombyggnaden redan 2005. Efter stormen Gudrun beslutade regeringen att omprioritera medel från Banverkets budget till förmån för åtgärder som kunde lindra stormens skadeverkningar. Medel fördes också över till Rikstrafiken. Totalt omfördelades 219 miljoner kronor på tilläggsbudgeten i samband med vårpropositionen. I det sammanhanget gjorde Banverket bedömningen att en del av de byggstarter som planerades under 2005 måste skjutas fram, däribland regionaltågstationen i Gnesta. Byggstarten kommer nu att ske 2006, vilket alltså är helt i enlighet med regeringens beslut om banhållningsplanen.

Nu till frågan om Ostlänken. Jag delar Per Westerbergs uppfattning att Ostlänken är väsentlig för arbetspendlingen och för att knyta ihop två stora arbetsmarknadsregioner. En första etapp av Ostlänken är planerad att starta under perioden 2010–2015. Banverket har påbörjat den fysiska planeringsprocessen och kommer att ha en järnvägsutredning klar under 2007. I Näringsdepartementet pågår nu arbete med att utforma ett uppdrag till en förhandlingsman som, tillsammans med regionala intressenter, ska titta på om det finns förutsättningar att tidigarelägga Ostlänken. Så snart detta arbete är klart avser jag att tillsätta en förhandlingsman.

Anf. 12 Förste vice talman PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för ett i huvudsak mycket positivt svar. Skälet till interpellationen är naturligtvis att Sörmland är ett ganska utsatt län trots att det ligger väldigt nära starka regioner. Det är ett län dominerat av stålindustri och textilindustri. Även en del angränsande områden har haft ganska stora sysselsättningsproblem under senare tid. Exemplet med Svealandsbanan, Mälarbanan och Eskilstuna, en ort som kanske hade den sämsta utvecklingen under 20 års tid jämfört med hela landet innan järnvägen och universitetet, eller rättare sagt högskolan, kom till kommunen, visar väldigt tydligt att arbetspendlingen kanske är den bästa arbetsförmedling man kan få i utsatta regioner. Sörmland har

den lägsta bruttoregionprodukten i Sverige. Man kan säga att det är det fattigaste länet – kanske något oegentligt, men det ligger ändå en hel del sanning i det.

Vi har även problem, inte bara i Katrineholm, med exceptionellt stora nedläggningar, en friställning av arbetskraft som inte har så alldeles lätt att få nya jobb – i vart fall inte inom närområdet. Alternativet är många gånger långtidsarbetslöshet eller arbetspendling för hela eller delar av hushållen. Vi har sett problemen i Norrköping, som även är berört i det här sammanhanget. Också där har vi haft stora nedläggningar och stora sysselsättningsproblem.

Jag kan bara se att pendlingen därmed är central. Jag själv pendlar sedan 20 år tillbaka mellan Nyköping och Stockholm och kan notera att de väldigt många unga människor som pendlar med 6.15-tåget ofta förklarar: Vi har inte råd att bo i Stockholmsområdet men vi måste pendla, för det är där arbetstillfällena finns. Därmed är detta naturligtvis en oerhört viktig del för att kunna få en fungerande arbetsmarknad, i synnerhet för unga människor som vill ha arbete men inte alltid kan betala de priser som finns häruppe.

Ostlänken är därför viktig för en bättre arbetspendling. Den är också viktig för den flygplats som nu expanderar kraftigt utanför Nyköping, med två miljoner passagerare och väldigt många nya arbetstillfällen. Den innebär också en ganska stor belastning på miljön och trafiksäkerheten. Det handlar ju huvudsakligen om passagerare som småföretagare och någon form av reguljärcharter med stor betydelse för både svensk och utländsk turism. Att kunna få över dem på järnväg skulle ge mycket stora samhällsliga vinster.

När det gäller Gnesta och den så kallade Sörmlandspilen är jag helt övertygad, även där, om att den bästa arbetsförmedlingen för Gnesta är en regionalstågstation. Vi har nyligen sett effekterna i Vingåker. Det var stora nedläggningar inom tekoindustrin i Vingåker. Vi kan se en kraftigt ökande arbetspendling från orten. Därmed har boendet på orten kunnat behållas, och därmed har det blivit mycket mindre problem med den omställning man har tvingats gå igenom.

Till sist vill jag tolka statsrådet. Innebär statsrådets svar att Gnestas kommunpolitiker kan räkna med att det blir en regionalstågstation där under 2006? Jag tror att det vore en väldigt stor lättnad för arbetsmarknaden i hela mellersta delen av Sörmland om så blir fallet.

När det gäller Ostlänken skulle jag gärna vilja fråga statsrådet: Innebär svaret att vi kan hoppas att före jul få en förhandlingsman? Ambitionen i regionen är entydig: att försöka få i gång ett bygge 2010 som skulle kunna ansluta till tredje spåret i Stockholm och därmed minska arbetslöshetsproblemen samt förbättra för arbetspendlingen, i synnerhet för många unga.

Anf. 13 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag skulle vilja börja med att instämma i mycket av Per Westerbergs egen beskrivning av hur viktig infrastrukturen, och kanske inte minst järnvägen, är för att knyta ihop delar av vårt stora land och göra det lite rundare och lite mindre. Vi ser ju väldigt många bra exempel på hur pendlingsmöjligheterna ökar när vi har bundit ihop större orter med mindre orter. Därför är jag glad över den ljusa beskrivningen och

den viktiga bild som Per Westerberg ger av just fortsatta investeringar i järnvägstrafiken, inte minst i och omkring Mälardalen, där det bor väldigt många människor. Det arbetet ska alltså fortsätta med stor intensitet.

Per Westerberg ställer två konkreta frågor. På frågan om politiker och näringsidkare i Gnesta kan förvänta sig en byggstart av regionalstågstationen under 2006 är mitt svar ja. Jag ser i dagsläget inga skäl till att det inte skulle bli så, och jag kommer själv att lägga ned både tid och engagemang för att vi ska lyckas med det. Jag vet att det här bygget är oerhört viktigt för att öka förutsättningarna för arbetsmarknadspendling.

Jag är också mycket optimistisk om att kunna fatta beslut om en förhandlingsman eller förhandlingskvinna på regeringens sammanträde innan jul. Vi har haft långtgående diskussioner där vi bland annat har suttit ned med företrädare för länet självt för att diskutera vilka möjligheter man ser att skynda på det här arbetet och vilka viktiga frågor vi gemensamt kan ta ställning till. Det gäller till exempel en sådan fråga som den Per Westerberg och jag har debatterat tidigare, nämligen frågan om huruvida järnvägen ska dras via Skavsta flygplats eller via Nyköpings tätort. Den typen av frågor tycker jag är utmärkta att diskutera med lokala och regionala representanter tillsammans med förhandlingsperson innan Banverket går in till regeringen med en tillåtlighetsprövning. Jag kommer också där att skynda på arbetet, och innan jul räknar jag som sagt med att regeringen fattar beslut.

Anf. 14 Förste vice talman PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Jag tackar för svaren. Jag tror att Gnesta kommer att uppmärksamma och vara väldigt nöjda med det svaret. Det har varit ett trauma kring regionalstågstationen. Det har funnits en historiskt sett, men inte under senare tid. Vi ser att det har skett en mycket kraftig ökning av arbetspendlingen, i synnerhet när vägnätet lämnar en del övrigt att önska och det egentligen inte är praktiskt möjligt att pendla några längre sträckor på väg. Det gäller till och från Gnestaområdet, men det gäller faktiskt även Katrineholm till stor del.

När det gäller pendlingen på tågen är vi väl medvetna om en sak. Pendlar man med bil in till Stockholm är min erfarenhet att det i dag, med den trafiksituation som råder i Stockholm, tar drygt två timmar från min hemort, Nyköping, medan det tar en timme med tåg. Detta plus kostnadsaspekten gör att tåget är helt överlägset i fråga om arbetspendling i storstadsregionen. Dessutom är det kanske det enda möjliga ur trafiksäkerhetssynvinkel, till exempel när det gäller alla som jobbar på Huddinge sjukhus och arbetar mycket på obekväma tider och som kan sova på tåget.

Jag vill gärna se denna förhandlingsman så snart som möjligt. Hela regionen ser nog detta som en av de största frågorna för regionens utveckling. Med tanke på den låga inkomstnivån, med tanke på den höga arbetslösheten och även med tanke på delar av näringslivet, inom textil och stål, som har en mycket utsatt struktur, innebär detta så att säga den bästa stötdämparen som man kan få på arbetsmarknaden för att kunna utjämna i fråga om sysselsättningsproblemen och kunna göra det på ett sådant sätt att det är möjligt att klara det långsiktigt.

Sitter man någonstans i Sörmland och inte har någon farmor, mormor eller vad det nu kan vara i Stockholm som man kan övernatta hos eller så småningom ta över en hyreslägenhet från, är det nästan omöjligt att flytta till storstadsregionen, utan det handlar om att pendla.

För mig är det därför viktigt att en förhandlingsman utses. Min uppfattning är ganska klar. Jag tror att både Nyköping och Skavsta behöver någon form av anslutning. Jag förstår väl om det inte kan bli stora stationer på bägge ställena. Det kommer det säkert inte att bli. Men det behövs anslutningar vid bägge, både för pendlarna och för de mycket stora passagerarströmmarna som i dag passerar Skavsta.

Jag ser fram emot att vi får en förhandlingsman utsedd före jul. Jag tror att regionen, med det starka intresse som finns för dessa frågor, med stor kraft kommer att ställa upp för att försöka lösa de interna och regionala problemen.

Anf. 15 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag ska vara mycket kortfattad. Det som Per Westerberg nu avslutar med att peka på, nämligen det starka stöd som finns lokalt och regionalt, är kanske det starkaste argumentet för att regeringen nu ska tillsätta en förhandlingsman och fundera över om vi kan göra något gemensamt för att skynda på utbyggnaden av ett viktigt stråk, för arbetspendling men också som en länk i trafiken mellan Stockholm och Malmö.

Jag vill verkligen understryka att jag uppskattar att det finns idéer och tankar lokalt och regionalt. Och jag tycker att det är självklart att regeringen ska bygga vidare på det. Jag kommer därför att arbeta skyndsamt med just frågan om en förhandlingsman.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2005/06:13 om konkurrens inom flygledning

Anf. 16 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Björn Hamilton har frågat vilka åtgärder jag avser att vidta för att öka konkurrensen vad gäller tillhandahållandet av flygledningstjänster.

Frågan ställs mot bakgrund av att regeringen i en konkurrenspolitisk proposition från början av maj 2000 meddelade att den avsåg att utveckla konkurrensen vad gäller flygtrafiktjänsten. Regeringen avsåg bland annat att separera flygtrafiktjänsten från flygplatsverksamheten. Därför planerade regeringen att återkomma till riksdagen med ett förslag till ny organisation för Luftfartsverket.

Ett förslag till delning av Luftfartsverket lämnades i 2004 års budgetproposition. Målsättningen var att skilja myndighetsverksamhet från producerande verksamhet. Därmed föreslog regeringen att driften av flygplatser och flygtrafiktjänst skulle behållas i samma organisation.

Sedan den konkurrenspolitiska propositionen lades fram har regeringen inte återkommit specifikt till frågan om konkurrensvillkoren inom flygtrafiktjänsten. Därför tycker jag inte att det borde råda några tvivel om att det fortfarande är Luftfartsverket som enligt gällande regelverk är den som i första hand ska leverera flygtrafiktjänster i Sverige.

Luftfartsverket kan, med stöd av luftfartslagen (6 kap. 3 §) och sin instruktion (1 §), överlåta åt annan att ombesörja flygtrafiktjänst. Det innebär alltså att det är Luftfartsverket som avgör om man vill delegera ansvaret för en viss tjänst till en annan aktör. Den här rätten uppkom ursprungligen bland annat av den anledningen att regeringen fann det önskvärt att Luftfartsverket skulle kunna anlita SMHI för flygvärdertjänster som används i flygtrafiktjänsten.

Jag inser att den nuvarande ordningen inte är lämplig om målet är att skapa goda förutsättningar för nya aktörer att ta sig in på marknaden för flygtrafiktjänster. Samtidigt finns ett flertal frågeställningar som behöver analyseras noga innan jag är beredd att ta beslut om eventuella förändringar till exempel i uppgiftsfördelningen mellan Luftfartsverket och Luftfartsstyrelsen.

Därför kommer jag att ge Luftfartsstyrelsen i uppdrag att klargöra den nuvarande situationen ur juridisk, ekonomisk och teknisk synvinkel. Bland annat behöver vi få en klarare bild av vilka ansvarsförhållanden som gäller, vilka tjänster som skulle kunna överlåtas till annan part och hur det luftrum ska avgränsas där en annan lokal tjänsteleverantör än Luftfartsverket eventuellt skulle kunna utföra sitt jobb. Av erfarenhet vet vi att när en marknad ska öppnas för nya aktörer krävs ett regelverk för att lägga fast villkoren för den nya marknadssituationen. Det vill jag få en klar bild av innan regeringen tar ställning i frågan.

Uppdraget till Luftfartsstyrelsen kommer att expedieras inom den närmaste framtiden, och jag räknar med att kunna återkomma med eventuella förslag under nästa år.

Anf. 17 BJÖRN HAMILTON (m):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Det var ett förtydligande i en situation som har varit väldigt förvirrad under året. Varken våra statliga myndigheter, verk eller Näringsdepartementet har väl riktigt vetat vad som egentligen har gällt. Regeringen har faktiskt kommit med litet dubbla budskap.

Jag ska gå tillbaka till den proposition från maj 2000 som statsrådet nämner, alltså för fem år sedan. Jag ska citera direkt ur propositionen eftersom jag tycker att det är en så fantastiskt bra text. Jag skulle faktiskt ha kunnat skriva den själv. Där skriver regeringen följande:

”Regeringen avser att utveckla konkurrensen vad gäller flygtrafiktjänsten och i samband med översynen har problemen med Luftfartsverkets monopolsituation uppmärksammats. Avgörande för en fungerande konkurrens inom flygtrafiktjänstområdet är att flygtrafiktjänsten separeras från Luftfartsverkets flygplatsverksamhet. Privata och kommunala flygplatser som konkurrerar med de flygplatser som Luftfartsverket driver skulle vid en separation inte behöva köpa flygplatstjänster från sin störste konkurrent. Vidare finns ett större incitament för de statliga flygplatserna att utnyttja den kommande konkurrensen på marknaden och

anlita den leverantör som kan erbjuda den bästa kvalitet till bästa pris om flygtrafiktjänsten separeras från flygplatsverksamheten.”

Detta är ju kungssord. Det är ungefär som om en borgerlig regering hade skrivit propositionen.

Detta hände år 2000. Varför har det inte hänt något sedan dess? Okej, vissa saker har hänt. Men just beträffande konkurrensutsättning av flygtrafiktjänsten har det inte hänt speciellt mycket.

Sedan 2000 har, precis som statsrådet anger, Luftfartsverket delats upp i två myndigheter, Luftfartsverket och Luftfartsstyrelsen. Luftfartsverket ska i fortsättningen driva statens flygplatser och bedriva flygtrafiktjänst, och Luftfartsstyrelsen ska ta hand om de myndighetsuppgifter som tidigare låg hos Luftfartsverket. Luftfartsverket är ett affärsdrivande verk med uppgift att driva flygplatser och flygtrafiktjänst.

Detta är vi alla överens om, och det var en väldigt bra reform som fick ett stort stöd här i riksdagen.

Men, som sagt, jag anser att regeringen för länge sedan borde ha verkställt sitt initiativ att konkurrensutsetta Luftfartsverkets monopol vad gäller flygtrafiktjänsten. Där har man inte gjort någonting. Fördelarna med att konkurrensutsetta Luftfartsverkets monopol är flera. Jag kan bara återgå till ord från regeringen själv, nämligen att privata och kommunala flygplatser som konkurrerar med de flygplatser som Luftfartsverket driver inte skulle behöva köpa flygtrafiktjänster av sin störste konkurrent etcetera.

Regeringen har klarlagt detta väldigt tydligt för fem år sedan.

Jag ska ta upp situationen i dag. Vi har en hel del kommunala flygplatser som vill köpa denna tjänst ute på marknaden så att säga. Vi har också företag som offererar tjänsten. Kristianstad, Stockholm/Skavsta, Saab/Linköping och Växjö har alla velat göra upphandlingar av flygtrafiktjänsten för år 2006 eftersom de avtal som man har med Luftfartsverket löper ut vid årsskiftet. Till och med Luftfartsverket självt har lämnat anbud i konkurrens med dessa privata företag, vilket illustrerar att inte ens Luftfartsverket riktigt visste hur detta skulle gå till.

Men sedan kom Näringsdepartementet in och avbröt upphandlingarna och meddelade att Luftfartsverket har ansvaret för flygtrafiktjänsten i det svenska luftrummet och att endast Luftfartsverket kan överlåta dessa uppgifter till någon annan.

Svenska Luftfartsstyrelsen godkänner en eventuellt ny leverantör, står det.

Det här anser jag står helt i strid med den fria konkurrens inom flygtrafikområdet som regeringen redan år 2000 ville verka för. Varför har det tagit så hiskeligt lång tid? Varför händer ingenting?

Anf. 18 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Det har, tycker jag, hänt en del på luftfartens område från år 2000 och fram till i dag. Uppdelningen av Luftfartsverket och Luftfartsstyrelsen är ett viktigt ställningstagande och en viktig uppdelning, menar jag, rent principiellt för att skilja de olika uppdragen åt.

Sedan kan det också vara så att en del av de här frågorna tappade lite av sin tyngd och lite tempo med tanke på många av de svåra frågor som luftfarten och flyget har ställts inför under de första åren på 2000-talet. Jag tänker till exempel på attacken den 11 september och på andra terro-

ristattacker runtom i världen. Jag tänker också på sars som alldeles uppenbart har påverkat flyget och viljan hos många att flyga.

Då är min bild – jag är ju ansvarig inte bara för infrastrukturen och transportfrågorna utan också för turismfrågorna – att vid många av de seminarier och konferenser som jag deltagit i och där Luftfartsverkets organisation framöver, gemensamma utmaningar och flygets roll för oss som nation diskuterats har de organisatoriska frågorna fått stå tillbaka lite grann därför att fokus väldigt mycket har varit på frågan: Hur kan vi få fler att välja flyget igen, och hur kan vi värna Arlandas roll som nationellt nav i en allt hårdare konkurrens? Det är inget försvar men jag vill bara lägga till att jag tycker att det har hänt en del övrigt också när det gäller uppdelningen mellan Luftfartsverket och Luftfartsstyrelsen.

Jag är mån om att seriöst titta på de här frågorna därför att jag är övertygad om att det här är bra förslag. Jag kan bara titta på och dra paralleller till den uppdelning som vi gjort inom Vägverket i Vägverket och Vägverket Produktion. Där ser vi att vi får mycket mer asfalt för pengarna i dag än vi tidigare fick, så jag tror att vi alla har att tjäna på att se över vem som ska utföra tjänsterna, på bästa sätt och till lägsta pris.

Men det är också självklart så att en del frågor måste man få ett konkret svar på. Hur ser man till exempel, som jag nämnde inledningsvis, på lufrummet när det kommer in en ny aktör?

Det uppdrag som vi ger till Luftfartsverket får sedan ge svar på frågan om en tydligare uppdelning när det gäller att släppa in fler i flygledartjänsterna kräver ytterligare lagändringar eller bara förtydliganden. Om det inte kräver ytterligare lagändringar kommer det fortsatta arbetet naturligtvis att gå mycket fortare än som hittills varit fallet.

Jag vill därför, Björn Hamilton, understryka att det inte är så att vi har lagt de här förslagen i byrålådan. Vi har gjort en del, och vi har haft mycket fokus på att värna svensk luftfart generellt. Det finns naturliga skäl till det – jag tänker då på vad som hänt i hela världen under de senaste åren. Men det finns fortfarande en del utestående frågor där Luftfartsverket måste hjälpa oss och ge oss svaren därför att detta är naturligtvis ingen tjänst där vi har råd att misslyckas. När vi sjösätter en eventuell ny organisation måste vi veta *vem* som har ansvaret och *när* eftersom flygsäkerhet också är en högt prioriterad fråga. Vi är inte beredda att kompromissa när det gäller de höga ambitionerna.

Anf. 19 BJÖRN HAMILTON (m):

Fru talman! Nej, och det är självklart inte heller jag. Vi ska värna om flygsäkerheten. Ja, vi ska värna om flyget över huvud taget.

Vad jag är lite bekymrad över är den långa tid det tagit sedan år 2000 att så att säga komma till skott och titta på de här frågorna mer i detalj. Det har ju hänt mycket sedan år 2000.

Det skulle förmodligen gagna flygresenärerna om de här flygledningstjänsterna kunde handlas upp. Varje besparing, alla kostnadsbesparingar, inom flyget gagnar till syvende och sist resenären och den som ska betala biljetten. Vi har sett en fantastisk utveckling på flygsidan i Sverige med ett folkflyg som växer fram och att det inte är bara affärsresenärer i kostym som nu flyger, utan det är familjer som flyger runt jorden och så vidare. Detta har blivit en oerhörd tillgång.

Men vi måste hela tiden arbeta för att ha ett så effektivt system som möjligt. Det är naturligtvis en uppgift för oss som politiker att ange ramar så att det finns möjligheter att kostnadseffektivisera den egna verksamheten, till gagn för resenären.

En sak som jag speciellt vill trycka på och som jag vill göra statsrådet uppmärksam på är det här med att ha en myndighet eller ett verk som driver verksamheten rent praktiskt och under samma tak som en beställare som handlar upp verksamheter inom samma område. Att tänka sig att hamna i en sådan lösning är enligt min mening förkastligt. Man kan inte å ena sidan driva flygplatser och ha flygledningsverksamhet i egen regi och å andra sidan handla upp samma tjänst parallellt i samma organisation så att säga. Då blir man liksom inte trodd av marknaden. Man kan ju alltid bli misstänkliggjord för att ta mer hänsyn till sin egen organisation än till andra.

Vi som jobbat med kommunalpolitik har varit väldigt uppmärksamma på detta när vi genomfört våra kommunala förändringsprocesser och handlat upp tjänster som tidigare drevs i kommunal regi – alltså att man har separata myndigheter eller separata organisationer som gör upphandlingen och att det inte är förskolechefen som handlar upp privat förskola och så vidare.

Det där tycker jag är oerhört viktigt när det gäller statsrådets direktiv till utredningen. Vårt förslag är att Luftfartsstyrelsen får ta hand om det här. Om man nu skapar en enhet gäller det att göra den fristående från Luftfartsverket, som jag förmodar även i fortsättningen ska ha viss flygledning för sina flygplatser eller där de kan vara konkurrenskraftiga på marknaden.

Anf. 20 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Björn Hamiltons medskick är viktigt. Jag ska ta med mig det och beakta det i det fortsatta arbetet kring direktiven till Luftfartsverket.

Det är naturligtvis oerhört viktigt att den nya organisation som vi eventuellt sjösätter har en hög trovärdighet och att vi inte hamnar i nya diskussioner om huruvida det vi gjort blev bra eller om vi gjort det bara halvhjärtat. Min ambition är att göra någonting bra och att göra det när vi har fått svar på alla de svåra avgränsningsfrågor som jag tycker att vi har framför oss – detta för att till exempel kunna svara för just säkerheten. Sedan ska vi också göra en organisation som har en bred förankring och ett högt förtroende.

Anf. 21 BJÖRN HAMILTON (m):

Fru talman! Jag tycker att statsrådets ord här verkar bra. Jag är alldeles övertygad om att de flygplatser och de företag som arbetar med de här tjänsterna känner sig trygga i att det här kommer att utredas och att vi förmodligen får en förändrad situation, förhoppningsvis relativt snart.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellationerna 2005/06:53, 55 och 56 om EU:s postdirektiv och försämringar i svensk postservice

Anf. 22 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Cecilia Wikström har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att årböleborna ska få sin post levererad närmare bostaden, för att garantera ett grundläggande serviceutbud också på landsbygden samt för att utreda om flyttning av postlådor strider mot EG:s postdirektiv.

Även Rigmor Stenmark har frågat mig på vilket sätt jag kommer att se till att lantbrevbärarservicen på landsbygden bevaras samt ges möjligheter att utvecklas.

Mikael Oscarsson har frågat mig vilket ansvar jag har för den försämrade postservicen och hur jag avser att agera för att EU:s postdirektiv efterlevs och Postens försämringar stoppas.

Alla tre interpellationerna besvaras tillsammans.

Först och främst delar jag uppfattningen att landsbygden är beroende av bra basservice för att kunna utvecklas på ett positivt sätt. Lantbrevbäringen är en sådan service.

Statens ansvar är oförändrat och säkerställs genom postlagen och tillståndsvillkor för Posten. Genom långtgående krav på Posten garanteras ett grundläggande serviceutbud också på landsbygden. Vi har generellt en postservice av mycket god kvalitet i Sverige, och det finns från regeringens sida inga planer på att minska kraven på Posten.

Vi har dock valt att medge en viss flexibilitet i postutdelningen, men givetvis inom ramen för de regler som gäller. Posten måste ibland till exempel förändra sträckningen av en lantbrevbärlinje. En sådan förändring kan i vissa fall upplevas som en försämring trots att regelverket följs. Men vi vet också att det genom en del förändringar också finns hushåll som faktiskt får en bättre service.

Enligt riktlinjerna för lantbrevbäringen får postlådor placeras i lådsamlingar utmed lantbrevbärarens färdväg. Jag håller med om att det kan medföra extra besvär för den som bor på landsbygden att ha sin postlåda placerad en bit hemifrån. Men då det blir glesare mellan permanent-hushållen, måste servicen ibland förändras och enskilda postlådor kan behöva flyttas.

I Post- och telestyrelsens tillsyn ingår att fortlöpande följa utvecklingen och bevaka att den faktiska nivån på postservicen i landet motsvarar samhällets behov och statens krav. För mindre än en månad sedan fattade myndigheten beslut om allmänna råd med riktlinjer för postutdelning. Hur dessa tillämpas i praktiken kommer att följas upp under 2006.

När det gäller flyttningen av postlådor i Årböle vet jag att Post- och telestyrelsen för närvarande undersöker om reglerna för utdelningen har följts när Posten fattat sitt beslut. Jag kan som minister inte lägga mig i handläggningen av ett enskilt ärende utan avvaktar PTS rapportering.

Det är viktigt att tillsynen på postområdet fungerar, och jag är naturligtvis beredd att vidta nödvändiga åtgärder om det uppstår problem som inte går att lösa med nuvarande regler.

När det slutligen gäller EG:s postdirektiv har Sverige alltsedan genomförandet ansett lantbrevbäringen förenlig med direktivet. Sverige

anser inte att utdelning enligt riktlinjerna för lantbrevbäring utgör något undantag som behöver anmälas. Jag gör ingen annan bedömning i dag.

Prot. 2005/06:35
22 november

Då Cecilia Wikström, som framställt interpellation 2005/06:53, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav tredje vice talmannen att Erik Ullenhag i stället fick delta i överläggningen.

Svar på
interpellationer

Anf. 23 ERIK ULLENHAG (fp):

Fru talman! Den interpellationsdebatt vi nu inleder handlar egentligen om ett par postlådor i byn Årböle i Tierps kommun. Man kan fundera på om det är rimligt att vi ägnar oss åt detta. Ett antal riksdagsledamöter dyker upp i riksdagen. Vi tvingar hit ministern för att diskutera frågan. Är det rimligt att ägna en fråga om ett par postlådor i Årböle uppmärksamhet på den här nivån? Jag är rätt övertygad om det, och egentligen av tre skäl.

Det första är huvudfrågan: Vill vi ha en levande landsbygd, eller vill vi inte det? Vill vi att människor ska kunna bo i Årböle och på andra ställen långt ifrån och i glesbygd är det små delar som avgör ifall människor verkligen bor kvar eller inte. En sådan sak kan vara en fungerande lantbrevbärarservice.

Här handlar det om två familjer, två företagare, som har varit vana vid att få posten hemlevererad och kunna betala räkningar med lantbrevbärarservicen som plötsligt får besked: Nej, vi ska flytta postlådorna. I det ena fallet är det 1,7 kilometer från hemmet, och i det andra fallet är det 3 kilometer från hemmet. Det är en principiell grundläggande frågeställning hur vi ser på möjligheten att bo över hela landet.

Den andra principiella frågan gäller Sveriges inställning till EG-rätten. EG:s postdirektiv slår fast att det ska ske utdelning fem dagar i veckan vid den fysiska eller juridiska personens bostad eller hemvist. Så står det. Från svensk sida har man sagt: Lantbrevbärarsystemet är i överensstämmelse med direktivet. Så säger Sverige alltid.

På något sätt har vi gått in i EU. Halva regeringen var negativ då och är fortfarande negativ till EU-medlemskapet. Man säger: Är det någonting som skulle kunna påverka Sverige på allvar är det bara Sverige som svenska krusbär har, och så "vi följer detta".

Jag kan inte göra bedömningen ifall det är i överensstämmelse med postdirektivet. Men det vore lite intressant att få det prövat. Människorna i Årböle menar att det betyder det som står, det vill säga att man faktiskt ska få posten hem till brevlådan.

Det tredje och allvarligaste skälet är att det på många sätt handlar om den lilla människans kamp mot systemet. Byalaget i Årböle har upplevt maktens arrogans på många sätt. Det träffade för en tid sedan Posten. Då fick man ett ultimatum. Acceptera att brevlådorna flyttas, eller så får ni i fortsättningen åka till Skärplinge och hämta posten där. Man valde i protest att hämta posten i Skärplinge.

När Upsala Nya Tidning hörde av sig till Posten säger man: Vi var beredda till kompromiss med dessa personer. Var femte dag skulle vi komma och i varje fall se till att de kan sköta betalningar. Så ställde journalisten frågan: Framförde ni det till årböleborna? Nej, det gjorde vi inte. De verkade bara vilja ha sin egen lösning. Mellan raderna kan man läsa att den här människan på Posten tyckte att de personer som kämpade för

postlådorna var lite tjurskalliga. Han kände ingen större lust att förhandla med dem.

Om myndigheter och bolag inte sköter sig har vi politiker att ställa till svars. Ulrica Messing har hittills egentligen inte sagt någonting. På enkla frågor svarar hon till intet förpliktigande svar som: Bedömningen av vad som i praktiken kan betraktas som acceptabelt avstånd får avgöras utifrån de riktlinjer som finns, och avståndet kan variera. Personerna i Årböle kände kanske inte en sådan jättetrygghet i det svaret.

När Upsala Nya Tidning i samma reportage söker Ulrica Messing – ministrar brukar normalt sett vilja vara i tidningen – vägrar hon under en veckas tid att svara på frågan: Är det rimligt att flytta på brevlådorna i Årböle? Hon har inte tid. I dagens svar är det i varje fall en liten bit framåt. Det blir något lite klarare. Det är ofta så att droppen urholkar stenen, känner man ibland som opposition.

Ulrica Messing säger att hon tror att det är ett problem att det kan vara en bit hemifrån för människor som bor på landet. En bit hemifrån kanske man får acceptera, och det kan skapa problem med postlådorna. Då blir den konkreta frågan, som inte gäller det konkreta fallet: Vad betyder, Ulrica Messing, ”en bit hemifrån”? Är tre kilometer för att hämta posten acceptabelt en novembermorgon för årböleborna?

Anf. 24 RIGMOR STENMARK (c):

Fru talman! Jag tackar ministern för möjligheten att debattera frågan. Tredje gången gillt, skulle vi kunna säga. Vi har nu äntligen funnit en tid som passar alla. Att det har gått så lång tid mellan våra frågor och svaret har vi kanske alla skäl att vara lite eftertänksamma inför. Men det har också varit positivt. Det har gjort att fler har fått chansen att tränga sig in i vårt ämne. Fler människor har hört av sig. Ministern har också fått en längre tid på sig att verkligen tänka efter vad hon ska svara sina interpellanter.

Jag undrar fortfarande: Hur ska det bli med den svenska landsbygden? Hur ska alla de småföretagare i Sverige som finns runtom i landet kunna säkra sin försörjning? I morse på tv gjorde man ett reportage som visade att 90 % av alla småföretag är företag som har färre än fem anställda. Det är egentligen också om det som det här handlar.

Kommer det att finnas livsviktig service ute i våra bygder för de småföretagare som finns? Respekterar den nuvarande regeringen alla människor som är bofasta på landsbygden? Jag ställde frågan till statsministern på en frågestund för en tid sedan. Då hade just sossekongressen varit. Man hade mantrat: Alla ska med, alla ska med.

Jag vill upprepa samma fråga till ministern. Hur tänker regeringen leva upp till den devisen? Det måste ändå tolkas som att alla ska ha en rättighet att vara med och ta del av samhällets resurser. På vilket sätt kommer minister Ulrica Messing att se till att alla är med och tar del av den basservice som är ministrarnas ansvarsområde?

Jag tar mig friheten att lite grann upprepa från min interpellation. Den ger en bakgrund, och jag tycker inte att jag har fått tillräckligt bra svar än så länge. Jag säger där att den viktigaste resurs vårt land har är människor och deras vilja att skapa och utveckla sin omgivning. Det betyder att det är människorna som är den absolut viktigaste tillgången för att hela vårt land ska utvecklas på ett positivt sätt.

En region där invånarna har en positiv attityd till sin hembygd och där de på olika sätt utvecklar sin hembygd kan inte värderas högt nog. Utan alla de eldsjälur som finns runtom i vårt land och som satsar tid och kraft för att utveckla sina egna företag och som även ser till andra människors behov skulle inte den svenska landsbygden vara vad den är i dag.

Den är trots allt något positivt för oss. Det finns ett stort intresse för landsbygden. Nästan varje svensk har en relation till landsbygden. Det finns ett intresse att bo kvar där. Det finns ett intresse att fördjupa arbetet därute. Men man kräver sin rätt och att det ska finnas en nödvändig basservice.

Jag skulle vilja utveckla frågan lite mer. Jag har ställt frågan utifrån att det är en märkbar försämring för landsbygdsboende. Det är tyvärr det när det gäller posten och lantbrevbärsarservicen, men det är det också i många andra frågor. Åk en dag ut till Holmnäs och se hur det ser ut.

Det handlar också om att utveckla basservice. Det är där jag tycker att jag inte har fått svar. Min fråga till ministern är uttryckligen: På vilket sätt kommer ministern att se till att den livsviktiga basservicen, och inte minst lantbrevbärsarservicen, på landsbygden bevaras samt även utvecklas?

Anf. 25 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Fru talman! Låt oss föreställa oss att vi som boende i centrala Stockholm, vi säger vid Fridhemsplan, varje dag fick vår post utdelad vid Slussen – tre kilometer bort. Om du då påpekar det orimliga i det här så straffar Posten dig genom att skicka bort dig till en postterminal 20 kilometer bort, i låt oss säga Sollentuna. Från och med i dag är du välkommen att hämta din post där, skulle man säga.

De här avstånden är i dag verklighet för några familjer på landsbygden utanför uppländska Tierp. Här har alla boende i den lilla byn haft posten utdelad sedan andra världskriget. När Posten ställde krav på att postlådorna skulle flyttas till ett uppsamlingsställe två tre kilometer från hemmet valde dessa familjer att sätta ned foten. Därför tvingas de i dag hämta sin post i ett utdelningskontor två mil hemifrån.

Posten har ändå varit vänlig nog att säga att man kan fortsätta med servicen. Men då heter det hämta-lämna-service och kostar mellan 1 250 och 2 500 riksdaler. Det blir mellan 20 000 och 30 000 kr per år.

Det är också viktigt att påpeka i debatten att det här inte bara gäller Årböle. I Uppland, som jag känner till ganska väl, vet jag att det finns orter som Gammelkolningen, där man får tre kilometer till postlådan. I Slada får man inte ens posten varje dag, utan två gånger per vecka. I Svartviken gäller samma sak. I Flottskär får man över en kilometer. I Gustavsbo får man sju kilometer – enkel resa.

Så här är det på många ställen. Jag har medverkat i debatten på lite olika sätt, och jag har fått telefonsamtal från hela landet. Utanför Umeå, till exempel, har man samma problem.

I veckan kunde man läsa ett reportage från Enköping om en handikappad som drabbats av brevlådeflytt. Det här är alltså inte ett isolerat problem bara för byn Årböle, utan detta sker på många ställen. Det som är det speciella med Årböle är att man har varit så ovanligt företagsam där och fått upp det här på många sätt. Man har till och med fått det att bli en fråga för EU-kommissionen.

Men det finns också andra. Jag är inte säker på att den man som skildrades i Enköpings-Posten har möjlighet och resurser att följa upp det här så att det blir en fråga för EU-kommissionen.

Faktum är att det är ett ämbetsverk, PTS, som utfärdar riktlinjerna och som lyder under statsrådet. Det handlar också om ett statligt företag, som också lyder under statsrådet. Jag vill ha besked här i dag om huruvida statsrådet tycker att det här är en rimlig ordning. Jag tycker att statsrådet bör se till att få upp frågan och riktlinjerna i riksdagen så att de kan få förankring här. Vad säger statsrådet om den saken?

Anf. 26 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Den här frågan har engagerat många människor – inte minst oss som sitter i trafikutskottet. Just nu har en utredning sett över hela Postens verksamhet. Den har precis nu i dagarna – jag är inte helt uppdaterad – kanske till och med avslutat sin remisshantering. Man håller just nu på att titta över vad remissinstanserna sade. Hela det här måste bli föremål för att ses över för att vi ska kunna komma vidare.

Därför är det intressant att vi just nu också i trafikutskottet behandlar ett betänkande om olika motioner från den allmänna motionstiden under de två senaste riksmötena. Där kan vi konstatera att en del av motionerna handlar om det här.

Utskottet har skrivit så här i sin text: Utskottet vill särskilt påpeka det orimliga i att Posten kan flytta postlådor flera kilometer och sedan erbjuda så kallad hämta-lämna-service. Som utskottet ser det kan detta inte överensstämma med utskottets uppfattning om att det ska finnas en god postservice över hela landet.

Jag tycker att det har förekommit en del övertoner i debatten. Det mesta handlar om att skälla på regeringen. Sedan slutar konstruktiviteten från ledamöterna som har interPELLERAT i frågan.

Jag kan konstatera att Sverige inte följer några EU-direktiv. I mitt utskott, trafikutskottet, brukar vi tvärtom säga att man inte skulle ha varit så het på gröten när det gäller att följa en del av EU-direktiven, för det kanske inte har blivit så bra. Jag vet alltså inte riktigt vad Erik Ullenhag menar med de påståendena. Vi brukar väl vara bäst i klassen i de allra flesta frågor, när det gäller EU i alla fall.

Man gör jämförelser här mellan Fridhemsplan och Sollentuna. Jag har inte hört talas om att man har flyttat några brevlådor två mil. Däremot har man diskuterat sex kilometer, fyra kilometer och två kilometer; det har jag hört talas om.

Man tar sedan upp ett fall som faktiskt hör till dem som är skyddade i den postlagstiftning som vi har, nämligen de handikappade. Man får inte göra så här, och om man har gjort det så måste man se till att PTS får granska ärendet. Handikappade måste hur som helst undantas, och det vet Posten. Det finns också i postlagstiftningen på ett tydligt sätt.

Fru talman! Om man ska kritisera så måste man vara konstruktiv och ha tydliga riktlinjer för vilket håll man vill gå åt. I det här fallet och i den här debatten imponerar i varje fall inte oppositionen. Man skäller mest allmänt och pratar om den borgerliga politiken.

Fru talman! Vi har ett konstruktivt förslag från majoriteten i trafikutskottet. Jag tror att vi kommer att få enighet i hela utskottet så småningom. Jag utgår från att det kan vara det konstruktiva inlägget här. Låt

oss slippa övertonerna, och komma vidare för att försöka se till att även de som bor i glesbygd också får en möjlighet till en rimlig service.

Prot. 2005/06:35
22 november

Anf. 27 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Jag tycker att det här är en angelägen interpellationsdebatt. Den handlar dels om Posten, dels om landsbygdens basservice sett lite bredare. Det är bra, det som Börje säger här om att vi från trafikutskottet är tydliga i frågan. Jag hoppas också att vi kommer att vara det i riksdagen.

Jag tänkte bredda debatten något enligt Rigmor Stenmarks anslag och ta upp en annan viktig basservice när vi ändå diskuterar de här frågorna. Jag ansluter mig till vad som har sagts om Posten. Det är viktigt, och det är viktigt att staten kan ta ett ansvar genom sina bolag och sina myndigheter.

En annan viktig basservice på landsbygden är landsbygdshandeln – butiken. Glesbygdverket presenterade i förra veckan nya fakta för hur butikerna utvecklar sig över landet, inte minst på landsbygden och i glesbygden. Det är inga roliga fakta. Nedläggningen som man har lyckats bromsa upp i flera år accelererar nu igen. 93 butiker försvann förra året. I skogslänen, i Norrland, tappade man 18 % av alla butiker.

Detta är också en viktig del av basservicen. Svenska folket pekar i undersökningar ut just livsmedelsbutiken som en mycket viktig servicefunktion i samhället. Ändå glesas butikerna ut.

Hur kan vi åtgärda detta? Det är en fråga för dem som driver butik och för medborgarna. Staten kan göra en del. Länsstyrelsen har ett ansvar i sina lokala utvecklingsprogram. Kommunerna kan stötta.

Jag är intresserad av hur vi kan lyckas få i gång bättre åtgärder som stöttar de butiker som människor i glesbygden vill ha. Det finns en viktig åtgärd som har diskuterats. Jag tror att den är viktig, och den har anknytning även till vad staten kan göra genom instruktioner och uppdrag åt Postverket. Det handlar om att de statliga myndigheterna och bolagen visar bättre flexibilitet och generositet genom butikerna på landsbygden till exempel vad gäller ombudsverksamhet för Systembolaget, Apoteksbolaget, trav och galopp och så vidare. Det hela har varit stelbent och fyrkantigt. De statliga bolagen har varit drivna av lönsamhetskrav, och de har dragit åt vad gäller möjligheterna för de mindre butikerna. Jag tror att det är viktigt att man i instruktionerna till bolagen och myndigheterna är tydlig när det gäller att man ska visa en generositet. Och på samma vis ska man också visa det när det gäller postservicen som är en mänsklig rättighet som vi ska värna.

Jag hoppas att den arbetande Landsbygdsutredningen kommer med bra och skarpa förslag på det här området. Jag hoppas att infrastrukturministern och regeringen följer de här frågorna och jobbar med dem även innan förslagen kommer. Utöver den här viktiga postdebatten undrar jag hur ministern ser på utvecklingen vad gäller landsbygdsbutikerna.

Anf. 28 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag ska lite kort kommentera allas inlägg här. De skiljer sig en del åt. Rigmor Stenmark och framför allt Staffan Danielsson har ett lite vidare perspektiv, som verkligen handlar om villkoren för både

Svar på
interpellationer

privat och offentlig service. Posten och dess service är naturligtvis en viktig del av livspusslet både för enskilda personer och för företag.

Erik Ullenhag vill gärna politisera lite mer och låtsas vara en vän av regionalpolitik. Där har Erik Ullenhag problem. Han företräder ett politiskt parti som vill lägga mindre pengar på regionalpolitik och regionalpolitisk utveckling. Detta är regionalpolitik. Det är oerhört viktigt att vi via till exempel de statliga bolagen men också via våra statliga myndigheter och verk tar ett gemensamt ansvar.

Vi är ett stort land geografiskt, och delvis är det också oerhört glest befolkat. Vi har en post- och kassalagstiftning som rör människor i områden där det bor mellan två och tre invånare per kvadratkilometer. Det är klart att våra villkor ser helt annorlunda ut än vad de gör i Holland och Belgien. Vi är i den meningen unika i Sverige, Finland och även Norge som har anslutit sig till de direktiv som gäller för postutdelning. Vi har också gemensamt begärt undantag för 1 100 hushåll i Sverige som inte har rätt till postutdelning fem dagar i veckan. Det är hushåll i skärgården och i fjällen. Den rättigheten har man via EG-direktiv.

Men lika lite som jag tycker att man kan jämföra livet vid Fridhemsplan med livet i Årböle kan man jämföra livet i Årböle med det i Luxemburg. Vi har helt olika förutsättningar, och det är ju det som är charmen. Jag är beredd att lägga än mer pengar och engagemang på att utjämna de här regionala olikheterna. Jag är oerhört mån om att vi har en skattelagstiftning och att vi har ett kommunalt utjämningsystem som hjälper till med det. Det är dyrt för kommuner som är glest befolkade och stora geografiskt att försöka ha samma service inom hela kommunen.

Nu har vi ett gyllene tillfälle att titta på den utredning som Börje Vestlund hänvisade till, Post- och kassaserviceutredningen, och kritiskt granska om vi är nöjda med det regelverk som finns i dag och om vi tycker att det lever upp till de krav som vi ställer i dag.

Jag tänker inte kommentera det särskilda fall som gäller postlådorna i Årböle, även om jag har stor respekt för den frustration som enskilda känner där. Nu har detta anmälts och ska prövas mot EG:s postdirektiv. Jag vet att EU-kommissionen just nu har begärt att få in lite bakgrundsmaterial från Post- och telestyrelsen. Det är bra att man som enskild använder denna möjlighet att verkligen pröva lagstiftningen och se om de rättigheter man har infriats.

Sedan tycker jag att det alltid är önskvärt, oavsett om det är ett statligt bolag eller en statlig myndighet, att de aktörer som finns i det offentliga Sverige, både myndigheter och bolag, försöker att vara konstruktiva och hjälpa till att hitta bra lösningar. Jag tror på det som Staffan Danielsson pekade på här på slutet lite kort, nämligen att vi måste bli än mer kreativa och hitta lite otraditionella lösningar där jag som enskild person har möjlighet att hitta och träffa representanter från det offentliga Sverige, oavsett om det är Försäkringskassan, Ams eller någon annan myndighet, under ett och samma tak. Vi måste organisera servicen på landsbygden på ett helt annat sätt än vad vi har gjort hittills.

Sedan tror inte jag att någon lever i den tron att livet är detsamma om man bor i Årböle eller på Fridhemsplan. Jag tror att var och en inser att om man bor långt från centrum blir livet på många sätt svårare. Man får skjutsa barn längre, man får åka längre för att handla och det finns inget

Seven-Eleven runt kröken. Detta vet man, men det betyder inte att man inte ska ha stora krav på både den privata och den offentliga servicen.

Därför ser jag också med oro på den rapport som Konsumentverket nu kom med om att lanthandeln har minskat ytterligare på landsbygden. Vi har ju ett uppdrag till Konsumentverket där vi via regionalpolitiska anslag stöttar just otraditionell kommersiell service i glesbygd. Vi ska titta på de siffror och den rapport som Konsumentverket nu kommer med. Jag är beredd att återkomma till just den frågan.

Men när det gäller postlådorna i Årböle välkomnar jag en prövning. Vi har ett tillfälle att försöka utvärdera om vi är nöjda med den lagstiftning som finns med anledning av den utredning som nu är på remiss.

Anf. 29 ERIK ULLENHAG (fp):

Fru talman! Jag blir tvungen att inleda med något väldigt märkligt. Det är Socialdemokraterna som regerar Sverige. Det missar man ganska ofta i den allmänna debatten. När ett missförhållande kommer upp kommer en bekymrad ansvarig minister, och i det här fallet med eldunderstöd av en riksdagsledamot som Börje Vestlund, och säger att det är bekymmersamt och att man ska titta på det. Sedan kopplar man på autopiloten och skäller på oppositionen. Det är regeringen som regerar landet. Det är regeringen som har styrt landet de senaste elva åren. Det är regeringen som ytterst bär ansvaret för de riktlinjer som gör att människor inte längre har posten kommande till sig. Det handlar inte bara om Årböle, precis som Mikael Oscarsson säger. Det handlar om rätt många ställen.

Jag lyssnade väldigt noggrant när Börje Vestlund gick upp, för det är alltid spännande när en partikamrat till en minister går upp. Normalt sett brukar det bli eldunderstöd till ministern. Det började spännande. Börje Vestlund och trafikutskottet har uppmärksammat samma problem som vi som i dag interpellerar och deltar i debatten, det vill säga att antalet brevlådor som man flyttar bort ifrån där en människa bor ökar. Det vill trafikutskottet göra något åt. Det vill vi också. Det är jättebra att ni i trafikutskottet vill det, men problemet är att vi just nu inte har makten, utan det är Ulrica Messing som har makten. Det är faktiskt så verkligheten ser ut i Sverige.

Sedan säger Börje Vestlund att det är övertoner i debatten och att han inte har hört talas om en enda person som behöver åka 2 mil för att hämta posten. Tyvärr blir jag tvungen att ta det konkreta exemplet igen. Åk till Holmnäs eller Årböle! Det som hände var att man skulle flytta postlådorna 1,7 eller 3 kilometer bort. Man träffade företrädare för posten och upplevde dem som mycket arroganta. Då sade företrädarna för posten: Gå med på detta eller så flyttar vi postutdelningen 2 mil bort, 20 kilometer bort, till Skärplinge. Det är verkligheten just nu.

Sedan kan verkligheten se ut på ett annat sätt i trafikutskottets sammanträdesrum, men verkligheten för de här två familjerna som lever i Årböle är att posten nu samlas upp i Skärplinge. Jag vet inte var övertonerna ligger, Börje Vestlund.

Sedan kan man ju göra det enkelt för sig, som Ulrica Messing gör, och säga att Folkpartiet vill ha mindre pengar till regionalpolitiken. Ja, men det beror också på vilken typ av regionalpolitik man vill ha. Vi tror att det finns massor med människor runtom i Sverige som kan hjälpa till att lyfta detta land om vi får rimliga regler för företagande, rimlig be-

skattning för företagande och om vi lyfter loss människors skaparkraft. Det samhället ska hjälpa till med är att ge den grundläggande infrastrukturen och till exempel inte försvåra situationen för två företagare i Årböle i ett läge där man faktiskt har fått ett antal nya arbetstillfällen efter ett EU-projekt just i Årböle och satsat på turism. Då ska man inte sända signalen: Vi gör det lite svårare för er som försöker att lyfta den här bygden.

Det är detta som den regering som just nu sitter vid makten gör. Där finns det en grundläggande skillnad i syn när det gäller om man tror att man kan skapa de villkoren eller inte.

Fru talman! Jag inser att Ulrica Messing höll sig borta från Upsala Nya Tidning en vecka och vägrade svara på frågan om vad hon tyckte om postlådorna i Årböle. I dag är hon här, men hon tänker i alla fall inte svara på vad hon tycker om det. Men låt mig uttrycka det så här: Ministern anser att det är ett problem om man får postlådorna en bit hemifrån. Kan ministern konkretisera vad som är en bit hemifrån? Är det 1,7 kilometer, 3 kilometer, ½ mil eller 1 mil? Kan ministern på något sätt precisera vad uttrycket en bit hemifrån betyder i ministerns vokabulär?

Anf. 30 RIGMOR STENMARK (c):

Fru talman! Jag vet inte hur det ser ut i Bryssel eller någonstans nere i Europa, men jag har en hälsning till Ulrica Messing, och jag tror att Börje Vestlund också kan ta del av den: Välkommen att traska 3 kilometer tur och retur i det snöslask som råder i dag! Jag vill också ställa en fråga om varför man drar ned på postservicen i glesbygd.

Detta är några av de rader som kom från Årböle i dag.

Jag måste säga att jag reagerar när man pratar om övertoner, Börje Vestlund. Det är just övertoner som kanske hade behövts ännu mera. Vi borde ha trumpetat ut det, skrikit och vrålat när det gäller rättigheterna på landsbygden.

Jag tycker att Ulrica Messing ändå antydde att hon förstår att det här handlar om regionalpolitik – det handlar om mycket mera.

Det är faktiskt så, Börje Vestlund, att jag har varit lanthandlarunge i den kommun som det här handlar om. Jag har också varit kommunalråd i den här bygden. Jag vet vad det handlar om.

Det är lite intressant att titta på den artikel från Upsala Nya Tidning som jag visar här. Det är inte så väldigt lätt att få stora rubriker om landsbygdsfrågor, inte ens i Upsala Nya Tidning. Det handlar om att man bor i en region som man alltid får höra är en tillväxtregion, Uppsala–Stockholmsregionen. Det ser inte likadant ut överallt ens i vår region, utan det är skillnad mellan att bo i Uppsala och att bo i Hållnäs eller någon annanstans.

Jag tycker att det är farligt om vi börjar ställa landsbygden mot staden. Det går inte. De här två storheterna måste leva sitt liv tillsammans. Jag har också under de här veckorna fått telefonsamtal från och kontakter med människor från storstaden, till exempel från Göteborg. Då har det handlat om kassaservicen. Det ringde en äldre man som bad att få hälsa från två ännu äldre, som var 88 och 110 år. De sade: Förstår ni inte att vi inte kan gå ut? Vi klarar inte av det, när det bara finns tre ställen i hela Göteborg där det finns kassaservice? Vi har inte möjlighet till någon

snabb uppkoppling, för vi förstår inte och hänger inte med när det gäller Internet och hela den biten.

Det är alltså ganska viktigt att vi pratar om att försöka föra ihop detta. Det är olika vinklar, men problemen är desamma. Det handlar om basservice för alla människor.

Börje Vestlund gick upp i den här debatten från Socialdemokraterna. Jag tycker att det är lite intressant att se vad ett socialdemokratiskt kommunalråd i Tierps kommun som har att göra med det här säger. Han har också varit ganska tyst om frågan. Han säger: Vi har väldigt svårt att rå på de riktlinjer som riksdag och regering fastställer för postservicen. Vi har som kommun inte de verktygen. Då får man agera genom partierna.

Då var det faktiskt så, Börje Vestlund, att de partier som reagerade i Uppsala län var Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna. De andra har än så länge lyst med sin frånvaro. Jag har inte sett några socialdemokrater från vårt län som har agerat. Jag hoppas de har gjort det på annat sätt.

Jag tycker också att det är bra att man kommer att vara överens, och det är ju nästan så att man får rita kors i taket om man nu, till de motioner som har skrivits till trafikutskottet med anledning av posten och att det ska bli bättre postgång och bättre basservice för landsbygden, samstämmigt kommer att säga: Hurra! och bifalla. Oj, vad jag hade önskat att få mera bifall till våra motioner! Vi har en rad olika förslag från oppositionspartierna, men Socialdemokraterna har alltid bara avvisat dem. Man har absolut inte yrkat bifall till de motionerna. Tänk om man hade gjort det under de tolv år som jag har varit i riksdagen! Då skulle landsbygden ha sett annorlunda ut, Börje Vestlund och Ulrica Messing. Var lite ödmjuka i tongångarna när det pratas om övertoner, för vi kommer att höja tonen än värre om vi inte får se resultat!

Anf. 31 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Fru talman! Posten hänvisar till Post- och telestyrelsens, PTS, gällande villkor. PTS menar i sin tur att regeringen accepterar dessa. Det jag är mest förvånad över är just varför regeringen tillåter PTS att ha så olika riktlinjer för medborgare i glesbygd kontra tätort. Skulle vi låta elnätsbolagen och Telia ha samma orättvisa riktlinjer att stödja sig emot så skulle många medborgare snart sakna både el och fast telefoni.

Posten, ja. Under de första tre kvartalen 2005 gjorde Posten en vinst på 939 miljoner kronor. Samtidigt finner Sveriges regering det rimligt att Postens kunder får färdas, i Årböles fall antingen 3 kilometer eller 20 kilometer för att hämta sin post, eller också fick de ett erbjudande om att betala 20 000 kr om året för att behålla sin service. Andra som jag läste om här får färdas 2 ½ kilometer, 5 kilometer eller 7 kilometer.

Jag menar att regeringen har ett stort ansvar för den försämrade postservicen på svensk landsbygd. Det är de här riktlinjerna som PTS har, som säger att det måste vara två åretruntboende per kilometer, som Posten använder som – jag höll på att säga alibi – främsta argument runtom i landet. Det här görs inte rakt av. Det är inte så att man förkunnar från Posten att de här riktlinjerna nu ska vara de som gäller och att så kommer att ske runtom i landet, utan man gör det steg för steg. Man gör det i ett samhälle och en by i taget, och på det viset tycks man tro att man ska gå förbi en opinion. Jag tror att det är väldigt uträknat.

De här riktlinjerna har inte förankrats i den här kammaren. Jag tycker att det vore hög tid att så skedde. Jag utmanar ministern att föra upp det här så att de kan förankras i Sveriges riksdag. Är det lämpligt med de här avstånden, till exempel 20 kilometer, som när årböleborna får åka till Skärplinge? Det finns ett annat ställe, längre norrut i Sverige, där man bara får post under den tiden då skolskjutsarna går. Annan tid får man åka lång väg.

Det här är alltså inte bara ett enskilt problem. Det här är en fråga som gäller mycket mer. Vi har en regering som ofta kommer tillbaka till uttrycket "Hela Sverige ska leva", lite salvelsefullt så där, men när det verkligen gäller så är det frågan om regeringen har någonting att säga.

Anf. 32 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Rigmor Stenmark har vid något tillfälle sagt under sitt anförande att det här har blivit sämre med åren. En av mina kompisar som sitter i PTS styrelse ställde frågor om just flyttning av postlådor i glesbygd, och då svarade PTS bland annat följande: Dessa riktlinjer har gällt sedan 1960-talet och får anses utgöra den av statsmakten accepterade miniminivån för den service som ska tillhandahållas.

Det här kan alltså inte vara några nya regler, utan det har väl varit så att det har fungerat på det här sättet på flera håll. Det gör inte saken mer acceptabel, det vill jag inte på något sätt säga, men jag vill säga att påståendet att det helt plötsligt skulle ha blivit mycket sämre är någonting som kanske inte stämmer. Det kanske är så att diskussionen har uteblivit på de andra platserna.

Jag vill ta upp några andra kommentarer från den här debatten också. Folkpartiet säger ofta: Ni har suttit i regeringen i tio år, och ändå kan ni vara kritiska. Ja, det kan väl kanske ha att göra med en viktig sak: Samhället utvecklas och förändras, egentligen oaktat vem som sitter i regeringen. Ibland går det åt rätt håll – i de allra flesta fall; vi är väldigt stolta över det vi har genomfört – men en del saker går inte alltid som man har tänkt sig, och det måste man också vara ärlig och säga. Men i det här fallet är det så att vi socialdemokrater alltid kommer att vara kritiska mot orättvisor.

Min sista kommentar gäller att sätta landsbygden mot staden. Det är en väldigt viktig kommentar, för jag är medveten om, också som storstadspolitiker, att det väldigt ofta är så att vi som finns i storstädernas ytterdelar har exakt samma problem som glesbygden. Där kan vi gå hand i hand. Storstaden och glesbygden behöver väldigt ofta gå hand i hand för att faktiskt enas omkring våra krav.

Anf. 33 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Börje Vestlund hade en bra avslutning, tycker jag, med stad och land hand i hand! Det inlägget landade bra, tycker jag!

Vad gäller postservicen hoppas jag att den här debatten har fört frågan framåt och att det ska vara – om det nu inte är det, vilket jag inte är expert på – bra instruktioner och direktiv till Posten från oss i stat och regering om att detta ska skötas på det sätt som har varit och att man har rätt till sin postservice. Sedan finns det alltid gränsfall, som ministern har sagt.

Vad gäller landsbygdens basservice är det viktigaste för Sverige och även för landsbygden att vi får fart på Sverige. Vi har ett allvarligt läge med hög arbetslöshet, ohälsa och så vidare. Att få fart på Sverige tror jag är det viktigaste för att även få en bra basservice på landsbygden. Då måste vi ha lägre skatter, fler incitament för att jobba, bättre miljö för företagen med mera. Den debatten ska vi dock inte ta nu.

Det gäller att, inom ramen för de olika alternativen för att få fart på Sverige, tillsammans hitta riktade insatser för att få en bra basservice. Jag är överens med statsrådet om att infrastrukturen, basservicen, är sådant som vi kan göra någonting åt från statens sida. Länsstyrelserna, kommunerna och andra kan göra det. Där uppskattade jag tonen i statsrådet Messings inlägg.

Regional utveckling är viktigt. Regionalpolitik är viktigt. Det behövs pengar för detta. Vi i Centern jobbar mycket för det, och jag gläder mig åt att vi är överens om att det gäller att hitta bättre sätt att trygga basservicen – till exempel i fråga om butiker – genom samarbete mellan statliga och lokala insatser och med de statliga bolagen.

Det är bra att statsrådet följer utvecklingen vad gäller livsmedelshandeln. Jag ser med oro på den utvecklingen och hoppas att vi får möjlighet att här diskutera skarpa förslag – kanske med anledning av Landsbygdsutredningen, kanske med anledning av propositioner, givetvis med anledning av våra motioner.

Anf. 34 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Erik Ullenhag tar till det klassiska knepet att höja rösten för att låta lite mer offensiv. Men det låter fortfarande lika ihåligt eftersom Erik Ullenhag inte är beredd att betala för den ökade samhällsservice som han hävdar är så viktig.

Jag tycker också att den är viktig, men jag är inte naiv utan inser att allt måste betalas. Erik Ullenhag säger att samhällsservicen måste bli bättre. Då handlar det oftast om att det är med skattepengar vi gemensamt ansvarar för och genomför den samhällsservice som, med all rätt, både enskilda personer och företagare ställer stora krav på.

Sedan ger Erik Ullenhag en bild av att det vore önskvärt att riksdagen fattade beslut om var varje postlåda ska placeras. Det har riksdagen en gång sagt att den inte vill göra, och jag tycker att det var ett klokt ställningstagande. Det skulle vara omöjligt för vilket utskott som helst att gå igenom Sverige från norr till söder och göra den typen av avvägningar.

Nu har vi en lagstiftning, och vi har en policy som gäller sedan tidigt 60-tal, vilket också Börje Vestlund hänvisade till. Det innebär att vi har en myndighet som prövar om de beslut som den tidigare myndigheten, nu bolaget, Posten fattar är rimliga i förhållande till den lagstiftning som gäller. Jag tycker att det är en bra ordning att inte enskilda personer i vare sig regeringen eller riksdagen gör avvägningen om samhällsservicen är rimlig eller inte. Nu har Erik Ullenhag ett gyllene tillfälle att bestämma sig för att antingen vara beredd att betala lite mer till den gemensamma samhällsservicen eller ha konstruktiva synpunkter på den lagstiftning som är ute på remiss.

Frågan är om det nu finns skäl för oss att omarbete den servicen. Den princip som gällt redan innan Erik Ullenhag eller jag föddes var kanske lättare att tillämpa tidigare än nu. Jag befarar nämligen att den statistik

som SCB levererar vid årsskiftet kommer att visa att den positiva befolkningsutveckling som vi hade under år 2004 har vänt. Under 2004 hade över 200 av våra 289 kommuner ett inflyttningsnetto. Jag tror inte att bilden är lika ljus i dag. PTS gör i dag bedömningen, precis som Mikael Oscarsson nämnde, att två permanenta hushåll per kilometer ger utdelning vid postlåda vid sidoväg. Är det fråga om färre hushåll blir det lådsamlingar.

Om befolkningsutvecklingen fortsätter att peka på att fler och fler flyttar till de större städerna blir det också fler och fler platser med färre invånare än två på dessa kilometer. Därför är detta allt oftare en viktig fråga för oss att ta ställning till. Det tycker jag att vi ska fundera på ordentligt när vi nu remitterar Post- och kassaserviceutredningen, för det är, precis som Rigmor Stenmark och Staffan Danielsson sade, en oerhört viktig regionalpolitisk fråga. Därmed har jag svarat Erik Ullenhag på var vi drar gränsen och vad vi tycker är rimligt.

Det här är en praxis som utarbetats sedan lång tid tillbaka. Med tanke på hur befolkningsutvecklingen ser ut har fler och fler naturligtvis möjlighet att ifrågasätta den praxisen. Vi kommer att noga titta på de siffror som SCB redovisar vid årsskiftet. Och de kommer nog också, här vänder jag mig till Staffan Danielsson, att utgöra ett bra underlag för den Landsbygdsutredning som arbetar.

Det finns alla skäl för oss att verkligen ställa oss frågan: Hur långt räcker det egna ansvaret när man väljer att bo på en viss plats, och vad är vi gemensamt beredda att betala för? Jag menar – jag har sagt det tidigare – att vi ska ta ett stort gemensamt ansvar för att livet inte ska vara alltför olika mellan stad och land, och då spelar både den kommersiella och den privata servicen en stor roll.

Jag välkomnar att Mikael Oscarsson i debatten nu nästan låter som om han trodde på det när han säger att hela Sverige ska leva. Jag skulle uppskatta om Kristdemokraterna var beredda att vara med och konstruktivt betala för den servicen. Det är lätt att ta ställning för enskilda personer. Som statsråd får jag inte göra det. Däremot är det mycket svårare att vara med och betala så att de enskilda personerna också får den samhällseliga service som jag tycker att de har rätt att kräva.

Anf. 35 ERIK ULLENHAG (fp):

Fru talman! Ulrica Messing anklagar mig för att höja rösten. Jag kan säga samma sak i ett lägre tonläge: Socialdemokraterna har regerat Sverige de senaste elva åren. Om det inte blir nyval före nästa höst blir det tolv år.

Det kan vara en effektiv valtaktik att ständigt diskutera vad oppositionen gör och inte gör, men verkligheten bär ni ansvaret för. Då kan man säga som Börje Vestlund att det inte alltid blir som man tänkt sig – med viss rätt. Vi kan inte styra oljepriset i Sverige. Vi kan inte styra den internationella konjunkturen. Vi kan inte styra en krigssituation i Irak.

Men Posten kan vi styra. Posten lyder under Ulrica Messing. De riktlinjer som tagits fram lyder indirekt under regeringen. Det är ingen annan än regeringen som bär ansvaret för att människorna i Årböle, som vi nu talar om, i morse skulle ha fått gå tre kilometer för att hämta sin post ifall de hade valt det. Det var det erbjudande de fick. I stället har de 20 kilometer till Skärplinge, för det är dit posten nu levereras. Det, Börje Vest-

lund, är inte verklighetens slump. Det är hur politiken fungerar. Ni hade kunnat fatta andra beslut, men ni har valt att inte göra det.

Det som gör mig mest bekymrad i det här fallet är hur den enskilde ska göra sin röst hörd. Vi har ett folkligt engagemang i Årböle, vilket är jättepositivt. Alla vi politiker säger att människorna borde engagera sig mer politiskt, men vad får det här gänget, som lägger ned massor av tid, för svar?

Deras lokala kommunalråd, den starke mannen i kommunen, säger att han inte kan göra något åt det, men han ska ta upp frågan i partiet. Ingen vet hur han tagit upp den. Av Posten får de ett arrogant bemötande. De säger att det är regeringens riktlinjer från 60-talet som de börjat tillämpa på ett nytt sätt. Det är det som egentligen har hänt, precis som Börje Vestlund sade.

Den ansvarige ministern säger att hon inte får lägga sig i ett enskilt ärende. Jag ber om ursäkt, fru talman, men jag tror inte att årböleborna blir lugnade av det svaret. De förstår inte ifall statsrådet tycker att det är rimligt eller inte att de nu får posten till Skärplinge.

Anf. 36 RIGMOR STENMARK (c):

Fru talman! Medan jag kommer ihåg det vill jag tacka ministern för debatten i dag eftersom det här är mitt sista inlägg.

Postens vinst är nära 1 miljard. Jag läste att Posten redovisar en vinst efter finansnetto på 961 miljoner kronor för årets nio första månader. Vinsten ökade med drygt 200 miljoner jämfört med samma period 2004. Det beror främst på att de minskat sin personal.

Samtidigt säger Posten att de har mycket stora investeringsbehov för att kunna möta framtiden. Då blir min fråga naturligtvis: Vad är det de ska investera i? Vad är de till för egentligen? Är det inte så att de ska använda sina pengar till att serva människorna? I så fall kan de ju inte minska personalen, och antalet lantbrevbärare, så drastiskt att människorna inte får sin post enligt de direktiv och riktlinjer som finns.

Posten säger på sin hemsida att ”Postens vision är att vara ett effektivt och efterfrågat nav i det hjul som håller Sverige rullande och det logistiska nät som binder samman Norden”. Det finns så oerhört många vackra ord, och därför vill jag sluta med att säga att vi från Centerpartiet också skrivit många vackra ord i vår landsbygdsmotion *Landsbygd för tillväxt*. Eftersom Börje Vestlund tyckte att vi skulle vara lite kreativa och komma med lite egna förslag också, vilket jag respekterar, vill jag ta upp bara fyra av de 21 punkter som vi har föreslagit och som man kan läsa mer om. Jag har inte tid att göra det, men jag kan säga de fyra punkterna.

- Vi vill ha ett tillkännagivande från riksdagen till regeringen om behovet av en god och tillförlitlig infrastruktur.
- Vi vill ha ett tillkännagivande om en samordnad service och krav på myndigheterna.
- Vi vill ha ett tillkännagivande om en mångfald och flexibilitet på utförarsidan. Det gäller alla välfärdstjänster.
- Vi vill ha ett tillkännagivande om att underlätta för samverkanslösningar på landsbygden.

Det var några av våra krav. Jag tror att vi kommer att få blåsa och kanske ta till övertoner fler gånger, för vi kommer noga att följa om man kommer att yrka bifall till våra förslag eller inte.

Anf. 37 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Fru talman! Vi har i den här debatten talat om Posten, om den basservice som många av oss tror att just lantbrevbärarna är och vilken stor betydelse den har. Vi började i Årböle, som haft brevutbärning sedan andra världskriget. Nu får man ett avstånd på mellan två och tre kilometer, och när man inte tar det får man åka till Skärplinge som ligger 20 kilometer därifrån.

Jag har med mig en karta över norra Uppsala län med ett antal orter. Jag ska lämna den till statsrådet efter debatten så att hon själv kan se de orter, byar och hushåll som nu drabbas – några exempel; det finns många fler. Jag ska också lämna över artikeln från Enköpings-Posten om en handikappad som drabbats av brevlådeflytt. Det här är verkligheten runt om i Sverige i dag.

Det jag kommer tillbaka till flera gånger i denna debatt är de riktlinjer som PTS nu har och som Posten använder som största argument och lutar sig emot när man gör dessa försämringar runt om i Sverige. Jag tycker att det vore rimligt om de riktlinjerna fick föras fram i den här kammaren. Var står statsrådet i den frågan?

Som jag påpekade förut är PTS ett ämbetsverk som lyder under statsrådet, och detsamma gäller Posten. Detta är alltså frågor som ligger under statsrådets ansvar, och jag hoppas att jag kan få ett klarläggande svar på dem. Det har ju slagits fast i ert valprogram att alla ska med; så enkelt är det. Frågan är dock om det gäller dem på landsbygden.

Anf. 38 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag vill börja med Mikael Oscarsson. Jag är inte säker på att jag förstod frågan, för om jag förstod den har jag svarat på den i mina två tidigare inlägg. Jag har tolkat Mikael Oscarsson så att han frågade hur jag ser på lagstiftningen och om PTS lever upp till den lagstiftning som gäller. Där är regeringens bedömning, i de prövningar som hittills har gjorts, att PTS har levt upp till lagstiftningen som prövande myndighet jämfört med vad som gäller.

Jag har dock också varit oerhört tydlig och sagt att det nu finns ett gyllene tillfälle för var och en av oss att verkligen kritiskt granska om vi tycker att lagstiftningen är rättvis, inte minst utifrån det jag pekade på allra senast i mitt förra inlägg: Med den befolkningsutveckling och den flyttning vi i dag ser, mellan orter och inom orter, tror jag att den tolkning som Posten och PTS har gjort ända sedan 60-talet kommer att bli svårare och svårare att göra. Det är nämligen fler och fler som faller utanför det mått som Posten och PTS har använt sedan 60-talet därför att det blir färre och färre som bor på dessa kilometer. Därför blir de här frågorna alltmer aktuella.

Min ingång i detta är att det kan finnas skäl att skärpa lagstiftningen. Där vill jag uppmana alla politiska partier att verkligen kritiskt granska denna utifrån de erfarenheter ni själva har i möte mellan medborgare. Nu är också det tillfället eftersom utredningen är på remiss.

Så tolkade jag Mikael Oscarssons fråga.

Sedan vill jag bara fånga upp det som Rigmor Stenmark pekade på i ett av sina tidigare inlägg. Om Posten har idéer om hur man kan organisera denna service på ett bättre sätt än vad som nu blivit fallet utgår jag ifrån att man tar kontakt med dem som är berörda och berättar om det, och inte bara gör det efter det att mötet har ägt rum. Jag utgår ifrån att man känner ansvaret att föra diskussionen och konversationen vidare.

Sedan tycker jag, Erik Ullenhag, att de enskilda har gjort helt rätt, och jag hoppas att det framgår av mina tidigare inlägg här. Jag tycker alltid att enskilda medborgare ska göra vad de kan för att påverka sina folkvalda ombud – lokalt, regionalt och nationellt. Jag tycker också att man ska göra vad man kan för att få sin sak prövad, och det har de enskilda gjort. De kommer att pröva den här frågan, och de kommer att pröva den ända upp i EG-domstolen. Vi kommer att följa den prövningen med stort intresse, inte minst i ljuset av att vi nu ska se över lagstiftningen igen.

Vad ska vi alltså säga till de enskilda? Kräv din rätt, naturligtvis, och pröva den lagstiftning som gäller!

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2005/06:75 om utvecklingsmöjligheter i glesbygd

Anf. 39 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Erling Wälivaara har frågat mig vilka åtgärder jag tänker vidta för att även ge glesbygden reella – inte bara teoretiska – möjligheter att växa och utvecklas på lika villkor som tätorterna.

I sin interpellation tar Erling Wälivaara upp frågor som inte bara berör den utpräglade glesbygden utan som är aktuella i alla delar av skogslänen.

Jag kan hålla med Erling Wälivaara om att den ojämna regionala utvecklingen i Sverige, liksom i många andra länder, skapar problem – problem såväl i tillväxtregioner som i skogslänen, om än av helt olika karaktär.

Jag kan däremot inte hålla med Erling Wälivaara om att regeringen glömmer bort de medborgare som bor i glesbygden eller att tätorternas villkor styr landet. Regeringen för tvärtom sammantaget en mycket kraftfull politik som stöder skogslänens utveckling.

Som exempel på denna politik, och som svar på Erling Wälivaaras frågor, vill jag nämna de stora infrastrukturinvesteringar som riksdagen beslutat om på senare år i dessa områden. Förutom investeringar i nya vägar och järnvägar avser de i stor utsträckning också ny informationsteknik, till exempel det statliga stödet till bredbandsutbyggnad, som är särskilt riktat till gles- och landsbygd, och den fortsatta utbyggnaden av 3 G-nätet.

Beträffande utbyggnaden av 3 G har Post- och telestyrelsen nyligen fattat ett avgörande beslut om den fortsatta utbyggnaden. Det innebär att de ursprungliga utbyggnadskraven kvarstår. Detta ligger väl i linje med regeringens intentioner om ett hållbart informationssamhälle för alla.

Det görs för närvarande också historiskt sett mycket stora insatser för att underhålla och säkerställa vägnätet i landet. De omfattar bland annat

särskilda åtgärder för tjälsäkring, bärighet och rekonstruktion av vägarna, vilket är av särskilt stor betydelse för glesbygden och skogslänen.

Inom den regionala utvecklingspolitiken har regeringen härutöver medverkat till att stora ekonomiska resurser tillförs skogslänen. Inom ramen för EG:s strukturfondsprogram kommer till exempel under den innevarande sjuårsperioden inte mindre än ca 20 miljarder kronor att kunna användas i målområdena Norra Norrland och Södra skogslänsregionen. Det är strukturfondsmedel och andra offentliga och privata resurser som ska stimulera tillväxten i dessa områden.

Som en viktig del av dessa resurser tillför regeringen under samma tidsperiod de sju skogslänen närmare 5 miljarder kronor för allmänna regionalpolitiska åtgärder. Detta anslag vill Kristdemokraterna minska nästa budgetår, och det skulle inte gynna medborgarna i dessa glesbygdslän.

Det är viktigt att inse att olika områden, alltifrån storstäder till utpräglade glesbygder, är beroende av varandra för att alla ska få en så god utveckling som möjligt. Villkoren kan av naturliga skäl aldrig bli desamma i dessa olika områden. Det är inte heller något vi önskar. Alla områden har sina fördelar och sina nackdelar. Däremot måste olika regioner ges effektiva möjligheter att utvecklas så väl som möjligt utifrån sina olika förutsättningar.

Inte ens den mest kraftfulla regionala utvecklingspolitik kan helt uppväga de starka ekonomiska krafter som omstöper våra samhällen, på gott och på ont. Det finns dock många anledningar att även fortsättningsvis agera för att alla delar av Sverige ska ha goda möjligheter att utvecklas. Det är inte minst viktigt för att möjliggöra för fler män och kvinnor i skogslänen att få arbete.

Anf. 40 ERLING WÄLIVAARA (kd):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret även om jag inte kan säga att jag är helt nöjd med det.

Jag kan bara konstatera att under alla år vid makten har Socialdemokraterna inte lyckats åstadkomma regional utjämning och utveckling i Sverige. Riksrevisionen har i en rapport som kom i mars i år pekat på stora brister som finns i regeringens hantering av regionalfrågorna. Rapporten pekar på att den regionala utvecklingspolitiken är oklar och att det finns behov av en ökad tydlighet. För mig känns det på något sätt som att regeringen ger glesbygden någon slags palliativ vård.

Nästan 25 % av Sveriges befolkning bor i områden med hög arbetslöshet, tomma bostadsområden och minskade intäkter som skapar obalans, försämrar livskvaliteten och ökar utflyttningen. De senaste tio åren har befolkningen i glesbygden minskat med 10 %.

Ett av målen för den regionala utvecklingspolitiken är en god service i alla delar av landet. Politiken ska bidra till att människor och företag har tillgång till kommersiell och offentlig service i tillräcklig omfattning. Att den servicen finns är en av förutsättningarna för att bygderna ska kunna utvecklas.

Trots detta har till exempel antalet dagligvarubutiker minskat stadigt de senaste åren. Mellan 2003 och 2004 miste 93 orter i glesbygden sin sista butik. De flesta av dessa låg just i skogslänen. Sedan 1996 har antalet butiker i glesbygden minskat med 20 %. 65 % av alla tankställen för

drivmedel finns numera i tätorterna. Nästan hälften av alla de serviceställen som Svensk Kassaservice, som ni har diskuterat här i dag, hade i tätortsnära landsbygd försvann mellan 2004 och 2005.

Nedskärningarna i service i glesbygden har inneburit att ca 198 000 svenskar i dag har mer än en mil till närmaste butik, en ökning med 11 % de senaste två åren. Mellan 2 % och 2 ½ % har längre än två mil till närmaste tankställe. Det finns många byar uppe i Norrbotten varifrån det är ända upp till fyra mil till närmaste butik.

Alla kan ju inse vad det innebär, med de höga drivmedelspriser som vi har i dagens läge, att tvingas åka längre än en mil till närmaste affär, och där är ju bilen enda alternativet, eller två mil för att tanka bilen. Det höga bensinpriset är i dag ett av de största gisslen som drabbar de boende i glesbygden, ett gissel som Socialdemokraterna med sin gröna skatteväxling i allt högre utsträckning lägger på glesbygdens människor. Det ökade skatteuttaget på drivmedel är ett svek mot glesbygdens folk.

Nästan 70 % av det jag som konsument får betala vid pump utgörs av skatt och moms. På varje hundralapp ska staten ha ca 70 kr. Att betala mervärdesskatt på moms och moms på skatt är osunt, för att inte rent ut säga korkat.

Anf. 41 ULLA LÖFGREN (m):

Fru talman! Jag tänkte måla upp en lite ljusare bild av glesbygden. Åtminstone det jag möter när jag reser i Västerbotten är en ganska positiv bild. Man ser nu att det händer saker och ting inom gruvindustrin. Det skapas arbeten. Det händer saker i skogsindustrin. Biltestverksamheten är ett annat område. Turismen i fjällvärlden börjar blomma upp, vad man kan se, och det flyttar fler människor dit. Det känns lite grann optimistiskt faktiskt, åtminstone i det inland som jag möter.

Det är klart att det finns tomma hus och riktig glesbygd med avfolkning. Det kan man väl inte göra så mycket åt.

Men för de små tillväxtorter som finns, där man känner optimism och framtidstro, till och med överhettning ibland, är vägarna oerhört viktiga. Därför känner man lite frustration inför regeringens ryckiga politik på det området. Långtidsplanen 2004 såg ju ganska bra ut. Men för 2005 minskades ramarna, och för 2006 är planeringsramen ännu mindre. Det är glesbygden framför allt som tar stryk.

Jag läste i dag på nätet att glesbygden är den stora förloraren när Vägverket sparar. Framför allt är det de mindre vägarna som drabbas. Den som bor i glesbygd kan räkna med minst en timmes ytterligare väntan på en plogbil jämfört med förra vintern. Det är sådant som tar modet och geisten från dem som bor i glesbygden eller den som bor längs en enskild väg och inte kan driva sitt företag därför att han inte vet om han kan leverera varorna inom förfallotiden på våren. Han måste givetvis flytta.

Jag vill helt enkelt uppmana statsrådet att satsa mer pengar på drift, underhåll och upprustning av vägnätet i glesbygd. Det tror jag gynnar de tillväxtområden som faktiskt finns och ger ett hopp.

Anf. 42 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag skulle vilja instämma i mycket av det ljusa som Ulla Löfgren beskriver. När jag reser runt i både Norrbotten och Västerbotten

möter jag i dag en helt annan framtidstro och en helt annan bild av livet och möjligheterna än vi gjorde för fem sex år sedan, inte minst kanske tack vare skogsindustrin och gruvindustrin.

Om man tittar på gruvindustrin kan man se att det har gått oerhört snabbt. Det är bara 10–15 år sedan vi hade en debatt om att vi inte trodde att gruvindustrin var en framtidsnäring i vårt land. När vi nu ser vilka prognoser som Bergsstaten visar över de mineraler som de har hittat runtom i vårt land finns det all anledning att vara optimistiska.

Inte minst i Norrbotten, Erling Wälivaara, ser vi om vi tittar på det arbete vi gemensamt bedriver runt Kiruna och LKAB att framtidsutsikterna för LKAB:s gruva är så ljusa att vi till och med ska flytta i stort sett en hel kommun. Visst händer det många positiva saker.

En av de näringar som växer snabbt är turistnäringen, som Ulla Löfgren också beskrev.

Det här positiva betyder naturligtvis inte att vi inte också ser att det finns svårigheter. Det finns alltid svårigheter med både offentlig och privat service som man hela tiden måste ha respekt för. Livet och verkligheten kanske skiljer sig en del åt mellan inlandet och kuststräckan. Men bilden av och möjligheterna i både Norrbotten och Västerbotten är i dag helt annorlunda än de var tidigare.

Det är klart att vi ska hjälpas åt att hålla i detta. Vi har gjort ett gemensamt arbete där vi har skapat förutsättningar för de här ljusa bilderna. Vi har gjort det med utbildning och med högskolorna. Vi har gjort det med satsningar riktade mot skogsindustrin och gruvindustrin.

Oavsett detta är det infrastrukturfrågorna som avgör hur väl det går. Med de långa avstånd som finns och med det faktum att vi bygger vår framgång på export är infrastruktur- och transportpolitiken oerhört viktig, att både korta avstånden inom länen och inom landet och också korta avstånden mot andra länder.

Vi sitter nu i diskussioner om Haparandabanan som ju är en viktig del av infrastrukturen kopplad till näringen, inte bara i Sverige utan också näringen mot Finland och mot Ryssland.

Det är en stor investering som vi kommer att komma i gång med inom kort. Vi tittar också på de upphandlingar som Rikstrafiken har gjort för flyget. Där får vi bättre kvalitet på upphandlingen på flyget till ett lägre pris, vilket naturligtvis är oerhört positivt.

Men det jag känner oro för är det som Ulla Löfgren pekade på, nämligen vägarna. Det är ingen tvekan om att vi under 90-talet åsidosatte underhållet på många av vägarna. Det är klart att det skapar irritation både bland enskilda och bland företag. Det är dessutom ett slöseri med gemensamma resurser och investerade pengar. Jag är därför oerhört mån om att noga följa Vägverkets anslag, både länsanslagen och de nationella anslagen. Min principiella ingång är att i valet mellan att bygga nytt och att underhålla det vi har kommer jag att satsa energi på att underhålla det vi har så att gjorda investeringar inte går till spillo.

Vi har satt ett mål om att öka bärigheten på en del av landets vägar för att se till att de är farbara under hela året och en allt större del av året. Det är ett problem inte minst för de näringar som vi har pratat om här, skogsindustrin och gruvnäringen, att vi har problem med tjallossning på en del sträckor som innebär att stora delar av vägarna får stängas av under vissa perioder. Arbetet med det är nu prioriterat inom Vägverket. Vi

kommer inför vårpropositionen att titta på om det finns möjlighet att öka anslagen ytterligare för att leva upp till de ramar som är satta både för länsanslagen och nationellt. I valet av prioriteringar är det främsta att underhålla det vi har.

Prot. 2005/06:35
22 november

Svar på
interpellationer

Anf. 43 ERLING WÄLIVAARA (kd):

Fru talman! Jag kan hålla med statsrådet om att det finns en framtids-tro i Norrbotten. Dessutom är vi av sådant slag att vi inte ger oss så lätt. Vi ropar.

Infrastrukturfrågorna, vägar och järnvägar, är oerhört viktiga, och mycket görs också där. Men det som är lite irriterande för mig som norr-bottning är att så fort det händer någonting som kan liknas vid en kata-strof i övriga landet säger man: Nu måste vi ta pengarna från Vägverket, nu måste vi ta pengarna från infrastruktursatsningarna. Många av de mycket goda förslag som regeringen har ligger också långt fram i tiden.

Vi upplever det så att Sverige håller på att bli ett tvådelat land. Gles-bygden glöms bort i flera av de stora satsningar som görs, inte minst satsningarna på tele- och IT-området som är bland de viktigaste förut-sättningarna för gles- och landsbygdens villkor. Ta exempelvis en skogs-arbetare som jobbar med sin maskin djupt inne i glesbygden. Han har ingen möjlighet att ha någon kommunikation med omvärlden. Han sitter där ensam också i svåra situationer.

De regionala skillnaderna i Sverige är enligt min mening alldeles för stora. I våra grannländer har man – statsrådet jämför våra grannländer med Sverige – gjort stora satsningar, riktade satsningar. I Norge har man infört sänkta arbetsgivaravgifter i glesbygden för att öka företagets möj-ligheter att nyanställa. Likaså har man infört avskrivningar av studielå-nen för dem som väljer att jobba i norra Norge. I Kåfjord i Nordnorge har detta lett till att ett hundratal arbetstillfällen har skapats.

Avskrivningar av studielånen är en åtgärd som jag har föreslagit un-der många år här i riksdagen, men det är ingen som har lyssnat på mig, tyvärr. Jag tror att en sådan åtgärd skulle locka många unga välutbildade människor till glesbygden, människor som förhoppningsvis stannar kvar, bildar familj och bidrar till ett levande samhälle.

I Finland finns ett annat system, ett så kallat Finnverasystem, där man tillgodoser behovet av riskkapital för småföretagare. Jag tycker att Sve-rige borde följa det exemplet och bilda ett så kallat Sveaverasystem, där man helt enkelt från statens håll tillsammans med EU ser till att försörja företagen med riskkapital.

Arbetslösheten är ett annat gissel som drabbar glesbygden, inte minst Norrbottens glesbygd. I Övertorneå kommun, som ju statsrådet besökte för ett tag sedan, visade länsarbetsnämndens siffror på över 16 % arbets-löshet. Några finns i så kallade åtgärder. I 8 av Norrbottens 14 kommu-ner har man nästan 10 % arbetslöshet. Tre kommuner, Övertorneå, Pajala och Överkalix, har tidigare kommit med goda exempel på vilka åtgärder som skulle kunna vidtas. Det är punkter som handlar om arbetsgivarav-gifter, sänkt moms på energi och statliga garantier för finansiering. Men tyvärr har man inte lyssnat på dessa kommuner.

Jag anser att regeringen bör ta till vara den kraft till förändring som finns i dessa kommuner och pröva möjligheten att föra en helt ny region-

alpolitik i nämnda kommuner. Låt någon av dessa kommuner bli en försökskommun.

Anf. 44 ULLA LÖFGREN (m):

Fru talman! Först vill jag önska statsrådet lycka till med kamraterna i Finansdepartementet med mer pengar till vägarna. Vi moderater har föreslagit 4 miljarder mer nästa år. Jag hoppas att statsrådet får fram en liknande summa. Det skulle vara en bra hjälp på vägen.

Jag håller med Erling Wälivaara om att vi borde titta på våra grannländer när det gäller deras politik för folk i glesbygd och på landet, framför allt vad man gör för att skapa fler företag och underlätta för företagen. Men det behövs även en grundläggande samhällsservice.

Jag tycker att det tar lite för lång tid. Regeringen tillsätter utredningar, och man får aldrig något besked. Man orkar inte vänta helt enkelt, utan man flyttar. Ett sådant område är rättsområdet, där regeringen i flera år har lovat att man ska se på domstolar och åklageri i norra Sverige. Nu först har man tillsatt en utredning, och först efter valet kommer resultatet. Sådant gör att man lite grann tappar sugen. Så lite mera handlingskraft och snabbare ryck efterlyser jag.

Anf. 45 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag önskar också att det gick snabbare ibland. Det känns ibland som att vända en Viking Line-båt på Stadsgårdskajen. Det tar en stund, när man ska vrida politiken, innan man kan mäta effekterna av den och också hinna reflektera över om det blev rätt eller om man ska justera den ytterligare. Jag skulle vilja säga att jag ständigt är beredd att titta på om vi behöver justera den ytterligare. Det är en svår balansgång mellan å ena sidan den nationella politiken och å andra sidan riktade åtgärder. Jag tror att vi behöver både-och. Det är ingen tvekan om att den nationella politiken med infrastruktur, med utbildning, med sjukvård och den offentliga servicen är oerhört viktig. Men vi vet också att det framför allt i små orter, när de ställs inför stora varsel eller när det är en svår omställning där man nästan ska skifta identitet, behövs någonting mer än den generella politiken under en tid för att hjälpa till med skiftet och hitta nya saker att utveckla och skapa tillväxt.

Jag tror att man kan lära av grannländerna, men jag skulle vilja säga emot bilden av att vi gör mycket mindre. Nordiska rådet fick ett uppdrag att till förra mötet med ministrar för regionalpolitik titta på hur mycket av ansvar för regional utjämning de nordiska länderna tar inom sig. Vi gör den utredningen mot bakgrund av att vi nu sitter i förhandlingar om EU:s strukturfonder som ska börja gälla enligt en ny fördelning efter 2007. Av Sverige, Norge, Island, Danmark och Finland är det Sverige som tar det största regionalpolitiska ansvaret nationellt av alla dessa länder. Hur kan man komma fram till det? Jo, man tittar naturligtvis på all politik, allt ifrån betalningarna för isklassning via Sjöfartsverket till post- och kassa-utredning, till bredbandspengarna och till den upphandling, Erling Wälivaara, som vi har gjort på det gamla NMT-nätet. Det har varit viktigt för oss, eftersom NMT är en gammal teknik som har begränsad livslängd. När den tekniken släcks ned vill vi att nästa generation mobiltelefoni ska vara än bättre, inte minst i ett näringspolitiskt perspektiv. Den upphand-

ling vi nu har gjort innebär att när NMT släcks ned blir täckningen och kvaliteten mycket bättre på det nya mobilnät som nu byggs upp.

Jag tycker att det är självklart att om det inträffar en katastrof någonstans i vårt land – jag hoppas verkligen att vi klarar oss från det under lång tid framöver, och inte bara i Sverige – måste vi hjälpas åt. På samma självklara sätt som jag tycker att vi ska ha en aktiv regionalpolitik, där vi också försöker hjälpas åt och hålla ihop vårt land från norr till söder, måste vi hjälpas åt när det händer katastrofer.

Det är alltid svårt att omprioritera pengar. Det var inte heller enkelt efter stormen Gudrun, men vi var tvungna att göra det eftersom södra Sverige då utsattes för extraordinära omständigheter. Då valde vi att fördela ansvaret nationellt, så att alla län och alla anslag fick vara med och hjälpa till i den omfördelningen.

Vi har fått positiva besked från EU-kommissionen när det handlar om återflödet från solidaritetsfonden, och då ska de pengarna också gå tillbaka till de myndigheter som har hjälpt till med finansieringen.

Det finns en del att lära av andra länder. Däremot tror jag inte att avskrivning av studielån är någon enkel väg. Frågan ställs då självklart: Är det bara för bristyrken som man ska tillåta den här avskrivningen? Är det bristyrken på en ort eller i länet? Ska man bara skriva av studielån för de människor som flyttar in till orten, eller ska man också skriva av studielånen för de människor som bor på orten och läser till ett bristyrke? Vi har i de utredningar som regeringen har gjort under många olika tillfällen kommit fram till att den frågan är för svår. Den skapar gränsdragningsproblem och därmed också väldigt mycket av orättvisa mellan dem som bor på en plats och dem som flyttar in. Vi har valt att inte gå fram med just det.

Däremot vidtar vi många andra viktiga åtgärder när det gäller regionalpolitiken.

Anf. 46 ERLING WÄLIVAARA (kd):

Fru talman! Statsrådet säger att Sverige satsar mest på regionalpolitiken – i Norden. Men kan det vara så att vi gör fel saker, att vi inte riktigt förstår att vidta de rätta åtgärderna? Visst måste vi hjälpas åt när det gäller katastrofer, men det känns väldigt svårt för mig att acceptera att den svagaste alltid ska drabbas hårdast, att de som redan har de allra sämsta vägarna ska få betala. Men jag håller med om att vi ska hjälpas åt när katastrofer inträffar.

I norra Norge avskriver man studielånen, och det verkar fungera där. Varför skulle det inte kunna fungera i vårt land?

Fru talman! Det råder en paradoxal situation. Glesbygden, inte minst Norrbottens glesbygd, har på ett särskilt sätt bidragit till Sveriges tillväxt. Vattenkraften, malmen och skogen har kanske varit de största byggarna av Sveriges välfärd. Trots det halkar glesbygden efter.

Om hela landet ska kunna leva, vilket regeringen upprepar gång på gång, på någorlunda lika villkor måste befolkningen ha möjlighet att bo kvar och verka på landsbygden. Glesbygdens speciella levnadsvillkor, med långa avstånd, höga skatter och höga kostnader, motiverar åtminstone en utredning där vi kan se hur vi kan lyfta fram glesbygden. Ge glesbygden förutsättningar!

Jag är inte så hoppfull som statsrådet är om utvecklingen i glesbygden i framtiden. Jag tycker att den går lite åt fel håll. Det räcker inte längre med att bedriva palliativ vård, utan vi måste komma med konkreta, offensiva satsningar. Kristdemokraterna är beredda att stötta en sådan utveckling.

Anf. 47 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Gör vi fel saker, frågar Erling Wälivaara. Nej, jag tror inte det, om jag ska lyssna på vad Erling Wälivaara själv pekade på, nämligen behovet av IT-satsning, 5 ½ miljard i den statliga bredbands-satsningen eller behovet av bättre mobiltäckning. Nu har vi gjort en upphandling, när NMT-nätet släcks ned.

Jag utgår från att de exempel som Erling Wälivaara lyfte fram är saker som både han och många andra tycker är viktiga. Jag tycker också det. Därför tycker jag inte att vi gör fel saker. Jag tror att vi ibland skulle behöva kraftsamla och göra sakerna på färre aktörer. Ett sådant arbete pågår mellan våra myndigheter, där man tittar på om det är rimligt att ha så många aktörer som är aktiva och verkar på olika sätt mot Norrlandslänet eller om vi skulle tjäna på att ha lite färre, spridda skurar och kunna kraftsamla lite mer. Jag tror det. Det arbetet håller vi nu på med.

Ja, jag tycker att hela Sverige ska leva. Det kommer aldrig att bli samma liv överallt i vårt land, men det är det inte heller någon av oss som tror. Det är klart att regionalpolitiken spelar en oerhört stor roll, precis som det kommunala utjämnningssystemet, Rikstrafiken, post- och kassaservicen eller servicen till kommersiell lanthandel, som vi nu också arbetar med.

Jag tolkar Erling Wälivaaras löfte om att Kristdemokraterna är beredda att hjälpa till som ett löfte om att de också är beredda att lägga lite mer pengar på regionalpolitiken. I de budgetförslag som hittills har lagts fram vill Kristdemokraterna spara. Jag välkomnar den ansatsen.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2005/06:95 om krav för bilsläpvagn

Anf. 48 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Staffan Danielsson har frågat mig vilken linje jag driver inom EU i fråga om maximalt tillåtna totalvikter för bil och släp med B-körkort.

Jag håller med Staffan Danielsson om att viktgränsen för bil och släpvagn som får köras med B-körkort bör höjas. Dagens viktgräns har i många fall lett till oönskade problem. För en god trafiksäkerhet är det viktigt att kunna anpassa dragbilen till släpet, exempelvis vad gäller bromsar och motorstyrka. De nuvarande reglerna kan leda till att man använder en olämplig, mindre bil för att kunna dra en maximalt tung släpvagn. Viktgränsen kan också medföra att snarlika ekipage får olika krav på förarbehörighet, beroende på dragbilens tyngd. Även om en ny viktgräns kan medföra nya gränsdragningsproblem anser jag att fördelarna med en något högre viktgräns väger över. Viktgränsen bör därför

höjas från 3 500 kilo till 4 250 kilo, och jag arbetar för att ändra dessa bestämmelser.

Sverige kan dock inte på egen hand ändra bestämmelserna för körkortsbekräftelser. EU:s transportministrar har vid flera rådsmöten diskuterat ett förslag till nytt körkortsdirektiv, där bland annat en höjning av viktgränsen föreslås. Jag har då framfört Sveriges syn på frågan, att totalvikten för bil och släpvagn med B-körkort bör ändras från 3 500 kilo till 4 250 kilo. Alla länder är inte positiva till en sådan förändring.

Vi får nu avvakta de diskussioner som förs i ministerrådet och i parlamentet. Sverige kommer i dessa diskussioner att fortsätta driva linjen om en höjd viktgräns, och jag kommer att göra det aktivt.

Anf. 49 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Tack, statsrådet Messing, för ett mycket bra svar! Jag kunde inte ha sagt det bättre själv. Jag ska ta upp några frågor på det sista stycket, men jag är belåten.

Tidigare debatter har varit viktiga, men rätt omfattande. Den här frågan är mer precis och konkret. Man kan tycka att det är en liten fråga, fru talman, men det är det inte.

Det här är någonting som berör människorna i vardagen och som tvingar mängder av bilförare och familjer att ta olika beslut. Det vi är överens om är att med dagens ålderdomliga, fyrkantiga regler tar man ofta fel beslut, eller tvingas ta beslut som inte förbättrar trafiksäkerheten utan försämrar den. Man drar så tunga släp man kan med små bilar i stället för att dra samma släp med lite mer anpassade bilar, som man kanske annars hade valt att ha.

Jag jobbar en del med hästbranschen och känner till det här. Hästsläp finns det väldigt mycket av i Sverige. Det är en växande bransch, och många transporterar hästar – de älskar sin hobby och sin verksamhet.

Där är det här ett bekymmer. Om ministern nu får gehör för det som vi är överens om, att totalvikten behöver höjas så att man kan använda normala bra bilar både som familjebilar och till att dra släpvagn, så får man en bra kombination.

Läget är alltså att vi är överens i sak. Om vi inte hade varit med i EU hade vi kanske infört det direkt, vad vet jag. Nu är vi med i EU, och vi är också överens om att det är bra. Då är det här ett direktiv som transportministrarna ska diskutera och som vi bör vara överens om i EU. Jag önskar verkligen statsrådet lycka till. Jag hoppas att det kan gå snabbt.

Jag har några frågor. Det är några länder som tvekar. Vad beror det på? Jag har svårt att se några skäl för en sådan tvekan. Och vad är statsrådets bedömning? När kan den här förändringen träda i kraft?

Anf. 50 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m):

Fru talman! Det var ett bra svar, särskilt när statsrådet gick ifrån protokollet och lade till en mening på slutet om att hon kommer att arbeta aktivt för detta. Det var glädjande.

Jag har stått många gånger här i kammaren och debatterat det här. Jag började 1999 att driva den här frågan. Då kände jag mig väldigt ensam, men om jag nu har statsrådet med mig så kanske vi kan se att vi har en enighet i den här kammaren.

Vad som har gjort mig ledsen med den här frågan var en debatt som jag hade 2002. Jag lutar inte på Socialdemokraterna riktigt. Det har varit något raljerande över den här släpvagnsdebatten. Först var det avslag. Det fanns inget intresse att driva frågan. Den 24 april 2002 när vi hade den sista debatten den mandatperioden konstaterade Socialdemokraternas företrädare: Det är väl bra att det finns någonting för trafikutskottet att jobba med under nästa mandatperiod. Så det var bra att frågan fick vara obehandlad.

Enligt vad statsrådet nu säger kanske det inte behöver bli såsom jag hörde henne säga tidigare, att det känns som om man ska vända en Viking Line-båt vid Stadsgårdskajen. Är det något vi kan bidra med från riksdagens sida så är jag övertygad om att vi efter så många års debatt som vi har haft om det här är eniga. Jag önskar lycka till. Låt inte det här bli en långdragen process! Det är inte landet betjänt av.

Anf. 51 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag tackar för stödet. Det är roligt att vi ibland kan driva gemensamma frågor och ha en gemensam ambition om vart vi vill. Det känns naturligtvis mycket bra.

Vi har nästa transportministermöte redan den 5 december i Bryssel. Jag räknar med att frågan om körkortsdirektivet då kommer upp på ministrarnas bord.

Det har varit lite olika synpunkter, för att svara på Staffan Danielssons fråga om var kritiken egentligen ligger. För ett längre tag sedan, i den förra kommissionen, låg kritiken på det plan som Staffan Danielsson är inne på, nämligen att man trodde att det skulle bli lite bättre om man körde lite lättare släpvagnar bakom tyngre bilar. Så kommer det naturligtvis inte att bli. Det blir tvärtom. Man försöker köra så tunga släpvagnar, husvagnar och hästvagnar som möjligt bakom lättare bilar. Då får det motsatt effekt. Det blir inte ökad trafiksäkerhet.

För oss är det självklart. Vi vill kunna köra stora Polar-husvagnar också naturligtvis bakom våra svenska Volvobilar. Vi ser det som en trafiksäkerhetsåtgärd i sig, eftersom de svensktillverkade fordonen får en väldigt hög rankning när det gäller trafiksäkerhet.

Bland medlemsländerna har det varit en helt annan fråga som ofta har gjort att det här direktivet har stött på patrull. Det är Tysklands ovilja att anta det här direktivet innan deras val eftersom det bygger på att vi ska införa liknande och gemensamma regler för körkort. Så i det här direktivet finns inte bara frågan om bil och släp kopplat till B-körkort. Här finns också frågan om utformningen av det gemensamma körkortet. Det är inte alltid just den här delen i frågan som har varit problemet. Det har också varit andra delar.

Till Jan-Evert Rådström vill jag säga att jag inte har någon som helst ambition att skjuta över den här frågan till nästa mandatperiod, utan ju förr desto bättre. Redan den 5 december kommer jag att fortsätta att argumentera för Sveriges linje. Jag är mycket glad om vi då kan komma till ett beslut. Om vi inte kan det vid det tillfället är jag beredd att fortsätta vid nästa tillfälle.

Anf. 52 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Jag hoppas att det blir beslut då och att det ligger i något-sånär närtid. Bara för att utveckla vad som är problemet: Vi tar körkort. Man ska ta körkort. Då ska man veta hur man kör bil och kan dra släp. Nu har vi en konstlad gräns som gör att du tar körkort och du får köra bil och dra släp, men plötsligt om du har en viss kombination av bil och släp måste du ta nästa körkort. Folk drar sig för det. Det kostar pengar och tid att lägga ytterligare kraft på att lära sig mer. Då kör man mindre bilar. Så vi är överens om problembilden. Jag hoppas verkligen att EU kan samla sig snart.

Om vi ställer den hypotetiska frågan att EU inte kommer till skott, att just den här lilla frågan skulle låsa sig, vilket jag inte tror, hur gör Sverige då? Jag är med på att vi behöver samordning och samarbete. Men nu är vi ändå olika länder. Borde vi inte själva kunna ha lite mod, våga visa lite framåtanda och införa det här ändå?

Jag vet att om man tar körkort i Sverige eller andra EU-länder så kan man köra bil över hela EU – det är bra – men jag vet att det är ganska olika krav för att ta körkort. Sverige ligger givetvis i täten med hängslen och livrem och har säkert de mest avancerade frågorna som är jättekomplicerade och faktiskt försvarar för många ungdomar som inte är så studievana att ta körkort. Jag driver den frågan via motioner att det nästan är för komplicerat och svårt och börjar bli en klassklyfta. Det är så tuffa krav på att skriva de här komplicerade frågorna och att lägga pengar så att allt färre tar körkort, vilket är en annan debatt. Det är alltså lättare i andra länder. Det finns lite olika nivåer.

Om ministern mot förmodan inte skulle lyckas vilket är vår utgångspunkt – jag hoppas verkligen att det blir så och förhoppningsvis i början av nästa år – borde vi då inte kunna agera i Sverige på egen hand och visa lite jäklar anamma?

Anf. 53 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m):

Fru talman! Jag ska med spänning höra vad statsrådet svarar på Staffan Danielssons fråga angående om det inte når framgång i kommissionen. Jag vill bara säga till statsrådet att om statsrådet skulle komma med något förslag i den här riktningen som jag drev under så många år så finns det en majoritet i kammaren. Så kom så ska vi driva igenom detta!

Anf. 54 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Vi har i de diskussioner och i det arbete som vi har gjort i Sverige kommit fram till att det inte är möjligt för oss att agera på egen hand. Men låt oss säga att vi passerar nästa ministermöte den 5 december och kanske ytterligare ett och vi känner en frustration över att det inte rör på sig, vi kanske till och med känner en oro för att det finns andra i EU som vill dra frågan i än längre långbänk, då är jag beredd att vrida och vända på varenda sten och verkligen uttömma grundligt om vi inte kan gå fram på egen hand. Min bestämda uppfattning är att detta är en prioriterad fråga för oss.

Anf. 55 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Statsrådet har mitt och Jan-Evert Rådströms fulla stöd i den här frågan och förhoppningsvis en bred majoritet i riksdagen. Så jag

tackar för den här debatten och för det positiva beskedet. Jag tror att många bilförare och familjer som har den här problematiken kan notera att det är förändringar på gång som kommer att underlätta deras tillvaro och skapa en bättre trafiksäkerhet. Lycka till, statsrådet!

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.09 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

9 § Svar på interpellation 2005/06:104 om långsiktig lösning för förbindelsen till Holmön

Anf. 56 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Gunilla Tjernberg har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att få till stånd en långsiktigt hållbar och samhällsekonomiskt effektiv lösning för förbindelserna med Holmön.

Förra gången interpellanten och jag diskuterade Holmön var i en interpellationsdebatt den 13 februari 2003 tillsammans med Ulla Löfgren. Mitt besked i kammaren den gången var att jag planerade att lämna en proposition till riksdagen där bland annat frågor kring allmänna färjor skulle tas upp. Arbetet med en transportpolitisk proposition pågår för närvarande och det är fortfarande min avsikt att behandla frågan om färjor i den kommande propositionen.

Liksom jag hävdade i vår senaste interpellationsdebatt menar jag att det är mycket angeläget att vi hittar en långsiktig samförståndslösning för trafiken till Holmön och andra aktuella öar. Det finns också ett behov av att klargöra vissa principiella förhållningssätt när det gäller gränsen mellan allmänna och enskilda färjor.

Vägverkets uppgift är att hålla statlig infrastruktur – vägar och tillhörande väganordningar – medan regional kollektivtrafik bedrivs av trafikhuvudmännen. Den utredning som Gunilla Tjernberg refererar till, Brevutredningen, konstaterade att det finns ett litet antal förbindelser där endast enstaka motorfordon kan tas ombord. Här menar jag att vi måste dra en principiell linje och konstatera att en sådan båtförbindelse är kollektivtrafik på vatten.

För att nå en långsiktig samförståndslösning kommer regeringen att utse en särskild förhandlingsman för att finna formerna för trafikhuvudmännens övertagande av viss sådan båttrafik, däribland Holmön. Också andra leder som helt eller delvis finansieras med Vägverkets anslag kan bli aktuella för övertagande.

När det gäller förbindelsen vintertid har regeringen tidigare konstaterat att det inte kan bli aktuellt att inrätta en särskild vinterväg med stöd av väglagen eftersom vintervägar som hålls av Vägverket inte får trafikeras av terrängmotorfordon eller terrängsläp. Jag vill därför avslutningsvis framhålla att fram till dess att förhandlingsmannen avslutat sitt arbete kommer regeringen att ge Länsstyrelsen Västerbotten i uppdrag att fortsätta staka och hålla en förbindelse över isen mellan Holmön och fastlandet.

Anf. 57 GUNILLA TJERNBERG (kd):

Fru talman! Tack för svaret.

Jag tog del av Ulrica Messings svar vid en debatt som vi hade för två och ett halvt år sedan med anledning av en interpellation som Ulla Löfgren då hade ställt, och jag vet att jag efter den debatten var ganska hoppfull. Jag kände tillförsikt. Jag kände att infrastrukturminister Messing hade en ambition att lösa den här frågan. Och jag tror att jag kan säga att jag inte drömde om att jag skulle stå här drygt två och ett halvt år senare och att vi skulle vara i samma läge nu som vi var då. Det är därför som jag har väckt den här interpellationen igen.

Fru talman! Kommunikationerna mellan Holmön och fastlandet, framför allt vintertid, är minst sagt bekymmersamma. När det är som värst tvingas de boende leva isolerade med allt vad det innebär. Hela den här historien och berättelsen redogjorde vi för förra gången vi debatterade, men vi ska ta upp lite grann igen i dag.

Det är drygt 90 personer som i dag är bofasta på Holmön. Jag är övertygad om att många av dem med stort intresse och på olika sätt kommer att följa och ta del av den här debatten. Jag tror också att många av dem som brukar vistas och bo på Holmön sommartid kommer att följa debatten och lyssna på ministrerns svar med spänning i dag.

Av de boende pendlar dagligen ungefär 15 personer till jobb och skola på fastlandet. Problemet med förhållandena i vintertrafiken löses mer eller mindre dag för dag. Möjligheterna att pendla till jobb på fastlandet är i dag minst sagt begränsade. Barn tvingas bo inackorderade. Äldre oroar sig för om de inplanerade sjukhusbesöken ska kunna bli av. Jag hade ett samtal med en sådan äldre man för inte länge sedan.

Vägverket säger sig sköta båtförbindelsen ”så länge färjan kan gå” – det lät som en visa. Utöver det tar man inget ansvar för kommunikationerna.

Fru talman! Efter åtta års utredande har regeringen och infrastrukturminister Messing ännu inget svar på hur problemet med vinterförbindelserna till Holmön ska lösas. Det är anmärkningsvärt. Åtta år är en lång tid. Utredningarna har snarare lett till en försämring. Brevutredningen medförde att förhandlingarna mellan Vägverket och Umeå kommun avstannade. Ingen av aktörerna ville ta några som helst initiativ förrän frågan om huvudmannaskapet var löst.

Som jag sade är det drygt två och ett halvt år sedan vi stod här senast i samma ärende. Då, i februari 2003, hänvisade ministern till en kommande proposition där bland annat frågor kring allmänna färjor skulle tas upp. Arbetet med den trafikpolitiska propositionen pågår fortfarande, hör jag i ministrerns svar. Ministern sade inte i den debatten någonting om att den lösning som hon hänvisade till låg flera år bort i tiden.

Fru talman! År 2003 gav regeringen Länsstyrelsen Västerbotten i uppdrag att ordna en vinterled till Holmön, i praktiken en skoterled under två år. Efter det skulle frågan få en permanent lösning. Jag vet att infrastrukturministern sade så vid det tillfället. Hon lovade också holmöborna att de skulle slippa leva i det vakuum som har uppstått. Nu har det gått två år, men löftet är ännu inte infriat.

Anf. 58 ULLA LÖFGREN (m):

Fru talman! Fru statsrådet! Att jag är engagerad i den här frågan har ju framgått av tidigare debatter, interpellationer och frågor. Att jag är så engagerad beror på att jag känner att jag har ett personligt intresse i frågan. Det är nämligen så att förbindelserna till Holmön var upprinnelsen till att jag blev politiskt aktiv en gång i tiden. 1979 var jag med och bildade Holmöns stug- och intresseförening, vars huvudsyfte var att Holmön skulle kunna fortsätta att vara en levande kulturbygd. Vi uppvaktade kommunen, länsstyrelsen och Vägverket och fick då till stånd en ny färja. Det var en framgång. Men nu är det sämre igen, så nu är det verkligen dags för ett nytt avstamp i den här frågan. Det är lika eländigt om inte eländigare än vad det var 1979, då vi bestämde oss för att ta tag i saken.

Precis som Gunilla Tjernberg sade tar det här tid. Under den tid som det tar hinner människor ge upp och ledsna och överge sina drömmar och sina ambitioner. Det tycker jag är väldigt synd, för öar är någonting unikt. Och vi ska vara rädda om de öar vi har i Sverige där det finns befolkning och en gammal ökultur att slå vakt om. Därför tycker jag att någonting nu borde hända väldigt snabbt.

Den transportpolitiska propositionen skulle ha kommit tidigare. Den är försenad, och det är ju ledsamt. Jag tycker att man borde ha kunnat göra någonting i särskild ordning. Men jag tror inte att det är den här frågan som är svår att komma överens om i den transportpolitiska propositionen.

Min lilla korta fråga just nu är: Varför måste man vänta med att tillsätta förhandlingsmannen tills propositionen är framlagd? Kan inte statsrådet tillsätta förhandlingsmannen nu på en gång?

Anf. 59 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Först några korta kommentarer till Gunilla Tjernbergs inlägg, därför att det är inte samma förutsättningar nu som då. Förra gången vi tre träffades i en interpellationsdebatt var alla aktörer till och med oense om vem som skulle staka vägen under vintertid. Det gav naturligtvis grund för en otrolig oro för alla boende på Holmön att de inte skulle kunna leva och verka där under den tid på året då det är snö och is. Den oron mötte vi genom att ge länsstyrelsen ett uppdrag att fram till dess att vi hittar en långsiktig och permanent lösning är det länsstyrelsen som har det uppdraget vintertid. Det har de nu skött under två vintrar.

Det är ett viktigt uppdrag, även om man kan tycka att det i sammanhanget är lite pengar. Under hela förra året lade länsstyrelsen ut ungefär 55 000 kr på att involvera tre boende på ön att sköta servicen. Men det är ändå en viktig service. Det uppdraget kommer att ligga kvar där ända tills vi löser frågan långsiktigt.

När vi debatterade frågan senast hade jag bilden framför mig att vi skulle lägga fram den transportpolitiska propositionen tidigare än vad vi nu kommer att göra. Skälet till att den kommer senare är delvis att vi har lagt in fler frågor i den transportpolitiska propositionen.

Det är alltid en avvägning att fundera över hur mycket av en sammanlagd transportpolitik man ska väva in för att kunna göra den helhetsbedömning som är viktig och hur mycket man ska rycka loss och gå fram med lite tidigare.

Jag kommer ihåg att vi också konstaterade när vi samlades att den här frågan började redan år 1951 när man drog in det allmänna underhållet på färjelinjen. Jag inser att många holmöbor men också andra öbor är hårt prövade i fråga om kommunikationerna.

Nu sitter vi i slutdiskussioner om den transportpolitiska propositionen. Vi kommer att bli klara inom bara några veckor. Men om det mot vad jag vet i dag skulle inträffa något som gör att vi inte blir klara med den transportpolitiska propositionen nu under vintern är jag beredd att rycka loss just den här frågan.

Den rör inte bara Holmön. Vi har i dag 13 enskilda färjeleder runt om i landet. Vi vill tillsätta en förhandlingsperson, en man eller en kvinna, som tittar på hur vi långsiktigt löser fler liknande svåra frågor som den som vi debatterar här i dag om förbindelsen mellan Umeå och Holmön.

Jag vill gärna hålla ihop den frågan med de transportpolitiska frågorna i vid mening. Vi talar här om kollektivtrafik, flyg, järnväg och väg. Men om någonting skulle uppstå som gör att den transportpolitiska propositionen får skjutas på ytterligare en gång kommer jag att gå vidare med just det här förhandlingsuppdraget utanför propositionen.

Anf. 60 GUNILLA TJERNBERG (kd):

Fru talman! Det tycks som om både ministern och jag är överens om att det är angeläget att få en långsiktig lösning på problemen med kommunikationerna mellan Holmön och fastlandet. Det gäller naturligtvis också andra öar, men nu är det Holmön som jag lyfter fram i dag. Jag vill tolka det så. Jag ger ministern en chans till.

För min del handlar det om en lösning i närtid. Det handlar inte om någon mer utredning. Den här frågan är för viktig för framtiden. Det har utretts, och det har varit väldigt många personer involverade i hur en lösning skulle kunna se ut. Någon mer utredning gynnar inte frågan. Det har jag inte heller hört att det ska bli.

Undersökningar visar att det är många som skulle vilja flytta ut till ön om bara kommunikationerna fungerade. Företag vill utveckla och vara kvar. Framför allt är servicen viktig för öborna. Här är kommunikationen avgörande.

Ministern aviserar att en särskild förhandlingsman ska utses för att finna formerna för en lösning. Det kan jag tycka är rätt rimligt. Men för att förhandlingsmannen eller förhandlingskvinnan ska klara sitt uppdrag att uppnå en långsiktigt hållbar lösning måste ett antal frågor ställas och bli belysta.

Jag vill göra det här. Sker inte de klarläggandena är risken uppenbar, och jag är rädd att den förhoppning som väckts går om intet. Det kanske ställs ut nya löften som inte infrias, och så är vi tillbaka där vi är i dag. Dit ska vi inte. Vi ska vidare. Frågan ska lösas.

Riktigt trygg känner jag mig inte. Men jag ska ställa några frågor om detta.

När kommer förhandlingsmannen eller förhandlingskvinnan att tillsättas? Lite svar fick jag redan innan. Men precisera det gärna en gång till.

Vilket blir hans eller hennes specifika uppdrag? Hur tänker sig ministern formulera ett direktiv? Kommer innehållet i uppdraget att medge en viss frihet, vilket jag själv tror vore bra?

(Statsrådet ULRICA MESSING: Vad sade du som fråga två?)

Jag sade: Vilket blir hans eller hennes specifika uppdrag? Hur blir direktivet?

(Statsrådet ULRICA MESSING: Vad var nästa fråga?)

Nästa fråga var: Kommer innehåller i uppdraget att medge en viss frihet, vilket jag tror vore väldigt bra? Det lade jag till själv.

När ska hon eller hon vara klar med sitt arbete?

Jag kan konstatera att holmöborna ännu inte kan se någon ljusning i sikte. Jag hoppas att vi efter den här debatten har kommit ett litet steg närmare en ljusning. Det här har utretts i åtta år. Nu ska vi vidare, och frågan ska lösas.

Att Länsstyrelsen Västerbotten har fått ett förnyat uppdrag från regeringen att fortsätta att staka och hålla en förbindelse över isen mellan Holmön och fastlandet innebär i praktiken ingen förbättring för de boende på Holmön. Det fortsätter som i dag.

Jag vet att länsstyrelsen gör ett bra jobb. Jag sitter själv i dess styrelse. Jag vet att den inte har fått uppdraget. Men det kanske är på väg. Jag återkommer i mitt sista inlägg.

Anf. 61 ULLA LÖFGREN (m):

Fru talman! Jag tänker inte hålla på att käbbla om att det har tagit tid och att det är viktigt att det kommer till ett slut. Det är inte meningsfullt. Men lika fullt vore det bra med ett klart besked.

Det handlar just om ovissheten. När får vi veta? Törs vi satsa? Vi behöver ett slutdatum. Kan ministern ge ett slutdatum, att den och den dagen ska förhandlingsmannen vara färdig? Då får holmöborna veta hur det blir i framtiden.

Anf. 62 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Ett datum när förhandlingspersonen ska vara klar kan jag inte ge löfte om i dag. Men jag ska försöka förtydliga mig lite grann i de fyra frågor som Gunilla Tjernberg ställde.

Den första gav jag ett svar i mitt förra inlägg. Vi förhandlar nu intensivt om den transportpolitiska propositionen. Jag är väldigt optimistisk. Vi kommer snart att gå fram med den. Men om något som jag inte känner till i dag skulle medföra att vi skjuter den framåt ytterligare en tid rycker jag loss den här frågan. Det gäller 13 enskilda färjeleder där vi av olika skäl måste hitta lösningar.

Det är också svaret på en av Gunilla Tjernbergs frågor, nämligen om det finns någon frihet i uppdraget. Det måste det göra. Jag är inte säker på att vi hittar samma typ av lösning för alla färjeleder. Där får det vara en öppenhet som bygger på lokala och regionala idéer och möjligheten till lokal och regional förankring.

Vi har samma behov att kunna garantera servicen och kunna planera både för privatpersoner och för företagare. Men jag är öppen för att lösningarna för färjelederna ibland kan se olika ut beroende på förutsättningarna lokalt och regionalt.

Uppdraget ska vara att hitta lösningar för de 13 enskilda färjeleder som nu finns runt om i landet. Ibland kan det vara privata aktörer som upphandlas. Ibland kan det vara myndigheter som ska få det specifika uppdraget.

En fråga gällde när förhandlingspersonen kan vara klar. Det vågar jag inte säga. Men jag skulle uppskatta om man när man tittar på de 13 enskilda färjelederna kan vara beredd att låta lösningarna få ta lite olika lång tid. Man måste inte vara klar med alla 13 lederna, eller med tio eller åtta.

I den mån man hittar en lokal och regional koppling, där man har samsyn om hur lösningen kan se ut för att garantera kommunikationen i framtiden, kan man också avsluta arbetet med just den färjeleden och fortsätta med de andra. Den friheten måste också finnas för förhandlingspersonen.

Anf. 63 GUNILLA TJERNBERG (kd):

Fru talman! Jag tackar för svaret, som känns hoppfullt.

Jag skulle vilja måla upp en vision i arbetet. Den skulle kunna se ut ungefär så här. Man skulle ge holmöborna en tid på tre år att visa att det man talar om har substans. Det kan vara en kostnad på ett par miljoner per år. Lite medel ska naturligtvis tillföras. Med det skulle man kunna öka turtätheten. Därigenom får man en turlista för att både bo och pendla. Det skulle öka möjligheten att åka emellan.

Här tror jag att det skulle vara bra om man hade med Umeå kommun, Vägverket, länsstyrelsen, Glesbygdverket och naturligtvis holmöborna, dem skulle jag nämnt först. Det skulle vara självklara partner för att utforma en sådan lösning. Där har en förhandlingsman eller förhandlingskvinna en mycket viktig funktion. Det är en sådan lösning jag sett framför mig när jag tänkt väldigt mycket på det. Jag skickar med det.

Det är så vi är överens om att det är; det handlar om att få en fungerande och tillfredsställande kommunikation. Det är viktigt att detta löses för Holmön.

Om det finns möjligheter till arbetspendling och möjligheter att bo och leva på en ö så får vi öar som utvecklas och som också kommer att kunna ge andra som inte bor på ön en fantastisk möjlighet att se och upptäcka dess natur. De kan få göra en livskvalitetsresa som vi har ett ansvar för.

Det är min förhoppning att arbetet ska kunna komma till stånd för att möjliggöra för Holmön att vara det viktiga paradiset på jorden som det är.

Anf. 64 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag vill understryka att vi kommer att arbeta vidare med frågan, och jag vill gärna hålla ihop den med den transportpolitiska propositionen. Men jag drar mig inte för att rycka loss den om jag känner en oro för tidtabellen.

Om vi tre ses här igen för ytterligare en interpellationsdebatt så hoppas jag att vi inte diskuterar varför det inte har blivit någon lösning, utan vad vi tycker om den lösningen. Jag är mån om att detta får ett positivt slut.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2005/06:73 om arbete för funktionshindrade

Anf. 65 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Linnéa Darell har frågat mig vilka åtgärder jag kommer att vidta för att fler funktionshindrade ska ges möjlighet till arbete och egen inkomst. Linnéa Darell hänvisar till den levnadsnivåundersökning som genomförts av utredningsinstitutet Handu 2005.

Till att börja med vill jag lyfta fram att sysselsättningsmålet är ett överordnat mål för regeringen som självfallet också omfattar funktionshindrade. Ansvar för att öka sysselsättningen är därför något som sträcker sig över flera politikområden. För att lyckas krävs också ett starkt engagemang från alla samhällssektorer, inte minst näringslivet och de fackliga organisationerna. Arbetsmarknadspolitiken spelar en viktig roll eftersom anställningar i Samhall, lönebidrag med mera i många fall är helt avgörande för att vissa funktionshindrade ska få ett jobb. Men det räcker inte. Det behövs en rad olika åtgärder för att förbättra situationen, till exempel att höja utbildningsnivån eftersom den är generellt lägre för personer med funktionshinder jämfört med befolkningen i övrigt. Arbetet med att förebygga och bekämpa diskriminering är prioriterat av regeringen liksom att förbättra tillgängligheten i samhället.

Enligt Statistiska centralbyrån finns i dag en miljon människor som anser sig ha någon form av funktionshinder. Av dessa anser ca 600 000 personer att också deras arbetsförmåga är nedsatt.

Det är så att kvinnor och män som har ett funktionshinder alltid har haft en högre arbetslöshet än befolkningen i övrigt. Det är inte bra. Kvinnor med funktionshinder har högre arbetslöshet än män. Det är viktigt att detta särskilt uppmärksammas inom arbetsmarknadspolitiken.

Inom arbetsmarknadspolitiken finns sedan många år särskilda resurser avsatta för att underlätta för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga att få ett jobb. Dessa har också utökats varje år sedan början av 90-talet, från 52 000 personer år 1994 till 61 000 personer år 2004. I medel motsvaras detta av en skillnad på drygt 1 miljard kronor. Arbetsförmedlingen prioriterar personer som har funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga, och de får också relativt sett mer resurser än övriga.

Regeringen har ändå funnit att det är nödvändigt att höja ambitionen för att få en ökad effektivitet och kvalitet i de olika insatserna. Regeringen har bland annat beslutat att från den 1 juli 2005 höja den högsta bidragsgrundande lönekostnaden i lönebidraget från 13 700 kr till 15 200 kr. I budgetpropositionen för 2006 har en höjning av den bidragsgrundande lönekostnaden aviserats från och med 2007 till 16 700 kr.

I samma proposition föreslår regeringen flera insatser för att underlätta för funktionshindrade att få ett arbete. Bland annat kommer en modell i tre steg att införas där den första insatsen är en period med kartläggning och vägledning för personer som står mycket långt ifrån arbetsmarknaden. Det andra steget, utvecklingsanställning, ska under ett år kunna erbjudas personer som har ett funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga. Genom att pröva att arbeta på en arbetsplats där också inslag av till exempel rehabilitering finns prövas individens möjlighet till att få en anställning ytterligare. För dem som trots detta inte kunnat få en anställning på den reguljära arbetsmarknaden finns också ett tredje steg – anställning i Samhall eller en trygghetsanställning. Trygghetsanställning får anordnas av alla arbetsgivare och ska vara ett komplement till Samhall för att bredda arbetsmöjligheterna för gruppen.

När det gäller arbetsgivarnas medfinansieringsansvar för sjukpenningkostnaderna är min bedömning att detta kommer att leda till positiva effekter för de allra flesta, bland annat genom ökade satsningar på rehabilitering och deltidssjukskrivning. För att minska risken för selektion på arbetsmarknaden finns också ett högriskskydd som innebär att arbetsgivarens medfinansieringsansvar inte ska gälla en arbetstagare som har en sjukdom som medför risk för en eller flera längre sjukperioder. Jag kommer att följa den här reformen mycket noga. Externa aktörer kommer att få i uppdrag att utvärdera effekterna av den.

Anf. 66 LINNÉA DARELL (fp):

Fru talman! Tack för det utförliga svaret! Det är alltid trevligt att debattera med arbetslivsministern, men som framgår av interpellationen hade jag tänkt mig att jag skulle höra hur din kollega Berit Andnor, som är ansvarig för handikappolitiken, ser på det dystra faktum som Levnadsnivåundersökningen redovisade.

Å andra sidan finns det väl ett värde i att situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionshinder diskuteras just utifrån det politikområde som omfattar arbetsmarknadsfrågorna, så det blir säkert en bra debatt ändå. Men jag kommer in på en del frågor som kanske inte precis är arbetslivsministerns.

Fru talman! Oavsett om konjunkturen är bra eller dålig har funktionshindrade alltid en svår situation på arbetsmarknaden. De statliga insatserna för att stärka deras ställning är därför mycket viktiga och måste alltid prioriteras. Arbetslinjen ska gälla, och förtidspensioneringar ska undvikas i största möjliga utsträckning. Så långt som möjligt ska personer med nedsatt arbetsförmåga ha ett reguljärt arbete.

Majoriteten av dem behöver dock någon form av stöd eller anpassning för att det ska vara möjligt. Det kan handla om hjälpmedel, anpassade lokaler, transporter till och från arbetsplatsen eller personligt biträde. Men allra vanligast verkar behovet vara av att anpassa arbetstid, arbetstempo och arbetsuppgifter.

Många har i dag anställningar med lönebidrag, precis som nämndes i interpellationssvaret. Vi har från Folkpartiet ganska länge drivit frågan om att höja taket. Därför välkomnar vi den höjning som gjordes från den 1 juli i år och även den höjning som aviseras från 2007.

För de människor som omfattas av lagen om stöd och service, LSS, kan ibland möjligheterna att få ett arbete vara ännu mer begränsade. Men möjligheten måste alltid få prövas.

Jag träffade för en tid sedan fyra funktionshindrade ungdomar i Norrköping. De hade många förslag rörande studier och arbete. De kommenterade också några företeelser som det finns anledning för oss beslutsfattare att reflektera över. Bland annat frågade de: Varför går funktionshindrade ungdomar till Försäkringskassan efter avslutad gymnasieutbildning och inte till arbetsförmedlingen, som kamraterna utan funktionshinder? Och varför förändras samhällets förväntningar på oss efter skolan? Under skoltiden förväntas vi klara av ungefär samma saker och ta samma ansvar som kamraterna, men efter utbildningen räknas man liksom inte, sade de. Vadå jobb? Det är det bemötande de upplever att de ofta får.

Jag har läst i budgetpropositionens skrivningar om unga funktionshindrade. Jag vet också att det finns särskilda handläggare på flera arbetsförmedlingar. Men förändringarna tar så oerhört lång tid. Som jag ser det måste det till ett aktivt opinionsarbete.

Fru talman! Hans Karlsson beskriver regeringens nya trestegsmodell som ska öka möjligheterna att hitta rätt jobb. Steg ett avser kartläggning och vägledning till arbetssökande med oklar problemställning. Denna metod ska tillämpas för alla arbetssökande oberoende av om funktionshinder föreligger eller inte.

Jag kritiserar inte de goda avsikterna, men jag frågar mig vad arbetsförmedlingen gör i dag när man har arbetssökande med oklar problemställning. Är det inte en ganska vanlig företeelse? Eftersom alla med oklar problemställning uppenbarligen ska ingå i den nya satsningen med steg ett är min direkta fråga: Vilket utrymme ges då de som bevisligen har ett funktionshinder som hindrar dem från att få ett jobb? Kommer de även fortsättningsvis att hamna i bakvattnet?

Anf. 67 LARS-IVAR ERICSON (c):

Fru talman! Allra senast 2010 vill vi uppnå ett samhälle tillgängligt för alla. I tillgänglighetsbegreppet ingår också rätten till arbete. I våras ställde jag en interpellation till ministern som handlade om arbetshandikappades situation. Därför känns det naturligt att ansluta här i kväll.

Vi fick några aktuella siffror från Ams vid en intern utfrågning i arbetsmarknadsutskottet i förra veckan. Siffrorna visar antalet inskrivna funktionshindrade vid arbetsförmedlingen tredje kvartalet i år. Antalet arbetslösa var 22 000 och antalet sysselsatta i konjunkturprogram var 25 000. 64 000 finns i kategorin särskilda handikappinsatser. Det är helt klart att vi har en stor grupp här med behov av många åtgärder.

Jag ser i svaret att ministern redogör för hur olika insatser ska ske för att få funktionshindrade i arbete. Jag tycker att det är bra att regeringen har lyssnat till Centerpartiets krav på att höja lönebidragen. Vi skulle i och för sig vilja höja dem ytterligare. Men jag undrar hur det går med några andra viktiga bidrag, nämligen bidragen till arbetsplatsanpassning och arbetsbiträden. Kan inte de också höjas?

Jag undrar också om det är möjligt att förbättra möjligheterna för personer som har passerat pensionsåldern att fortsätta arbeta trots funktionshinder. Vi i Centerpartiet vill att så ska vara fallet. Det ska finnas lönebidrag om arbetstagare och arbetsgivare är överens.

Hur kan vi på bästa sätt uppmuntra funktionshindrade att starta egna företag? Borde det inte där finnas motsvarande resurser som lönebidrag och tidigare nämnda bidrag?

Jag delar Linnéa Darells oro för effekterna av arbetsgivarens medfinansieringsansvar för sjukförsäkringen. Jag vet att det också är fallet med arbetsgivare och handikapporganisationen. De hyser samma oro.

Svenskt Näringsliv i Skåne gjorde en undersökning. De skickade ut en enkät till 535 företagsledare i Skåne. 96 % av dem svarade att de i något avseende kommer att skärpa kraven när de anställer med denna nya lagstiftning. De tycker att det är tråkigt att redan utsatta grupper med ett av lagstiftaren uttalat särskilt skyddsläge verkar kunna få det ännu tuffare på arbetsmarknaden. Framför allt kommer en betydande mängd företag med all sannolikhet att undvika att anställa och nyrekrytera på grund av de märkade ekonomiska risker som detta innebär.

Till slut vill jag läsa upp en kommentar från Carina Bergström Bång som är vice ordförande i HSO, det vill säga en organisation för handikappade, i Skåne. Hon säger så här: Sparka inte på dem som redan ligger. Det är redan tufft för handikappade att ta sig in på arbetsmarknaden. Den här lagen kommer att göra det stört omöjligt.

Anf. 68 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Jag är lite förvånad över att Linnéa Darell interPELLERADE på det här temat av det enkla skälet att det är länge sedan som regeringen har redovisat så mycket när det gäller att stärka arbetsmarknaden och arbetsmöjligheterna för funktionshindrade. Alla de förslag som jag räknade upp i mitt svar finns i budgetpropositionen. Jag känner inte att vi inte har satsat – tvärtom.

Med risk för att skapa en viss irritation kan jag ändå inte låta bli att ställa frågan: Vad är alternativet i alliansens politik? Jag hittar ingenting som stämmer överens med de ambitioner som ni båda ger uttryck för när det gäller de funktionshindrade, förutom förstas försämringarna i a-kassan och sjukpenningen.

Linnéa Darell frågar vad arbetsförmedlingen gör i dag. De ska förstas göra kartläggningar redan i dag, men det går att göra mycket mer systematiskt och sätta in detta i sitt sammanhang där det i tre steg ska leda till att hela tiden undersöka förutsättningarna för människor att komma närmare ett reguljärt arbete. Det är en systematisering och en fokusering som är väldigt viktig.

Lars-Ivar Ericson säger att man borde höja och göra mera och nämner arbetsbiträden. Det är lätt att hålla med om. Jag skulle också vilja göra mera. Där tvingas vi som alla andra i sådana här situationer att prioritera. Vi har gjort den här prioriteringen. Det betyder inte att vi inte tycker att det är viktigt med andra insatser.

Fru talman! Avslutningsvis i den här repliken vill jag säga att Linnéa Darell tar upp medfinansieringen som ett hot och en risk för de funktionshindrade. Jag delar inte den uppfattningen. Det är svårt redan i dag för dessa människor. Jag tror inte att det blir svårare. Jag tror inte att de

kommer längre ifrån. Jag vill understryka det jag sade i mitt första interpellationssvar, nämligen att vi startar en väldigt omfattande uppdragsgenomgång av medfinansieringen under våren. Jag tror att det är tio eller elva områden som vi vill att oberoende forskare och utredare ska titta på. Det handlar inte minst om effekterna på arbetslöshet och ökad risk för selektering. Vi vill verkligen veta om det blir som jag tror eller om det blir som de mer tveksamma tror.

Vi kommer att titta på effekterna när det gäller småföretag och ekonomiska konsekvenser på verksamheter. Vi kommer att titta på effekter på sjukvården och Försäkringskassans arbete. Vi kommer att kunna följa den stora förändring som vi gör på ett bra sätt. I grunden tror jag att det är bra också för personer som har en svag ställning på arbetsmarknaden att vi får i gång fler aktiviteter i företagen och på arbetsplatserna.

Anf. 69 LINNÉA DARELL (fp):

Fru talman! Först har en jag en kommentar till att statsrådet är förvånad över att jag har ställt interpellationen därför att den socialdemokratiska regeringen nu har redovisat så många förslag. Men som framgår av interpellationen har jag ställt frågan utifrån den verklighet som finns i dag och som redovisas i levnadsnivåundersökningen. Det är ju resultaten som räknas. Jag har inte kritiserat åtgärderna. Om de ger effekt om något eller flera år finns det väl anledning att föra en diskussion hur det ser ut och vilka som kommer i fråga.

Jag vill också komma in lite grann på det här med medfinansiering. Det är bra att det kommer att bli en bred utvärdering, men jag blir väldigt förvånad över kommentaren från arbetslivsministern då han säger: De har det svårt redan, så jag tror inte att de kan få det svårare.

Är det inte en konstig inställning från en regering att införa någonting och vara osäker på huruvida det kommer att försvåra eller inte, någonting som skulle riskera att drabba grupper som redan har det svårt? Borde inte regeringens ambition vara att införa sådant som skulle göra det lättare för de utsatta grupperna på arbetsmarknaden att få ett jobb?

Det är inte heller bara vi från oppositionen som är oroliga för den här utvecklingen. Jag läste kommentarerna kring levnadsnivåundersökningen, och där säger DHR:s ordförande att hon är bekymrad över att arbetsgivarna tror att funktionshindrade är mer sjuka och därmed kostar mer att anställa. Den här frågan finns alltså, och Lars-Ivar tog också upp ett citat från handikappföreträdare. Min tro är ändå att de rätt väl känner hur det blåser när de och deras medlemmar försöker få jobb.

I svaret talas det om högriskskyddet. Det här möter vi alltid från vänsteralliansen när vi tar upp den här frågan: Det finns ett skydd som ska minska risken för selektion. Men det är ju inte riktigt det som det handlar om. Det handlar om svårigheten att inte veta om skyddet kommer att vara tillräckligt eller inte.

Jag vill fråga igen om den olycksaliga pålagan på arbetsgivarna. Är svaret att man får avvakta den här utvärderingen? Jag vill ändå säga att jag tycker att det är bra att den är så bred.

Nu har jag väldigt lite tid kvar i det här inlägget, men jag skulle också vilja komma in på frågan om tillgänglighet, men jag får kanske återkomma till den. Det händer väldigt lite. I svaret till mig påtalar arbetslivsministern handlingsplanen, och den finns också i budgetproposition-

en. Men jag skulle ändå vilja ha lite mer beskrivet vad det är som händer för att arbetet med tillgänglighetsfrågorna ska snabbas upp, för att gynna dem som behöver komma in på arbetsmarknaden.

Prot. 2005/06:35
22 november

Svar på
interpellationer

Anf. 70 LARS-IVAR ERICSON (c):

Fru talman! Vid en konferens om socialt företagande den 7 oktober kunde jag höra ministern uttrycka sin uppskattning av de sociala företagens verksamhet. Jag gladdde mig åt att ministern började inse vad de företagen kan göra för att få funktionshindrade i arbete.

Sociala företag är viktiga. De finns i många branscher och i alla delar av landet. De uppstår ofta i verksamheter där det privata ensamt saknar intresse att gå in och där det offentliga inte har tillräckliga resurser men där ideella krafter är beredda att gå in och göra en stor insats. I Centerpartiets nyligen framlagda rapport, *Slå samman trygghetsförsäkringarna*, uppmärksammar vi särskilt den viktiga roll som de sociala företagen har fått på arbetsmarknaden i dag. Vi önskar nu att regeringen i högre grad än vad som nu sker skulle inse vilken resurs de företagen är.

Nu undrar jag: Hur vill ministern verka för att underlätta de sociala företagens verksamhet?

Jag tycker att det står helt klart att den svenska socialförsäkrings- och arbetsmarknadsbyråkratin behöver reformeras. På så sätt skulle också funktionshindrades inträde på arbetsmarknaden underlättas. Vi har flera förslag på förbättringar i rapporten. Jag vet inte om ministern har sett den, men jag vill gärna efter debattens slut överrätta ett exemplar för framtida studium på departementet.

Anf. 71 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Jag får verkligen beklaga, Linnéa Darell, att det är jag och inte Berit som är här. När det gäller tillgänglighetsfrågorna får vi väl göra så att Linnéa Darell får göra ett mycket mera precist försök med Berit Andnor. Jag ska nog inte ge mig in i detta, är jag rädd.

Det är sant att det är resultatet som räknas, förstås. Jag hade varit mera bekymrad över att ta en debatt om de här frågorna om vi inte hade varit så hyggligt rustade som vi ändå är för förbättringar. Jag både har självförtroende och är full av tillförsikt när det gäller att förbättra arbetslivet för de funktionshindrade.

Linnéa Darell berörde frågan om opinionsbildning. Jag håller med om det – om vi ska gilla varandras inlägg här. Det är mycket som behöver göras. Mångas attityder behöver förändras, inklusive våra alldeles egna och personliga. Sådana är vi. Men det är klart att det är särskilt viktigt när det gäller företagen och arbetsplatserna att vi får attitydförändringar till stånd. Där fungerar dessvärre verkligheten så att det ju är först när man kommer nära någon som har ett funktionshinder på en arbetsplats som man ganska omedelbart upptäcker att det där funktionshindret, det har man glömt – man bara märker att man har en arbetskamrat som gör sitt jobb. Det är något fint som inträffar när man själv kommer på att man nog hade en förutfattad mening. Just därför är det så rasande viktigt att man med den här typen av utvecklingsanställning och så småningom trygghetsanställning kan möjliggöra för flera att få visa och få övertyga andra genom sitt sätt att vara och arbeta, arbetsgivare och arbetskamrater

på en arbetsplats, att man kan göra en fullgod arbetsinsats. Det är min erfarenhet.

Jag vill också säga någonting om medfinansieringen. Det talas ofta om denna pålaga, detta ok. Ja, min själ, det är inte så farligt med det! Man kan titta på något som oftare än annat inträffar: En anställd är sjuk i sex månader i ett företag med låt oss säga tre anställda – det är ju ett sårbart företag. Där blir det inte en merkostnad. Det blir en lägre kostnad. 4 000 kr lägre kostnad blir det med det nya systemet för det lilla företaget som har en anställd.

Jag har räknat på *worst case*. Vad är det värsta som kan inträffa i ett företag? Vi kan ta samma företag med tre anställda. Ja, det är naturligtvis att alla blir sjuka ett helt år – 100 % sjukfrånvaro. Då blir det en ökad kostnad. Men den ökade kostnaden blir ungefär 16 800 kr. Om alla är sjuka ett helt år så blir det den ökade kostnaden. Det är *worst case*, som sannolikt inte inträffar någonstans.

Jag skulle gärna vilja att vi var flera som också kunde räkna på exempel utan att vi skrämmer upp företagen i onödan.

Anf. 72 LINNÉA DARELL (fp):

Fru talman! Jag är ändå ganska övertygad om att varje företagare kan räkna och tänka igenom sina förutsättningar, så jag har ingen anledning att ha större tilltro till en företrädare för en regering som har lite svårt med det där att förstå hur företag tänker och räknar. Ni får nog själva jobba med att övertyga dem om att det är ni som har rätt. Det verkar inte vara så framgångsrikt.

Tillgängligheten får jag debattera med Berit Andnor. Ja, precis, men i det här sammanhanget är det så här: När jag visste att det var vi som skulle debattera läste jag också det avsnitt i budgeten som handlade specifikt om arbetsmarknad.

Där finns faktiskt en hänvisning till den handlingsplan för ökad tillgänglighet som kammaren antog för drygt fem år sedan och som säger att Sverige 2010 ska vara mer tillgängligt än i dag – detta utifrån det faktum att jobb ger möjligheter till ökad delaktighet i samhället. Det vore nog bra om man drev den här frågan framåt också på arbetsmarknadsområdet för det verkar inte finnas någon riktigt stark drivkraft i Socialdepartementet.

Jag konstaterar dock att det finns många förslag. Jag tackar för debatten och hoppas att vi kan se resultat och att dessa inte dröjer lika länge som det tycks göra när det gäller tillgängligheten. Jag hoppas också att vi tillsammans kan säga till de funktionshindrade ungdomarna både i Norrköping och på andra håll att de självklart ska kunna vända sig till arbetsförmedlingen efter avslutad gymnasieutbildning och att ingen ska kunna säga: Vadå jobb? Det handlar om att alla ska ha den möjligheten.

Anf. 73 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Jag får också tacka för debatten.

Låt mig bara vända mig till Lars-Ivar Ericson, vilket jag glömde i den förra repliken. När det gäller de sociala företagen, där jag gott medger att jag har mycket att lära, är det inget dåligt engagemang. Jag kommer tillbaka till det så småningom. Det görs mycket bra saker. Det är fint.

Det som jag genast insåg när vi började tala om sociala företag är dessa företags möjligheter att vara utförare av trygghetsanställningarna. Det kan bli en väldig tillgång med tanke på den kunskap och det engagemang som finns bakom den typen av företag. Jag ser verkligen fram emot att vi där ska kunna ta steg framåt.

Prot. 2005/06:35
22 november

Svar på
interpellationer

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2005/06:79 om effektiv medicinsk rehabilitering

Anf. 74 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Ana Maria Narti har frågat statsrådet Berit Andnor vilka åtgärder hon avser att vidta för att effektivisera rehabiliteringen av sjukskrivna. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på frågan.

För många människor är olika former av rehabiliteringsåtgärder nödvändiga för att återfå funktions- och arbetsförmågan och kunna delta i arbetslivet. Detta förutsätter en effektiv rehabilitering som underlättar en snabb återgång i arbete. I regeringens strategi läggs fokus på att ta till vara människors arbetsförmåga och åstadkomma ett bättre samspel mellan arbetsplatsen, sjukvården och sjukförsäkringen.

Arbetsplatsen har central betydelse för möjligheterna att återgå i arbete. De flesta som är kortvarigt sjukskrivna kan återgå till sitt tidigare arbete utan några särskilda insatser från arbetsgivaren. För långtidssjukskrivna kan det däremot krävas olika åtgärder från arbetsgivarens sida för att möjliggöra en återgång i arbete. Vanliga och ofta effektiva åtgärder är arbetsanpassning, omplacering eller rehabilitering i form av utbildning och arbetsträning.

Att arbetsgivaren verkligen tar sitt ansvar för anställdas rehabilitering är således centralt för att åstadkomma en snabb återgång i arbete. För att stärka den enskildes ställning och skapa en effektivare rehabilitering har regeringen under våren 2005 tillsatt en översyn av vissa delar av arbetsgivarens rehabiliteringsansvar. Utredaren ska bland annat pröva möjligheten till en arbetsrättslig reglering som ger arbetstagaren rätt till en av arbetsgivaren utförd rehabiliteringsutredning. Utredaren ska redovisa uppdraget senast den 30 april 2006.

Försäkringskassan har särskilda medel för köp av arbetslivsinriktade rehabiliteringstjänster. Dessa medel används i ökad utsträckning för köp av de utredningar som behövs för att kunna ta ställning till rätten till sjukpenning eller sjukersättning och också behovet av rehabilitering. Försäkringskassan har i minskad utsträckning köpt aktiva rehabiliteringsåtgärder för sjukskrivna där målet med rehabiliteringen är återgång i arbete hos nuvarande arbetsgivare. För att kunna upprätthålla arbetsgivarens rehabiliteringsansvar är det nämligen viktigt att Försäkringskassan inte övertar dessa delar av ansvaret. Emellertid finns det anledning att se över gränsdragningen mellan arbetsgivaren och Försäkringskassan för att säkerställa att den försäkrade får lämplig rehabilitering. Därför ska nämnda utredning även se över Försäkringskassans möjligheter att, inom ramen för sitt samordningsansvar, bidra till finansieringen av arbetslivs-

inriktad rehabilitering för försäkrade där målet med rehabiliteringen är återgång i arbete hos nuvarande arbetsgivare.

För människor som drabbats av ohälsa och inte har någon arbetsgivare eller behöver byta anställning har berörda myndigheter ett avgörande ansvar. Regeringen har vidtagit en rad åtgärder för att åstadkomma en effektiv rehabilitering för dessa människor.

Sedan 2003 har regeringen uppdragit åt arbetsförmedlingen och Försäkringskassan att upprätta en gemensam verksamhets- och handlingsplan för arbetslivsinriktad rehabilitering av arbetslösa sjukskrivna. Jag är därför glad att kunna informera Ana Maria Narti om att samverkan mellan arbetsförmedlingen och Försäkringskassan kommer att stärkas ytterligare. Från och med 2006 avser regeringen att utvidga arbetsförmedlingens uppdrag till att omfatta även anställda som behöver byta anställning på grund av ohälsa. Försäkringskassan och Arbetsmarknadsstyrelsen ska också få i uppdrag att i nära samverkan vidta nya och förstärkta insatser för försäkrade som är långtidssjukskrivna eller uppstår aktivitetsersättning eller tidsbegränsad sjukersättning. Syftet är att ta till vara den arbetsförmåga som dessa människor kan ha och att underlätta deras återgång till arbetslivet.

Sedan 2004 har regeringen givit Försäkringskassa, länsarbetsnämnd, landsting och kommun möjlighet att bedriva finansiell samordning genom att på lokal och regional nivå bilda samordningsförbund. Den finansiella samordningen syftar till att personer med behov av samordnade rehabiliteringsinsatser uppnår eller förbättrar sin förmåga till förvärvsarbete. Sjuka socialbidragstagare är en grupp som kan prioriteras inom ramen för denna samordning. Samordningsförbund har bildats i tio län, och ytterligare län kommer att beröras under 2006.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag betona hälso- och sjukvårdens betydelse för en effektiv rehabilitering. Det är viktigt att sjukskrivningsfrågan verkligen prioriteras inom hälso- och sjukvården och att samverkan fungerar mellan hälso- och sjukvården och andra aktörer såsom Försäkringskassa och arbetsgivare. För att öka hälso- och sjukvårdens deltagande i arbetet med att minska sjukfrånvaron avser därför regeringen att göra en särskild satsning och lämna bidrag till landstingen under åren 2007–2009.

Anf. 75 ANA MARIA NARTI (fp):

Fru talman! Tack, arbetslivsministern, för svaret.

Det finns en paradox i det svar jag fått. Jag talar om hälsa och ohälsa, om rehabilitering och vård. Jag får ett svar på två sidor om vad olika tjänstemannagrupper ska göra och några rader om sjukvården. Det är mycket konstigt.

Jag tycker att vård är den första åtgärd som ska vidtas om folk verkligen är sjuka. Om de behöver speciell behandling för att bli av med sina smärtor och sitt sjukdomstillstånd ska de också få behandling, och då är det alla andras uppgift att underlätta en snabb ingång i rehabiliteringen. Men om tusen tjänstemän och trettitusen experter sitter och utreder och redovisar och utreder en gång till hinner dessa människor kanske bli fullständigt förlamade innan ett beslut fattats.

Jag överdriver inte. Jag minns en tid när det fanns betydligt färre sådana expert- och tjänstemannagrupper. I stället kunde primärvården remit-

tera till olika rehabiliteringsspecialister vilka verkligen åtgärdade en hel del sjukdomsfall. Det var mycket enkelt: Hade människorna ont i ryggen på grund av dysfunktioner i relationen mellan muskel och skelett kunde sjukgymnasten sätta saker och ting på plats. Gällde det lättare former av psykiska besvär kunde just den behandling som behövdes komma i gång, som samtalsterapi och andra former av terapier, så att människorna återfann sin balans och lämnade den långa sjukskrivningen.

Hela den här historien med väldigt många ansvariga och väldigt många processer som ska äga rum innan rehabiliteringen träder i kraft kostar väldigt mycket. Jag betraktar det som omänskligt. Det är omänskligt att tvinga människor som lider att sitta och vänta på att specialistgrupper en gång till ska utreda det som redan är utrett.

Riksrevisionens rapport om Försäkringskassans verksamhet pekade just på detta: Försäkringskassan har slutat – nästan – att köpa rehabilitering och köper bara utredning på utredning, vilket resulterar i att det till slut inte finns några pengar till medicinsk rehabilitering.

Kan vi inte enkelt och mänskligt tala om enkla saker? Kan vi inte i stället för att tala om alla dessa grupper av specialister och utredare tala om smärta, om lidande och om medicinska insatser för att göra slut på lidandet och smärtan?

Anf. 76 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Det verkar som om det inte är alldeles enkelt för riksdagens ledamöter att hitta rätt minister för interpellationsdebatterna. Är det medicinsk rehabilitering vi ska prata om är det vårdministern. Tycker Ana Maria Narti inte att det är meningsfullt att prata om arbetslivsinriktad rehabilitering tänker inte jag insistera på att fortsätta göra det.

Jag redovisar det som vi har lagt fram förslag om och som kommer att genomföras för att förbättra den arbetslivsinriktade rehabiliteringen. Den ska träda till när den medicinska rehabiliteringen är klar. Huvudansvaret för den arbetslivsinriktade rehabiliteringen har arbetsgivaren.

Sedan har vi fått kritik från Riksrevisionen, precis som Ana Maria Narti säger. Det har resulterat i att vi tillsatt en utredning, som blir klar i vår, för att klarlägga gränssnittet mellan arbetsgivarens och Försäkringskassans rehabilitering och dessutom stärka den anställdes rätt. Men det känns inte särskilt meningsfullt att fördjupa sig i detta när det egentligen är någonting annat som Ana Maria Narti vill diskutera.

Dock kan man tillåta sig att undra: Vad är det borgerliga alternativet? Var finns förslagen som skulle kunna förbättra det som Ana Maria Narti så engagerat pratar om? Det jag kan hitta i den borgerliga alliansens förslag är minskad ersättning, ökad kontroll, reducerad ålderspension och minskade drivkrafter för arbetsgivarna. Något annat hittar inte jag. Jag tycker att det borde kännas pinsamt för en så socialt engagerad person som Ana Maria Narti, men det är ju inte heller mitt problem.

Anf. 77 ANA MARIA NARTI (fp):

Fru talman! Det är sant att jag skrev om medicinsk rehabilitering. Jag ställde faktiskt frågan till kammarkansliet när jag skickade in interpellationen om det inte var till socialminister Berit Andnor som detta skulle gå. På den punkten är vi alltså helt överens, men sedan finns det många andra saker som vi skulle kunna diskutera.

När det gäller sjukersättningen vet arbetslivsministern mycket väl att Folkpartiet inte är anhängare av minskade ersättningar. Den minskning av sjukersättningen som kan komma i fråga är obetydlig.

I Folkpartiets dokument finns det mycket klara och tydliga åtgärder för snabb rehabilitering – att patienten inte ska vänta på rehabilitering, att utredning inte ska följa på utredning och att allt detta ska äga rum smidigt. Vi vill till och med ha en garanti om kort väntetid för sådana utredningar.

Det verkar alltså som om min interpellation har fallit bredvid målet. Jag tycker dock fortfarande att frågan är aktuell. Vi såg för inte så länge sedan på tv om en hantverkare som hade blivit skadad i höger hand. Försäkringskassan sade att han kunde jobba med vänster hand, vilket han inte kunde göra eftersom han var högerhänt. Då gick han till arbetsförmedlingen. Han ville ha a-kassa eftersom han inte kunde jobba men inte fick sjukpenning. Då fick han höra att han var för sjuk för att få a-kassa.

Vi är alltså långt ifrån att ha löst problemen med alldeles för komplicerade system som inte kommunicerar med varandra tillräckligt bra. Det finns väldigt många människor som i dag faller mellan stolarna, mellan de här stora och tunga systemen. Det är därför jag hoppas att vi kommer tillbaka till en situation där en läkare remitterar till rehabilitering och patienten går till rehabilitering och blir väsentligt förbättrad och återkommer till arbetet utan inblandning av alldeles för många specialister, utredare och tjänstemannagrupper.

Anf. 78 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! För ett par år sedan var frågan i varannan interpellation: Hur tänker statsrådet bära sig åt för att minska sjukfrånvaron på det sätt som regeringen har utlovat? Då tänkte jag att det kan komma en tid då jag får interpellationer som ställer frågan: Hur gjorde statsrådet för att minska sjukfrånvaron på det sätt som regeringen tänkte sig?

Det går riktigt bra. Vi har nu ungefär 30 % minskning av sjukfrånvaron de senaste tre åren på grund av olika insatser. Många har arbetat väldigt duktigt med det, från enskilda individer till arbetsgivare och försäkringskassor. Vi har också vidtagit en del åtgärder som är mindre populära hos människor men inte desto mindre viktiga. Försäkringskassan har i större utsträckning börjat pröva rätten till sjukpenning och bedöma människors arbetsförmåga på ett noggrannare sätt. Detta har lett till att våra system, och det gäller både Försäkringskassan och arbetsförmedlingen, inte har förmått att lösa ut rollfördelningen mellan sig på ett bra sätt för alla människor som har hamnat i de här situationerna. Det är detta som många kallar för problemet med att trilla mellan stolarna.

Det är ett problem som finns. Det är inte av stor kvantitativ omfattning, men det är inget argument. Varje individ som råkar ut för att inte bli väl, rätt och snabbt behandlad av våra försäkringskassor eller arbetsförmedlingar har anledning att vara missnöjd. Därför är det nolltolerans för mitt vidkommande gentemot Försäkringskassan och arbetsförmedlingen när det gäller misstag som begås mot enskilda individer vid övergången från, som det ju handlar om, Försäkringskassan till arbetsförmedlingen. Där har båda myndigheterna kommit överens om hur detta i fortsättningen ska skötas mycket bättre.

Jag vill se resultaten av detta innan jag faller något omdöme, men vi är inte framme vid den situationen att jag kan säga att det inte är någon som inte trillar mellan stolarna när det gäller övergången från att ha varit sjukskriven, och ofta sjukskriven länge, till att i stället behöva arbetsförmedlingens tjänster för att komma tillbaka till arbetslivet.

Det där ser jag som en av mina viktigaste uppgifter när det gäller att hantera sjukskrivningsfrågorna och hälsofrågorna den närmaste tiden. Där utlovar jag ytterligare förbättringar, men vi har kommit mycket, mycket längre än någonsin någon vågade tro för tre år sedan.

Anf. 79 ANA MARIA NARTI (fp):

Fru talman! Sjukskrivningarna har minskat, men den formen av tidig pensionering som i dag har fått en väldigt konstig och lång benämning, aktivitets- och sjukersättning – det är fantastiskt vilka intressanta namn vi har i dag i politiken, värdegrunder och sådana konstiga grejer – har hur som helst inte alls minskat, det vill säga antalet förtidspensioneringar. Att man automatiskt skickar människorna på löpande band från långtidssjukskrivning till sjukpensionering tror jag inte är någonting som man ska vara väldigt glad åt, därför att människorna då löper mycket större risk att definitivt fastna utanför ett aktivt socialt liv.

Låt oss hoppas att vi inom en kort framtid, med en annan regering, kommer fram till mycket korta vägar mellan sjukskrivning, behandling och återställd hälsa.

Anf. 80 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Jag är ledsn Ana Maria Narti, men det är faktiskt färre personer som blir förtidspensionerade, om vi oss emellan använder det ordet, så att det blir enklare. Annars heter det sjuk- och aktivitetsersättning.

Ana Maria Narti är ju en intellektuellt spänstig person så hon förstår säkert att för att vi ska kunna minska antalet som är förtidspensionerade måste färre bli förtidspensionerade. Det är precis detta som inträffar. Mellan 2004 och 2005 är det 10 000 färre som blir förtidspensionerade samtidigt som sjukfrånvaron minskar. Allt minskar. Det är det som är det trevliga.

Jag ber att få tacka för debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2005/06:81 om arbetslöshetsstatistiken

Anf. 81 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Stefan Attefall har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att svensk arbetslöshetsstatistik ska bli jämförbar med internationell arbetslöshetsstatistik.

Tekniska frågor om hur arbetslösheten redovisas återkommer regelbundet i interpellationer. En interpellation av Stefan Attefall från i våras innehöll en variant på dagens fråga.

Den officiella arbetsmarknadsstatistiken publiceras av Statistiska centralbyrån. Statistiken utformas utan medverkan av regeringen. Jag är helt enig med den i interpellationen citerade forskaren som skriver att ”politiker bör avstå från att understödja sin agenda genom godtyckliga och oprecisa nydefinitioner av centrala begrepp inom den ekonomiska statistiken”.

Stefan Attefall efterfrågar internationell jämförbarhet i statistiken. Den finns. EU-harmoniseringen är långt driven, och få statistikområden har bättre jämförbarhet. I maj i år förbättrades jämförbarheten ytterligare, vilket för Sveriges del gav en statistikeffekt i form av en höjning av arbetslösheten med i storleksordningen en halv procentenhet. Regeringen har inga synpunkter på detta.

Stefan Attefall vill att heltidsstuderande som söker arbete ska redovisas tillsammans med arbetslösa. Om man med studier bygger kompetens för ett framtida arbetsliv kan det inte jämföras med passiv öppen arbetslöshet och siffrorna adderas därför inte i den svenska officiella statistiken. Men om man som Stefan Attefall föredrar att inkludera studerande i antalet arbetslösa finns siffrorna som gör detta möjligt i varje redovisning av den officiella statistiken.

Hellre än att gå på gång svara på tekniska frågor, som regeringen med riksdagens godkännande har delegerat till tjänstemän vid Statistiska centralbyrån, skulle jag vilja förklara och försvara arbetsmarknadspolitikens innehåll.

Det jobbpaket som regeringen har lagt fram i budgetproposition för år 2006 kommer att göra mycket större skillnad för Sveriges medborgare än vilka kategorier som adderas inom arbetsmarknadsstatistiken.

Anf. 82 STEFAN ATTEFALL (kd):

Fru talman! Tack för svaret! Jag och statsrådet har diskuterat arbetsmarknadspolitik många gånger i den här kammaren i olika sammanhang. Som statsrådet också påpekar hade vi en diskussion om arbetsmarknadspolitik och delvis statistikfrågor i en tidigare interpellationsdebatt.

Men det är också viktigt att prata om statistik. Jag ska gärna interpellera statsrådet om arbetsmarknadspolitiken i övrigt om statsrådet vill ha fler sådana debatter. Annars är Hans Karlsson också välkommen till arbetsmarknadsutskottets stora budgetdebatt i december. Vi brukar sällan ha ansvarigt statsråd med på våra debatter. Välkommen dit, så ska vi diskutera helheten i arbetsmarknadspolitiken.

Men statistiken är viktig, dels därför att den självklart speglar ett faktiskt problem på arbetsmarknaden, dels därför att den ger en jämförbarhet med andra länder.

Det är helt rätt som statsrådet säger att Eurostat gör om den svenska statistiken. Man bygger på med bland annat studerande som söker arbete och får statistiken mer jämförbar. Men i den svenska debatten nämner vi den statistik som SCB redovisar. Den exkluderar vissa saker. Sedan skapas intrycket hos människor att arbetslösheten är mycket högre i andra länder än i Sverige. Det är ett problem med den redovisning som vi har i dag.

Det andra är att vi sätter upp mål för den ekonomiska politiken utifrån bland annat arbetslöshet. Då fokuserar vi också på olika saker. Fokuserar man på fel sätt att mäta får man ibland också fel politik.

Vi har i dag en arbetslöshet på 5,6 % enligt senaste SCB-undersökningen. Till detta ska vi alltså, om man använder sig av den av ILO och Eurostat rekommenderade sättet att mäta, lägga 87 000 studerande som helst vill ha ett arbete och aktivt söker ett arbete. Det är 1,9 procentenheter. Det innebär att vi egentligen har 7,5 % öppen arbetslöshet enligt ILO:s och Eurostats sätt att räkna. Men i Sverige pratar vi om 5,6 %. Det är klart att det skapar ett annat intryck hos svenska folket. Vi får en annan jämförbarhet. I snitt ligger gruppen studerande som söker arbete på ungefär 1,2 %.

Varför frågar då Hans Karlsson detta? Varför ringer inte SCB:s chefer och frågar: Varför gör ni så här?

Jo, därför att en tidigare socialdemokratisk regering mot SCB-ledningens vilja år 1986 beslutade att de studerande inte skulle räknas in. Det är alltså ett regeringsbeslut som ligger bakom detta och som självklart myndigheten lyder. Konstigt vore annars.

Min fråga till Hans Karlsson är därför: Är Hans Karlsson beredd att här och nu deklarerar att regeringen inte har några synpunkter på huruvida SCB väljer att inkludera studerande som saknar arbete i den officiella statistiken över öppet arbetslösa i Sverige? Om statsrådet gör den deklARATIONEN går frågan tillbaka till SCB. Men jag utgår från att de på SCB är lojala myndighetstjänstemän som lyder ett regeringsbeslut från 1986.

Anf. 83 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! För att kunna dra den slutsats som Stefan Attefall har dragit om frågan huruvida studerande ska ingå eller inte ingå i statistiken har Stefan Attefall åberopat den kanske mest auktoritative forskare vi har på arbetsmarknadsfrågor och kunnigaste på arbetsmarknadsstatistik, nämligen professor Bertil Holmlund. Det var honom Stefan Attefall hade citerat i sin interpellation så här: Senare tids debatt om hur hög den verkliga arbetslösheten är bidrar mer till förvirring än till klarhet. Så säger Bertil Holmlund att politiker bör avstå från att försöka understödja sin agenda genom godtyckliga och oprecisa nydefinitioner.

Skälet till den uppsats som professor Holmlund har skrivit var inte det som Stefan Attefall tror eller använder sig av, utan det var ett generalgrepp mot och en komplett sågning av den högerallians som väl Stefan Attefall ingår i, dess sätt att beskriva och förvränga den svenska arbetsmarknadsstatistiken. Det är ett skott i foten, Stefan Attefall, på dig själv.

Professor Holmlund har den ena uppräknningen efter den andra av hur borgerliga tidningar och politiker har redovisat arbetslöshetssiffror på 20–25 %. Han redovisar detta sida upp och sida ned för att visa att det är ett falsarium som man försöker åstadkomma i den svenska debatten. Han tar en av allianskamraternas hemsida där man kan läsa: Moderaterna tycker att det är viktigt att arbetslöshetsmättet mäter hur många som ska kunna arbeta om arbetsmarknaden fungerar väl, något som skulle motivera inkludering av bland annat förtidspensionerade personer och som resulterar i den verkliga arbetslösheten på 17,8 %.

Moderaternas innovation är hopplöst oprecis och helt oanvändbar som princip för offentlig statistik. Det är vad professor Holmlund har använt sin artikel till att visa. Och så säger han: Det finns också inslag i debatten som bär konspirationens drag. Bluffar inte regeringen när den

hävdar att arbetslösheten är 5 eller 6 %? Är den inte egentligen 20–25 %? Regeringen kan kritiseras för en hel del men knappast för att den i huvudsak har hållit sig till internationellt vedertagna definitioner av arbetslöshetsstatistik. Även tidigare svenska regeringar, borgerliga såväl som socialdemokratiska, har använt sig av sådana kriterier. Detsamma gäller regeringar i andra länder.

Skäms du inte, Stefan Attefall, när du använder professor Holmlunds generalangrepp mot alliansen för att påpeka att studerande i Sverige borde ingå i arbetslöshetsstatistiken?

Anf. 84 STEFAN ATTEFALL (kd):

Fru talman! Professor Holmlund kommer från Västerbotten, så han är en rejäl pojk. Han kritiserar en del slarvigt använda uttryck. Ja, det är helt rätt. Problemet är bara att det är ingen som säger att den öppna arbetslösheten är 20–25 %. Däremot finns det behov av att använda många andra mått för att beskriva de djupa problem vi har på den svenska arbetsmarknaden – antalet arbetade timmar, hur många som är i olika åtgärder, hur många som är deltidsarbetslösa, hur många som finns utanför arbetsmarknaden på grund av sjukskrivningar och förtidspensioneringar.

Vi vet att det finns olika sätt att mäta i olika länder, men det är inte det frågan handlar om. Vi kan diskutera det i en annan interpellationsdebatt. På hur många olika sätt kan jag mäta de djupa svenska problem som vi har på arbetsmarknaden? Jag kan rada upp ett antal olika sätt, men inte när det gäller öppen arbetslöshet. Däremot ska man enligt ILO och Eurostat mäta öppen arbetslöshet inkluderande de studerande som vill ha ett arbete och som i morgon är beredda att gå till ett arbete men som pluggar därför att de inte har någonting att göra. Men det förvägrar den svenska regeringen med hjälp av ett regeringsbeslut från 1986 och med, för att citera professor Bertil Holmlund, syftet att hålla nere den öppna arbetslösheten så mycket som möjligt. Det är motivet, anför Bertil Holmlund i sin artikel. Han skriver också: ”Beslutet om att heltidsstuderande som söker arbete ska klassas som utanför arbetskraften togs av regeringen 1986 i strid mot dåvarande SCB-ledningens uppfattning.”

Varför tog man det beslutet?

Min fråga till Hans Karlsson kvarstår: Är Hans Karlsson beredd att här och nu deklarerar att han inte har någon synpunkt på huruvida SCB väljer att redovisa de heltidsstuderande som öppet arbetslösa helt i enlighet med internationella konventioner och Eurostats sätt att mäta för att få jämförbarhet och för att också se hur läget är på arbetsmarknaden och ge en mer rättvisande bild?

Det är precis som Bertil Holmlund skriver – politiker ska avstå från att understödja sin agenda genom godtyckliga och oprecisa nydefinitioner av centrala begrepp inom den ekonomiska statistiken. Tillbaka till den definition som gäller internationellt! Det är det jag vill. Vill inte Hans Karlsson det?

Anf. 85 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Om ni tyckte att det där var så viktigt – sedan 1986 har det varit en borgerlig regering – och om ni tyckte att detta statistikfalsarium var så allvarligt hade ni fyra år på er att göra något åt det.

Jag har inga som helst problem att rätt upp och ned säga att jag inte kommer att ha någon synpunkt på hur SCB väljer att publicera den svenska arbetsmarknadsstatistiken, inte ett smack.

Även jag kan vara en aning konspiratoriskt lagd ibland och skulle kunna misstänka att detta engagemang för ILO-statistiken i själva verket bottnar i en åstundan att få den svenska regeringen att framstå i sämre dager med högre arbetslöshet än det blir om man läser två tabeller samtidigt i stället för att man läser en tabell. Men då kan jag upplysa Stefan Attefall om att alldeles oavsett om man lägger ihop det eller om man läser kolumnerna var för sig har den svenska arbetslösheten under de senaste fyra åren i genomsnitt varit 2–2 ½ % lägre än i EU-15, de gamla EU-länderna, och 3–3 ½ % lägre än i EU-25, det nya utvidgade EU.

Om man lägger ihop och räknar precis likadant i Sverige och övriga EU-länder har Sverige lägre arbetslöshet än övriga EU. Det är en upplysning som jag tror kan vara nyttig när vi debatterar decimaler i statistiken.

Anf. 86 STEFAN ATTEFALL (kd):

Fru talman! Varför gjorde inte de borgerliga någonting? Ja, det kan man ju undra. De kanske inte hann med allt på tre år. Men problemet har också vuxit med tiden. År 1986 handlade det om något tiotusental människor. I dag är vi uppe i 70 000–80 000. Det beror bland annat på att utbildningssystemen har vuxit under den här tiden.

Det beror också på att det finns en tendens – vi ser det bland annat i högskolepolitiken – att man tillgriper utbildningsinsatser mer av arbetsmarknadspolitiska skäl än för att ge en kvalitativ och god högskoleutbildning. Vi har ett antal sådana exempel genom den socialdemokratiska regeringshistorien. Därför tror jag att det är viktigt att man får ordning på statistiken på den här punkten.

Jag är tacksam för den deklaration som Hans Karlsson nu gjorde. Jag tror att den gör att SCB:s ledning känner större frihet i att agera så som de tycker är klokt i den här frågan. Det är också viktigt att den skickas till SCB.

Ja, om man lägger ihop på rätt sätt får man självfallet fram jämförbara siffror. Problemet är att om man i en svensk debatt använder en siffra och sedan hör en annan siffra i en internationell debatt med andra länder blir gapet större. Men tittar man på siffrorna med samma sätt att räkna upptäcker man att Sverige inte är det land som är världsbäst på öppen arbetslöshet, som vi ibland ger sken av.

Det är riktigt att vi har en bättre situation än många andra, särskilt de stora länderna som har jättestora problem, som Frankrike och Tyskland. Det ska vi vara tacksamma för. Men det beror också på att vi har betydligt större volymer i olika åtgärder. Vi kan också jämföra med exempelvis Finland. En som har varit sjukskriven i ett år i Finland blir per definition överförd till arbetslöshetsstatistiken. Så är det inte i Sverige. Det finns också ett antal andra sådana här saker som skiljer oss åt.

Det gör att bilden av Sverige som det land som är världsbäst i alla avseenden krackelerar lite grann när man jämför statistiken noggrannare. Jag tycker att vi ska fokusera på de verkliga problemen, alltför få arbetade timmar och de stora problemen på arbetsmarknaden. Rätt statistik hjälper oss i detta. Jag tror att det vore bra för den svenska debatten.

Tack ska du ha.

Anf. 87 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Jag hoppas att den här debatten har det goda med sig, efter professor Holmlunds sågning av alliansens 20–25-procentiga arbetslöshetssiffror, att vi slipper höra och se detta i fortsättningen. Då har både Holmlund och debatten gjort en oerhörd välgärning.

Jag tackar Stefan Attefall för den här debatten. Vi lär väl ses fler gånger i detta ämne.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2005/06:82 om rätt till heltid efter tolv månaders anställning

Anf. 88 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Hans Backman har frågat mig om jag avser att vidta åtgärder för att genomdriva ett förslag som innebär att de som jobbar deltid ska ha rätt till heltid efter tolv månaders anställning.

Jag förmodar att Hans Backman avser det uppdrag som Heltidsutredningen fått av regeringen.

Regeringen har gett en utredare i uppdrag att utreda hur rätten till heltidsanställning ska stärkas. Utredaren ska överväga om det bör införas en reglering som begränsar arbetsgivares möjlighet att anställa på deltid till när det är motiverat med hänsyn till exempel verksamhetens behov. Utredaren ska lämna sitt betänkande den 30 november 2005, det vill säga om en dryg vecka.

Något förslag har alltså inte presenterats ännu. När utredaren lämnat sitt betänkande kommer regeringen på sedvanligt sätt att bereda förslaget för att därefter ta ställning till hur rätten till heltid ska stärkas.

Det ofrivilliga deltidsarbetet utgör ett allvarligt problem. När det gäller personer som tvingas arbeta deltid anser jag att det nu är nödvändigt att överväga en lagstiftning om stärkt rätt till heltid.

Deltidsarbetslöshet förekommer både i den offentliga sektorn och i näringslivet. Vanligast är det inom vård- och omsorgssektorn samt inom handeln och restaurangbranschen. Vård- och omsorgssektorn är kvinnodominerad. Deltidsarbetslösheten inom handeln finns särskilt inom verksamheter som är kvinnodominerade.

Ett av regeringens mål för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma möjlighet till ekonomiskt oberoende. Deltidsarbetslösheten befäster traditionella könsroller och hindrar en utveckling mot ökad jämställdhet.

Om man kommer till rätta med problemet med deltidsarbetslösheten är jag övertygad om att det kan ge positiva effekter på en rad områden, till exempel strukturella förändringar i arbetsorganisationen, goda arbetsmiljöer, kompetensutveckling och ökad jämställdhet mellan kvinnor och män.

Samtidigt är det väsentligt att konstatera att det i vissa verksamheter inte är möjligt att bereda alla arbetstagare heltidsarbete. Det kan handla om små företag eller verksamheter med ojämn belastning under olika delar av dagen eller veckan. En stärkt rätt till heltid kan därför inte bli en

ovillkorlig rättighet, utan en avvägning måste ske så att verksamheten fungerar i praktiken.

Avslutningsvis vill jag också säga att den arbetstagare som önskar att arbeta deltid naturligtvis ska kunna göra det. Det regeringen vill komma till rätta med är de negativa konsekvenserna av det ofrivilliga deltidsarbetet.

Anf. 89 HANS BACKMAN (fp):

Fru talman! Tack för svaret.

Jag har fått signaler om att Heltidsutredningen tänker föreslå att alla som jobbar deltid i dag ska ha rätt till heltid efter tolv månaders anställning. Ett antal arbetsgivarorganisationer har reagerat starkt på det här, och man hävdar att förslaget skulle slå hårt mot näringslivet i allmänhet och tjänste- och servicebranschen i synnerhet. Om förslaget blir verklighet blir det i praktiken för riskfyllt för arbetsgivare att anställa någon på deltid över huvud taget. Det vore olyckligt i nuläget, när arbetsgivarna redan är försiktiga med att nyanställa. Bara det att den här diskussionen har kommit upp har gjort att arbetsgivare drar sig för att anställa på deltid.

Enligt Svenskt Näringsliv riskerar 8 000 personer bara i Gävleborg att bli heltidsarbetslösa om en tvingande lag om rätt till heltid skulle genomföras.

Två av de branscher som arbetsmarknadsministern nämner i sitt svar som exempel på branscher där det är vanligt med deltidsarbete är väldigt beroende av sina deltidsanställda – jag tänker på handels- och restaurangbranscherna.

Jag har ett exempel från Gävle. Nori Camuz, ägare till en Ica Supermarket där, har i dag 13 anställda, de flesta på deltid. Han bedömer att han kommer att tvingas säga upp fyra personer om han blir tvungen att anställa alla dessa på heltid.

Inom just handeln finns det ett stort behov av deltidsanställda. Arbetsbelastningen inom branschen är väldigt ojämn, och därför försöker man anpassa bemanningen efter kundströmmarna. Om heltidslagen blir alltför styrande har butikerna två valmöjligheter.

Antingen bibehåller man samma lönekostnad utslagen på färre anställda, vilket kommer att ge sämre service med lägre servicenivå, exempelvis längre kassaköer under säljtopparna, som följd. Eller också ökar man antalet heltidsanställda. Då får butiken högre lönekostnad, vilket leder till sämre konkurrensförmåga, och i slutänden riskerar en del butiker att gå omkull.

Catharina Roos är vd för bemanningsföretaget Co-Divers och vice vd för Welcomegruppen med verksamhet inom hotell-, restaurang- och konferensverksamhet. Enligt henne kan en lag om rätt till heltid bli en fråga om att överleva i stället för att expandera, eftersom kundens ojämna efterfrågan styr jobbet helt och hållet inom branschen. Konsekvensen blir ökade lönekostnader, mindre intäkter, snedvriden konkurrens och företagare som inte vågar anställa. En lag om rätt till heltid kan därför vara ett hot mot hela tjänste- och servicebranschen.

Roos anser att deltidsanställningar är ett sätt att få ut människor på arbetsmarknaden. Det gäller inte minst äldre och invandrare, grupper

som traditionellt har svårt att få in en fot på den ordinarie arbetsmarknaden.

Av officiell statistik framgår att var fjärde sysselsatt arbetar deltid. Skälen varierar mycket. Unga människor anger studier som orsak. En del vill spendera mer tid tillsammans med sina barn. I de äldre åldersgrupperna är det hälsoskäl eller en önskan om mer fritid som dominerar. Dessutom finns det ett stort inslag av rörlighet bland dem som arbetar deltid. Svenskt Näringsliv har visat att för näringslivet i stort har nästan hälften av de deltidsanställda gått över till heltidsarbete under en period.

De exempel jag har redogjort för visar att det är uppenbart att en lag om att ge deltidsanställda rätt att jobba heltid kan medföra stora problem.

Jag är glad att Hans Karlsson i sitt svar säger att en stärkt rätt till heltid inte kan bli en ovillkorlig rättighet. Samtidigt känner jag oro för hur långt den stärkta rätten till heltid som Hans Karlsson och regeringen ändå vill lagstifta om ska sträcka sig.

Jag vill därför fråga om Hans Karlsson har haft en dialog med arbetsmarknadens parter om hur långt den stärkta rätten till heltid enligt lag skulle kunna sträcka sig utan risk att det leder till färre jobb och därmed ökad arbetslöshet och risk att de som vill jobba deltid inte får det i framtiden.

Anf. 90 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Hans Backman argumenterar frenetiskt mot ett förslag som inte finns. Det gör det lite problematiskt. Dessutom är det dessvärre så, Hans Backman, att du har blandat ihop två utredningar. Den ena handlar om visstidsanställningarna där det talas om tolv månadersregler. Den andra handlar om rätten till heltid som är något annat.

När det gäller heltidsfrågan finns ännu inte ens utredarens förslag. Det är ju i den änden vi brukar börja, be en utredare att titta på behov och möjliga lösningar, och sedan involveras parter och andra intressenter i ett offentligt samtal om det utredningsförslag som är lagt. Därefter prövar vi det här i riksdagen. Så det kommer att ges många tillfällen till många synpunkter på ett förslag som förhoppningsvis kommer om någon vecka.

Jag kan ändå passa på tillfället att fundera runt själva kärnfrågan. Finns det ett problem eller inte? Jag tillhör dem som tycker att det finns ett problem som inte har en tillfredsställande lösning.

Många, inte minst unga kvinnor, inom många LO-områden har de sämsta anställningarna, både i form av korttidsanställningar, timvikariat, springvikariat och timanställningar. Om man tittar på gruppen LO-kvinnor är det 47 % som jobbar deltid. Om man jämför med de kvinnor som finns inom Sacos område bland akademikerna är det där ungefär 20 % medan det bland männen egentligen bara är 8–10 % som jobbar deltid, oavsett om man är LO-man eller tjänstemannaman. Det visar på att det är något ordenligt knas på arbetsmarknaden. Det är inte rimligt att det ska vara på det sättet. Konsekvenserna är väl kända.

Det är min absoluta övertygelse att vi måste göra någonting åt detta. Arbetsmarknaden eller marknadskrafterna förmår inte lösa detta. Det handlar om kvinnor som många gånger, kanske just på grund av dessa dåliga anställningar, har en obönhörligt svag ställning på arbetsmarknaden. Det resulterar i förlängningen i att de inte får den löneutveckling som de skulle ha haft, och som män har, och att de dessutom senare i

livet inte får den pension som de skulle ha haft om de hade haft bättre anställningar. Det vill jag medverka till att förändra.

När det gäller frågan om heltid är det närmast en självklarhet – hoppas inte att man behöver upprepa det alltför många gånger – att en stärkt rätt till heltid inte ska innebära det omvända, nämligen ett förbud mot deltid. Så kan man förstås inte ha det. Det finns ju verksamheter där deltid är enda möjligheten för att bedriva verksamhet. Men där möjligheten finns till heltid ska heltid användas, också för kvinnor i Icabutiken, inte bara för grabbarna i Onoffbutiken.

Anf. 91 HANS BACKMAN (fp):

Fru talman! Det är möjligt att oron är så stor – som arbetsmarknadsministern vet så diskuteras det här väldigt mycket ute bland företagen – att man har blandat ihop de olika signaler som har kommit från de olika utredningarna. Men man tycks vara orolig även för det här. Det är mycket bra om det nu inte är så. Det tar jag tacksamt till mig.

Det är jättebra om man kan lyfta upp så många som möjligt till heltid, om arbetsgivarnas och arbetstagarnas parter kan medverka till det. Handelsutredningsinstitut har utrett konsekvenserna av ett eventuellt lagförslag om att deltidsanställda ska ha rätt till heltid. De visar att på lång sikt skulle arbetslösheten öka, och kvinnor är den grupp som skulle drabbas hårdast. Så man har på något vis blivit det godas fiende. Man har gjort en sak i välmening men riskerar att hamna väldigt fel.

Om man som arbetsgivare har 16 arbetstimmar som ska utföras och har tre anställda, en person som jobbar heltid åtta timmar per dag och två som jobbar halvtid fyra timmar per dag, och lagen är så starkt skriven att den ena vill gå upp till heltid har man plötsligt två som utför de arbetstimmar som man har behov av att få utförda. Då sitter man där med en anställd för mycket. Det är det som är själva grundproblemet i denna diskussion. Det är det som arbetsgivarna är så oroliga för, särskilt de som har säsongbetonade verksamheter. Det finns golfklubbar som har mycket verksamhet på sommaren och lite på vintern. De får väldiga problem om man blir tvungen att lyfta upp ett antal till heltid.

Det är väldigt viktigt att man inte skriver en lag som är så stark att den styr det hela. Det kommer att avgöras i domstol i stället för mellan arbetsmarknadens parter. Det ser jag som ett problem. Jag tycker själv att det är bättre att arbetsmarknadens parter hanterar sådana här saker. Det är ju den syn vi har i regel här i Sverige på arbetsmarknaden. Jag vet att även arbetsmarknadsministern har den grundsynen. Så jag är lite överraskad över det här förslaget på så vis, att det kommer ifrån en socialdemokratisk regering.

Jag vill fråga: Varför tror inte arbetsmarknadsministern i det här fallet att arbetsmarknadens parter genom påverkan och opinionsbildning skulle kunna klara av att hantera det här bättre än vad vi som politiker här i riksdagen kan göra? Det är ju på arbetsplatserna, när man jobbar ute på ett företag, som man vet bäst, både som arbetsgivare och som arbetstagar, som arbetsmarknadspart, hur de lokala förutsättningarna ska hanteras. Det är väldigt svårt för oss att stifta generella lagar som berör alla arbetsplatser. Det är det vi riskerar att göra nu när det här utredningsförslaget kommer. Det vill jag verkligen att vi ska ta med oss. Jag ser det som en stor risk att vi börjar stifta generella lagar som ska gälla alla ar-

betsplatser, oavsett vilka förutsättningar de har. Nu har Hans Karlsson sagt att han inte ser någon möjlighet att ha en helt tvingande lagstiftning, men det är nog illa om den blir så pass starkt skriven att det blir tolkningsfrågor i många fall. Det kommer att göra att många arbetsgivare blir väldigt rädda och oroliga för att anställa personer på deltid. Det ser jag som en stor risk.

Anf. 92 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Hans Backman debatterar som om vi stod i begrepp att anta en lag här i kammaren i kväll när vi inte ens har ett utredningsförslag att diskutera. Det blir aningen hypotetiskt, om man säger så. Så därför, Hans Backman, avstår jag tills vidare från att diskutera runt de här frågorna som ännu inte finns på bordet. Låt oss avvakta tills vi får ett utredningsförslag! Så kommer också tiden för debatt och prövning av detta förslag.

Anf. 93 HANS BACKMAN (fp):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för den här förberedande debatten. Man säger ibland att det är bra att stämma i bäcken. Jag hoppas att jag har skapat en infallsvinkel till en kommande debatt om det här lagförslaget. Jag ser det som väldigt viktigt att motverka att den tyvärr alltför höga arbetslösheten i Sverige ökar ännu mer. Vi ligger lägre än en del EU-länder, men vi är måna om att inte minst våra ungdomar ska få jobb i större utsträckning än vad de har i dag. Då är det viktigt att det stiftas lagar när man har lyssnat på företagen och arbetsmarknadens parter så att de på bästa sätt kan öppna för nya jobb och inte stänga igen så att fler blir utan arbete.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellationerna 2005/06:77 och 108 om utjämnings-systemet inom LSS

Anf. 94 Statsrådet SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Maria Larsson har frågat mig vad jag ämnar vidta för åtgärder för att förbättra kommunernas ekonomiska planeringsmöjligheter i samband med den nationella utjämnningen av LSS. Interpellanten har också frågat mig om vad jag ämnar göra för att kommunerna ska få möjlighet till prövning i de fall där besluten om kostnadsutjämning varit bristfälliga och föränderliga.

Annika Qarlsson har frågat mig vad jag avser att vidta för åtgärder för att skapa långsiktiga planeringsförutsättningar för kommuner inom LSS-området.

Jag har valt att besvara interpellationerna i ett sammanhang.

Låt mig inleda med att hålla med Maria Larsson och Annika Qarlsson om att den planeringshorisont som finns kring de preliminära beräkningarna avseende kostnadsutjämningsystemet för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) inte är den bästa.

Statistiska centralbyrån (SCB) har följt den förordning, som styr när myndigheten ska lämna preliminära beräkningar till kommunerna. De uppgifter om kostnader och intäkter som kommunerna lämnar till SCB och som ligger till grund för beräkningarna kommer in väldigt sent till SCB. Det medför att SCB inte kan göra kommunvisa beräkningar för utjämningsystemet för LSS förrän vid den tidpunkt som uttrycks i förordningen. Det är beklagligt och jag hoppas att kommunerna blir bättre på att lämna statistiskt underlag inom de tidsramar som finns.

Att satsa på en utbyggnad av LSS-verksamhet kan vara nödvändigt i en del kommuner. Det är dock inte givet att en kommun får ett högre bidrag eller lägre avgift genom en utbyggnad. Det beror främst på att den enskilda kommunens kostnader och antal insatser jämförs med övriga kommuners kostnader och antal insatser. Avsikten är inte heller att utjämningsystemet ska ge full kompensation för de kostnader som en kommun haft. Dessutom ingår inte kostnader för grundsärskola och gymnasiesärskola i kostnadsutjämningsystemet för LSS-verksamhet. Det som Maria Larsson tar upp om Markaryd är en konsekvens av den uppdatering av personalkostnadsindexet som regeringen har beslutat om.

Att utjämna för den faktiska kostnaden för varje enskild kommun skulle också vara kostnadsdrivande. Det skulle dessutom kunna leda till en stor påverkbarhet av hur kostnader och intäkter redovisas. Ett sådant kostnadsutjämningsystem skulle förlora sin legitimitet. Det kan dock finnas brister i nuvarande kostnadsutjämningsystem. Regeringen har därför aviserat att kostnadsutjämnningen för LSS ska följas upp och även utvärderas.

Låt mig nu förklara vilka möjligheter kommuner har att överklaga Skatteverkets slutliga beslut när det gäller fel och brister i underlaget för Skatteverkets beslut.

I den proposition som regeringen överlämnade till riksdagen under september innevarande år (prop. 2005/06:7) och som riksdagen beslutat om nu i november, föreslogs att sådana fel och brister i underlaget för beslutet som inte har påtalats hos Skatteverket senast den 15 februari under utjämningsåret endast får beaktas om det finns synnerliga skäl. Skälet till lagändringen är att bara den klagande kommunens beslut prövas. Eftersom uppkomna fel endast kan rättas till förmån för en kommun, uppkommer svårigheter att finansiera en korrigering av beslutet då medel på det för ändamålet upptagna anslaget har förbrukats.

Det är alltså så att de begränsningar som träder i kraft den 1 januari 2006 endast gäller frågan om möjligheten att beakta felaktigheter i det underlag som ligger till grund för Skatteverkets slutliga beslut. Även om överprövningen begränsas hos regeringen är högt ställda krav på rättssäkerhet i systemet tillgodosedda när det gäller möjligheten att beakta felaktigheter i sådana fall.

Det statistiska underlag som ligger till grund för besluten härrör två år tillbaka i tiden. Dessutom får kommunerna preliminära beräkningar från SCB senast den 1 oktober året före utjämningsåret, och Skatteverket lämnar den 20 januari utjämningsåret uppgift till varje kommun om preliminära bidrag eller avgifter. Efter att Skatteverket har lämnat dessa preliminära bidrag eller avgifter kan kommuner till och med den 15 februari påtala brister och oriktiga uppgifter i underlaget. Kommuner har alltså ett flertal tillfällen och god tid på sig att påtala brister.

Kommunerna måste dock bli bättre på att kvalitetssäkra de uppgifter kommunerna lämnar till berörda statistikmyndigheter. Att granska det statistiska underlaget först när Skatteverkets slutliga beslut fattas, senast den 15 april utjämningsåret, är således alldeles för sent.

Då Maria Larsson, som framställt en av interpellationerna, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav andre vice talmannen att Ulrik Lindgren i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 95 ULRIK LINDGREN (kd):

Fru talman! För interpellanten Maria Larssons räkning får jag tacka för svaret. Maria Larsson hälsar och beklagar att hon inte närvarar vid debatten. Det är inget personligt, utan hon hade gärna velat vara med. Tack också till Annika Qarlsson för medinterpellation i viktigt ämne.

Jag gissar att interpellanten inte är helt nöjd. Vad jag kan utläsa håller statsrådet Österberg med om att planeringshorisonten inte är den bästa, men jag tycker att svaret liksom stannar där. I stället väljer statsrådet att kritisera kommunerna för att de är sena med uppgifterna till Statistiska centralbyrån och säger att kommunerna måste bli bättre på att kvalitetssäkra de uppgifter de lämnar till Statistiska centralbyrån. Men de egna åtgärderna i statsrådets svar, var är de som svar på själva interpellationsfrågan?

Interpellationsfrågan var: Vad ämnar statsrådet vidta för åtgärder för att förbättra kommunernas ekonomiska planeringsmöjligheter i samband med den nationella utjämnningen av LSS? Det får kommunerna berätta själva är kontentan av svaret. Det får kommunerna ordna upp så att säga.

Jag har inte överblick över kommunernas uppgiftslämnande så att jag kan ge något domslut över om de är långsamma eller inte, om de förmår att fylla i de papper de får från SCB. Jag utgår från att kommunerna gör vad de kan för att fylla i papperen ordentligt så att SCB har ett hyggligt underlag.

Som framgår av interpellationstexten är det inte så att de kommuner som nu har hört av sig skjuter in sig på att det är sena besked från SCB, även om det är sent att få besked från SCB den 1 oktober för nästa år – besked ett par månader före årsskiftet. Det som kommunerna skjuter in sig på är att regeringen i de fall som åberopas två veckor senare, i mitten på oktober, kullkastar planeringsförutsättningarna som SCB har angett. Det är det som är den stora katastrofen. Det enda besked som statsrådet Österberg levererar är att regeringen har beslutat så. Men det är, fru talman, inget svar. Det är bara en upprepning av det som redan står i interpellationen, att regeringen har kullkastat det som SCB har berättat ska gälla för kommande år.

Följdfrågan och den fråga som hittills är obesvarad hoppas jag i muntlig utläggning kommer lite närmare ett svar. Blir det bara ett passivt betraktande av hur utjämnningssystemet slår hit och dit, ungefär som en tombola, eller blir det en upprepning nästa år av nya, sena, godtyckliga besked från regeringen? Eller vad kommer ut av det här? Kommer regeringen över huvud taget att anstränga sig för att kommunerna ska få bättre planeringsförutsättningar?

Vad jag förstår har vårt statsråd Österberg då och då återkommit till att han känner med kommunerna och förstår att de ska ha goda planeringsförutsättningar. Ja, men det är upp till bevis. När kommer de goda planeringsförutsättningarna för kommunerna, så att de vet vad som gäller för ett kommande år?

De miljoner hit och dit som drabbar kommuner eller också lyckliggör någon kommun kan ju låta som småsummor i ett Stockholmsperspektiv, men i själva verket kan det för en liten kommun betyda oerhört mycket räknat per skattekrona om det blir så olyckligt att miljonerna går åt fel håll.

Anf. 96 ANNIKA QARLSSON (c):

Fru talman! Tack så mycket för svaret, statsrådet Österberg.

Vi har stått här i talarstolarna i kammaren och debatterat frågan förut. Utjämningsystemet infördes ju 2004, och jag har legat på även tidigare om att basåret ska ligga så nära verksamhetsåret som det bara är möjligt. Jag har också många kommunföreträdare hemma som har legat på mig om att jag ska uppmärksamma på det här. Jag är helt övertygad om att de även varit i direktkontakt med Sven-Erik Österberg.

Därför var det stor glädje, sång, klang och jubel i kommunerna hemma när budgetpropositionen 2006 visade att man faktiskt hade lyssnat. Riktigt lika glatt var det inte när pressmeddelandet kom 22 dagar senare. Det var någonstans där som det blev fel. Då gjorde man det rätt, och sedan blev det fel igen.

Jag har försökt att läsa interpellationssvaret för att hitta svaret på min fråga, men har inte riktigt lyckats med det. Jag hoppas att jag kan få hjälp att reda ut detta och få ett bättre svar muntligen här. Jag ser ju att ministern är medveten om att planeringshorisonten inte är den bästa, och det är ju positivt. Samtidigt är det så att när man gick in och gjorde den här förändringen ställde man till det igen.

I svaret står också att avsikten inte heller är att utjämningsystemet ska ge full kompensation för de kostnader som en kommun haft. Det är inte vad kommunerna i första hand ber om just nu. Men däremot vill man inte ha ett orättvist och felaktigt system.

Ifrån Vänersborgs kommun och Trollhättans stad har ministern fått ett brev som så väl fångar in alla de olika delarna. Det kommer från ministrernas partikamrater, som är kommunstyrelsens ordförande i både Vänersborg och Trollhättan.

De säger så här: "Det är med stor förvåning har vi mottagit beskedet att regeringen beslutat ändra förslaget från budgetpropositionen om aktualisering av LSS-underlaget.

Budgeten arbetas fram i en lång process, där kostnader och intäkter analyseras. Vi måste ha rimliga möjligheter att förutse större förändringar och kunna bedriva vår ekonomiska planering på ett seriöst sätt. Så sent som i budgetpropositionen fick vi besked om att LSS-utjämnningen skulle förändras, vilket vi utgick från i vårt fortsatta budgetarbete.

Vad gäller förslaget att behålla 50 % av 2002 års personal- och koncentrationsindex och väga det tillsammans med 2004 års aktuella värden, uppfattar vi det som en mycket förenklad lösning på ett seriöst problem. När LSS-utjämnningen infördes var osäkerheten stor om hur olika insatser skall klassas och redovisas. De statistiska underlagen för 2002 var där-

med behäftade med många felaktigheter. Successivt har praxis utvecklats och Socialstyrelsens och SCB:s tillämpningsbestämmelser förtydligats. 2004 års underlag att beräkna index kan därför antas ha mycket högre kvalitet, samtidigt som det grundas på aktuell verksamhet och kostnader.

Det är få verksamheter som så kraftigt förändrats under ett fåtal år som LSS-verksamheten. 2004 års uppgifter har därmed en helt annan aktualitet än tidigare år. Att grunda 2006 års utjämning på 2002 års uppgifter blir både felaktigt och orättvist.

De länsvisa regleringarna som nu upphört har beaktas i 2004 års underlag från SCB, men inte i 2002 års index.”

Därför säger de så här: ”Vi anser att förslaget till förändring skall rivas upp och att den i Budgetpropositionen utlovade aktualiseringen utifrån 2004 års verksamhet skall genomföras. Om enskilda kommuner drabbas oskäligt av aktualiseringen borde regeringen kunna använda de särskilda medel som den disponerar för bidrag till kommuner att rätta till detta.”

Detta kommer från Trollhättan och Vänersborg. Men jag vet att de flesta kommunerna hemma ställer upp bakom den beskrivningen.

Anf. 97 Statsrådet SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Jag ska muntligt redogöra lite närmare vad som ligger bakom den problematik som finns.

Jag vill inledningsvis säga om hela utjämningssystemet att det har varit i gång sedan den 1 mars 2004. Vi har haft interpellationer om det tidigare och haft synpunkter på det. Jag har vid några tillfällen förut sagt att jag tycker att systemet bör verka ett tag så att vi får följa upp det på bästa sätt för att se hur det fungerar.

Jag kan nu konstatera, inte minst efter den ordentliga genomgång vi haft under hösten, att det finns ett antal svagheter i systemet som inte är bra. Bland annat grundar sig den ena delen som man har försökt att fånga upp i systemet på att det ska vara ett basår. Det var år 2002 som var grunden till detta.

När man fattade beslutet sade man att det sedan bör justeras upp vid något tillfälle. Andemeningen var till och med att man kanske skulle vänta till efter år 2006 när det hade stabiliserat sig innan man skulle göra en ny basårsuppräknings.

Jag har tyckt att det har varit en brist. Det är också därför som vi skrev i budgetpropositionen att det bör göras en uppdatering. Det finns en idé om att försöka att ha basåret så nära som möjligt den verklighet som finns av det skälet att man då bäst speglar hur det ser ut i kommunen. Det är grundtanken. Det var därför vi aviserade det.

Interpellanterna har i det här fallet oftast fördelen att representera kommuner som tjänade på basåret 2004. Problemet för mig som ansvarigt statsråd är att jag har haft den mindre nöjsamma uppgiften att också ha en ganska diskussion med de kommuner som förlorade ordentligt på det.

Jag kan försäkra att ingen tycker att det finns någon rättvisa i systemet. Rättvisa för de flesta i detta är att om man får mer pengar är det rättvist, får man mindre pengar är det orättvist, oavsett vad det grundar sig på. Det har varit en del av problematiken här.

Vi hade några kommuner som låg riktigt illa till av samma skäl som interpellanterna här för fram. Bland annat var Sävsjö en sådan kommun nere i Småland som skulle få en ordentlig reducering av sin LSS-utjämning. Samtidigt kan man även där peka på att man inte har tappat kostnader i samma omfattning för att systemet kanske skulle slå igenom åt det håller. Södertälje var en annan kommun. Det finns också en rad andra i samma läge.

Vi hade funderingen: Hur kapar man på något sätt topparna i de värsta utfallen så att inte omställningen blir för drastisk? I det läget valde vi modellen att ta ett snitt mellan året 2002 och 2004 för det innevarande året. Då minskade man de största delarna. Det mildrade för Sävsjö i dess problematik. Det gav också mindre pengar till de kommuner som hade förväntat sig enligt det som SCB var väldigt snabbt att räkna på och som stod i budgetpropositionen som lades fram.

Det handlar om en praktisk hantering utifrån den verklighet vi har för att försöka vara rättvis och ge hyggliga förutsättningar inom de ramar som systemet gav, när vi såg hur verkligheten fungerade. Det är den nakna sanningen om hanteringen av LSS-systemet.

Det kommer också att göras några andra översyner i LSS. Det gäller inte minst på LASS-sidan, som Socialdepartementet har ansvaret för.

Vi måste också borra djupare och försöka få ett system som ligger närmare det år man har verksamhet. Men det ska heller inte vara förutsägbart i hur man via uppgifter kan påverka systemet, vilket det är fullt möjligt att göra i dag. Vi ser att det kanske pågår en tendens till en sådan verksamhet på vissa håll. Egentligen lurar man sig själv i systemet beroende på uppgiftslämnandet.

Ambitionen är nu att få ett system som är bättre. Vi är inte tillfredsställda med det sätt som det nu fungerar på. Det ger lite sämre planeringsförutsättningar. Men det fångar heller inte upp tillräckligt nära hur verksamheterna ser ut i kommunerna för att på så sätt upplevas som rättvist.

Anf. 98 ULRIK LINDGREN (kd):

Fru talman! Som svar på frågorna uppfattar jag att vårt statsråd tycker att systemet ska få verka ett tag. Det har verkat i några år. Det är ingen hemlighet som kom i förrgår, utan det är någonting som har pågått i flera år.

Statsrådet anger också att det finns en ambition att vara så rättvis som möjligt, och därför kommer det översyner. När kommer dessa översyner? Blir det även nästa år ett tombolasystem där kommunerna får sent besked i slutet på år 2006 för år 2007? Eller kommer ingrepp som kommer att ändra situationen inför nästa år så att vi åtminstone för år 2007 är någorlunda rimliga spelvillkor för kommunerna?

För ett par år sedan debatterade jag det kommunala utjämningssystemet för handikappomsorgen med statsrådet Österbergs företrädare Lars-Erik Lövdén med anledning av de då kraftiga inkomstminskningarna. Då var det Hedemora kommun som drog en riktig nitlott på minus 15 miljoner jämfört med vad man tidigare haft i den interna länsuppgörelsen med ersättning till Hedemora från övriga kommuner i Dalarna. Det blev inget resultat av den debatten. Staten blev enbart betraktande framöver av hur

systemet slog lite halvblint de kommande åren. Frågan är om det nu kommer att bli en upprepning.

Man utlämnar kommunerna till ett utjämningsystem som är ungefär lika smidigt som en elefant i en porslinsbutik. Det ska jämföras med det tidigare tillfälliga statsbidraget som fanns 2001–2003 och jämföras med den länsvisa överenskommelsen som tidigare fanns mellan kommunerna om kostnaderna för handikappomsorgen.

Nu är frågan: Kommer regeringen att gå aktivt in och kullkasta kommunal planering igen nästa år, eller hur blir det? Kommunerna protesterar inte mot det kommunala utjämningsystemet, även om det i sig är tveksamt och var det redan när det infördes. De protesterar mot oförutsägbarheten i systemet. Det är detta som regeringen måste göra någonting åt.

Jag tycker att det är fantastiskt att regeringen tycker sig ha råd att behandla kommunerna på det sättet. Vi har hört exemplet med Trollhättan och Vänersborg. Vi har hört exemplet med Sävsjö. Det blev plötsligt minus 10 miljoner, eller jag tror bestämt att det till och med var minus 11 miljoner.

Vi har också via medierna från Småland fått del av exemplet Ljungby. Ljungby kommer att förlora några miljoner, sade SCB, eftersom Markaryd tidigare har köpt tjänster från Ljungby. Nu har man slutat köpa tjänsterna. Därmed skulle Ljungby enligt SCB få mindre pengar.

Men regeringen gör tvärtom i sitt beslut. Ljungby får mer pengar, plus 10 miljoner kronor i systemet. Enligt medieuppgifter går de 10 miljonerna till bredband. Pengar som skulle ha varit till funktionshindrade går alltså till bredband i stället.

Frågan är vad statsrådet Österberg reagerar med. Blir det fortsatt passivitet, eller vad blir det för någonting? Vad har statsrådet Österberg för råd till kommunerna? När kommer den översyn som det talas om?

Anf. 99 ANNIKA QARLSSON (c):

Fru talman! Om man lyssnar på vad statsrådet säger framskymtar det en önskan om att det inte hade behövt fattas beslut om att förändra det som stod i budgetpropositionen. Det som kom som ett påstående från Vänersborg och Trollhättan handlade om att det beslut som man tog om att lägga basåret så nära verksamhetsåret som möjligt ändå var rätt.

Fanns det med i resonemanget att fundera på att hantera de här kommunerna som fick stora minus i stället under ett övergångsår? Då hade man inte behövt kasta ut alla de andra så att det blev hela havet stormar i hela Kommun-Sverige. Det skulle vara intressant att höra om det fanns några resonemang om de bitarna.

En av sakerna i det här handlar inte bara om ifall man vinner eller förlorar. Jag hade en träff hemma nu med kommunstyrelseordförande från många olika kommuner, som både var vinnare och förlorare eller som hade stora höjningar av skattesatserna för att klara av de här bitarna. Det spelade liksom ingen roll ifall det var ett stort eller litet minus eller plus. Kommentarererna var ungefär så här: Det är håll i huvudet! Det är helt värdelöst! Det är helt kass! De kanske uttryckte det lite mer fint, men det var den ungefärliga andemeningen.

Det går aldrig någonsin att förutsäga det här. Blir det några medel? Kommer det några pengar? Kommer vi att få någon ersättning för de här bitarna? Det går aldrig att förutsäga och kunna planera verksamheten utifrån utjämningsarna.

Man går nu in och tittar på det här och gör en mix av 2002 och 2004, vilket jag också har en fråga om. Är det förenligt med förordningen att använda sig av en mix av två olika år? Det handlar ju om helt olika förutsättningar. I den ena delen ingår den tidigare länsvisa utjämningsarna. Men det skiljer mellan 2004 och 2002. Jag skulle också vilja höra vad statsrådet Österberg säger om den här tredjedelen.

Det handlar om den utvärdering och översyn som ska göras. Finns det någonstans med i tankarna inför det arbetet att man tar med sig detta och funderar på det? Det här är ju en rättighetslagstiftning. Det gäller enskilda individers rättighet till att ha ett bra och dragligt liv och att kunna få hjälp för att få sin vardag att fungera.

Eftersom detta är en rättighetslagstiftning som vi har klubbat här inne så undrar jag om man någonstans i utvärderingen eller översynen lyfter in detta. Ser man över hur man skulle kunna lyfta upp detta och göra det till ett nationellt finansiellt ansvar för att komma ifrån den här typen av utjämningsystem? Det påtalas emellanåt att kommuner ska kunna planera för att kunna få ut så mycket pengar som möjligt, eller så planerar man inte för det. Det blir en väldigt underlig och konstig situation. Finns det tankar på att lyfta in det här i översynen?

Anf. 100 Statsrådet SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Jag tar den senaste frågan först. Jag tror att den ska ställas till statsrådet Andnor, som har ansvaret för själva lagstiftningen när det gäller finansieringsdelen. Mitt ansvar här är att klara ut finansieringsystemet mellan kommunerna. Det är det som ligger på min lott. Det här är ju för övrigt ganska komplicerad lagstiftning. Jag rekommenderar dig att ställa den frågan till henne. Jag tänker inte gå in på den.

Den modell som jag är beredd att titta närmare på gäller hur vi kan få ett finansieringssystem som följer verkligheten närmare. Tyvärr är det nog så här med planeringen. Det här är komplicerat. Vi kan se att man kan beklaga den tidshorisont som har varit. Den skulle kunna gå att trimma. Det är också därför jag säger att man skulle kunna göra en snabbare räkning om uppgifterna kom in snabbare, och då skulle man också kunna få tidigare besked. Man kan alltså hjälpas åt i det system som finns, även från kommunernas sida. En del har varit snabba och duktiga på det här, och en del har inte prioriterat det på det sätt som man kanske borde ha gjort. Då kommer det senare. Det finns alltså ett ansvar där också.

Å andra sidan kan man se att beskedet här inte kommer tidigare än vad det gör i det stora utjämningsystemet. Problematiken med det här är egentligen att några nya ärenden som man har fått när det gäller LSS i en liten kommun kan få väldigt stora ekonomiska konsekvenser i systemet. Det är det som skiljer så mycket. Det andra jämnas ut och får inte de enskilda konsekvenserna.

Hur man än vrider och vänder på det här så blir det så här. Jag såg att det var någon kommun i södra Sverige som hade fått tre multihandikappade kommuninvånare genom en bilolycka, vilket i princip tog en stor

del av kommunens sociala budget. Det finns inget utjämningsystem som väger upp detta när olyckan händer. Det kommer så småningom att vägas in med andra kostnader, och sedan får man kompensation.

Det är precis det här som jag vill åt – att försöka få närheten mellan de faktiska händelserna och utjämnningen så att det ligger så nära att det inte töjer ut på tiden. Det är en eftersträvan som vi har när vi tittar på den utjämnning som hade skett.

Du frågade efter olika räknemodeller. Vi har vridit och vänt på det här. Tjänstemännen på departementet tog fram 17 olika räknemodeller för hur man skulle kunna hantera det här på ett sätt så att man fångade upp dels dem som förlorar åt det ena hållet, dels de andra. Det gällde hur man skulle kunna se över det här och hur man skulle kunna väga in det på ett bra sätt. Det gäller kanske framför allt dem som förlorar. Man skulle se hur man skulle kunna utjämna det hela. Det är ganska komplicerat.

Det visade sig att det enklaste ändå var att man tog snittet. Man menar att snittet någonstans ger något slags basår mittemellan. Det är ungefär så det blir om man väger mellan 2004 och 2003. Då blir det övergripande på det sättet. Det blev den enklaste modellen för att kunna hantera det hela inom de tidsramar som fanns.

Det är säkert inte det mest lysande sättet, men det gav ändå effekten att det trubbadde av de största utfallen åt båda håll. Det gällde framför allt dem som förlorade väldigt mycket. Det gick naturligtvis ut över dem som också hade räknat med att kanske få mer pengar.

Det är många som har pratat med mig om det här. Jag har diskuterat det. De som förlorar pengar och hade räknat med mer är missnöjda. Andra är väldigt glada. Så ser det ut i Sverige om man tittar ut, och det fördelar sig ganska jämnt.

Till sist ska jag säga till Ulrik att jag inte menar att vi ska låta systemet vila. Vi har sett de problem som finns, och vi är beredda att ta tag i dem så snabbt som möjligt.

Man ska inte kunna förutse när basåret räknas ut. Det har varit en del av systemet. Det ska göras vid olika tillfällen, och det ska inte kunna förutses så att man kan förbereda sig på det. Det ska bli återkommande med olika system. Så ser systemet ut. Därför kan jag inte säga någonting om hur det ser ut 2006 – om det ska räknas upp eller hur det ska göras. Det återstår att se. Jag hoppas att vi i den översyn som vi vill sätta i gång snabbt nu också kommer fram till att vi kan hantera detta på ett smidigare och bättre sätt än vad som kanske har varit fallet så här långt.

Anf. 101 ULRİK LINDGREN (kd):

Fru talman! Vad jag kan urskilja av svaret så är det detsamma som vi har hört tidigare. Det finns en ambition att komma någonstans på området. Det kommer översyner. Men när vet ingen, i alla fall inte vårt statsråd som är ansvarig för frågorna. ”Så snabbt som möjligt” är inte särskilt nöjaktigt för de kommuner som befinner sig i den här cirkusen – som man ändå måste säga att det är fråga om.

Fru talman! Ett adelsmärke för ett anständigt samhälle är hur handikappade behandlas. Beträffande det kommunala utjämningsystemet för LSS visar regeringen en nonchalans gentemot kommunerna som är förvånande genom sina sena, ryckiga och oförutsägbara besked. Därmed

visas också en nonchalans mot de funktionshindrade, som ju är de som riskerar att få ta konsekvenserna av ryckigheten.

Det borde i stället vara tvärtom – att regeringen visade en särskild lyhördhet och respekt när en så känslig sak som det kommunala utjämningsystemet för handikappomsorgen behandlas.

Efter det att Kristdemokraterna och den borgerliga alliansen har tryckt på har socialutskottet tagit ett utskottsinitiativ som i förlängningen kanske kommer att ge en radikal lösning. Staten har ju beslutat om LSS-reformen. Då borde det också vara staten som står för kostnaderna. Utskottsinitiativet innebär att den sittande LSS-utredningen även ska utreda om kostnadsansvaret läggs över helt och hållet på staten eller om kommunerna ska få fortsätta med det trassel som har varit hittills. Jag hoppas på en god lösning och att insikt också så småningom drabbar det regerande partiet så att ytterst sett de funktionshindrade får en tryggare och säkrare tillvaro i våra kommuner.

Anf. 102 ANNIKA QARLSSON (c):

Fru talman! Jag känner att jag har fått ett lite fylligare svar i debatten. Jag har inte lyckats att få ministern att skriva ett nytt pressmeddelande som han kan skicka ut till kommunerna i morgon, men det trodde jag väl inte riktigt att jag skulle lyckas med i dag heller.

Jag tror att det är väldigt viktigt att den här översynen görs tämligen omgående. Jag tror också att det vore värdefullt att titta på om inte det här är en rättighetslagstiftning som också ska vara ett nationellt finansiellt ansvar. Jag vet att det inte bara är en enkel modell att plussa in där heller, men det skulle kunna vara ett alternativ till de 17 modellerna för att få det hela att fungera mellan kommunerna.

Kommunerna vill ha långsiktiga ekonomiska villkor. Det finns också lite funderingar ute i kommunerna. Det står att det inte ska vara påverkbart, men det gick tydligen att göra på de här 22 dagarna. Det är många kommentarer som jag också har fått. Men det var ändå ett litet steg i rätt riktning. Vi fortsätter att följa frågan och hoppas att det ska gå ännu mer i rätt riktning.

Anf. 103 Statsrådet SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Jag ska bara säga några saker. Det finns absolut ingen nonchalans i detta. Som lagstiftningen ser ut nu är LSS-frågan en kommunal ansvarsfråga. Det staten har gjort utifrån den här lagstiftningen är ju faktiskt att utjämna kostnaderna så att det ska bli lättare. Man kan ha åsikter om utjämningsystemet och tycka att det inte fungerar bra, men utan systemet skulle konsekvenserna vara oerhört mycket större för kommunerna. Det skulle också försvåra möjligheterna för handikappade att röra sig mellan kommuner, vilket naturligtvis också är en frihetsfråga som är väldigt viktig. Här har vi absolut en ambition att åstadkomma bra förutsättningar.

Till sist skulle jag vilja säga något om detta med ett nationellt system som tas upp ibland. Det tas också upp i kommunala kretsar att man vill ha det så. Ska man titta på ett sådant system och göra något åt detta, får man ett helt nytt system. Grundtanken var ju att hanteringen skulle vara så nära den handikappade som möjligt där man också kan ge den bästa vården. Besluten skulle också fattas där. På det sättet löser man frågorna.

Ett nationellt finansierat system kan inte bara innebära att det levereras in i den kommunala sektorn som sedan hanterar detta, utan då får man en helt annan prövning och ett helt annat system som kräver en ganska stor omvälvning. Om man tittar på det måste man ta ett stort tag över detta. Det bör man vara medveten om. Det är ganska enkelt att säga att vi ska ha en nationell finansiering, men då talar man om ett annat system i sin helhet.

Min uppgift i det här läget är att se till att vi får ett utjämningsystem som fungerar så bra som möjligt. Det kommer vi att ta på största allvar och försöka förbättra detta så att det ger bättre planeringsförutsättningar och en större säkerhet till kommunerna som har att hantera detta. Det är min absolut viktigaste och ärliga ambition i det här sammanhanget.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämnds-sammanträde

Tredje vice talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträde fredagen den 28 oktober inkommit.

16 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Finansutskottets betänkanden 2005/06:FiU1, FiU11 och FiU9
Skatteutskottets betänkanden 2005/06:SkU5 och SkU7

17 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Proposition
2005/06:48 Den europeiska exekutionstiteln för obestridda fordringar

Skatteutskottets betänkande
2005/06:SkU1 Anslagen till Skatteverket, Kronofogdemyndigheterna
och Tullverket, m.m.

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande
2005/06:MJU3 Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag m.m.

Bostadsutskottets betänkanden
2005/06:BoU2 Tredimensionell fastighetsindelning – kompletterande
lagtekniska frågor
2005/06:BoU4 Lantmäteriverksamheten

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 21 november

2005/06:123 av *Marita Aronson* (fp) till statsrådet Ylva Johansson
Strålningsskador efter bröstcanceroperationer

2005/06:124 av *Per Landgren* (kd) till finansminister Pär Nuder
Fastighetsskatt och värdeår

2005/06:125 av *Nina Lundström* (fp) till statsrådet Ulrica Messing
Ny sträckning av E 18 genom Sundbyberg

2005/06:126 av *Kerstin Lundgren* (c) till statsrådet Ibrahim Baylan
Aktivt arbete för att följa upp tecken på förtryck och diskriminering i
turkiska skolor

2005/06:127 av *Ewa Björling* (m) till utrikesminister Laila Freivalds
Sveriges förhållande till Hamas

2005/06:128 av *Tobias Krantz* (fp) till statsrådet Sven-Erik Österberg
Regeringens utnämningsspolitik

2005/06:129 av *Tobias Krantz* (fp) till statsrådet Sven-Erik Österberg
Myndigheters politiska opinionsbildning

2005/06:130 av *Tobias Krantz* (fp) till statsrådet Sven-Erik Österberg
Statsförvaltningens expansion

den 22 november

2005/06:131 av *Tobias Billström* (m) till statsrådet Barbro Holmberg
Barnens ställning i asylprocessen

2005/06:132 av *Liselott Hagberg* (fp) till jordbruksminister Ann-Christin
Nykvist

Samernas sedvanerätt till vinterbete i skogslandet

2005/06:133 av *Inger René* (m) till statsrådet Ylva Johansson
Undernäring bland äldre vårdbehövande

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabb-
protokoll tisdagen den 29 november.

19 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 22 november

2005/06:430 av *Bertil Kjellberg* (m) till finansminister Pär Nuder
Flygskatt

2005/06:431 av *Ragnwi Marcelind* (kd) till finansminister Pär Nuder
Beskattningen av oäkta bostadsrätter

Prot. 2005/06:35
22 november

2005/06:432 av *Maria Larsson* (kd) till finansminister Pär Nuder
Momsbeläggning av den ideella sektorns hyreskostnader

2005/06:433 av *Maria Larsson* (kd) till statsrådet Hans Karlsson
Kriterier för sjukskrivning

2005/06:434 av *Hans Hoff* (s) till statsrådet Hans Karlsson
Arbetsförmedlare på jobbjäkt

2005/06:435 av *Annika Qarlsson* (c) till jordbruksminister Ann-Christin
Nykvist
Djurhållning och skydd mot rovdjur

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 29 november.

20 § Kammaren åtskildes kl. 20.25.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen
kl. 16.09,
av andre vice talmannen därefter till och med 14 § anf. 96 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Monica Gustafson

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
3 § Svar på interpellationerna 2005/06:74 och 99 om det ökande våldet i Darfur.....	2
Anf. 1 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	2
Anf. 2 BIRGITTA OHLSSON (fp).....	3
Anf. 3 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m)	4
Anf. 4 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	4
Anf. 5 BIRGITTA OHLSSON (fp).....	5
Anf. 6 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m)	6
Anf. 7 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	6
Anf. 8 BIRGITTA OHLSSON (fp).....	7
Anf. 9 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m)	8
Anf. 10 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	9
4 § Svar på interpellation 2005/06:85 om arbetspendling på järnväg.....	9
Anf. 11 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	9
Anf. 12 Förste vice talman PER WESTERBERG (m).....	10
Anf. 13 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	11
Anf. 14 Förste vice talman PER WESTERBERG (m).....	12
Anf. 15 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	13
5 § Svar på interpellation 2005/06:13 om konkurrens inom flygledning	13
Anf. 16 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	13
Anf. 17 BJÖRN HAMILTON (m)	14
Anf. 18 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	15
Anf. 19 BJÖRN HAMILTON (m)	16
Anf. 20 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	17
Anf. 21 BJÖRN HAMILTON (m)	17
6 § Svar på interpellationerna 2005/06:53, 55 och 56 om EU:s postdirektiv och försämringar i svensk postservice	18
Anf. 22 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	18
Anf. 23 ERIK ULLENHAG (fp).....	19
Anf. 24 RIGMOR STENMARK (c).....	20
Anf. 25 MIKAEL OSCARSSON (kd)	21
Anf. 26 BÖRJE VESTLUND (s)	22
Anf. 27 STAFFAN DANIELSSON (c).....	23
Anf. 28 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	23
Anf. 29 ERIK ULLENHAG (fp).....	25
Anf. 30 RIGMOR STENMARK (c).....	26
Anf. 31 MIKAEL OSCARSSON (kd)	27
Anf. 32 BÖRJE VESTLUND (s)	28
Anf. 33 STAFFAN DANIELSSON (c).....	28
Anf. 34 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	29
Anf. 35 ERIK ULLENHAG (fp).....	30

Anf. 36 RIGMOR STENMARK (c)	31
Anf. 37 MIKAEL OSCARSSON (kd)	32
Anf. 38 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	32
7 § Svar på interpellation 2005/06:75 om utvecklingsmöjligheter i glesbygd	33
Anf. 39 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	33
Anf. 40 ERLING WÄLIVAARA (kd)	34
Anf. 41 ULLA LÖFGREN (m)	35
Anf. 42 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	35
Anf. 43 ERLING WÄLIVAARA (kd)	37
Anf. 44 ULLA LÖFGREN (m)	38
Anf. 45 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	38
Anf. 46 ERLING WÄLIVAARA (kd)	39
Anf. 47 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	40
8 § Svar på interpellation 2005/06:95 om krav för bilsläpvagn	40
Anf. 48 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	40
Anf. 49 STAFFAN DANIELSSON (c)	41
Anf. 50 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m)	41
Anf. 51 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	42
Anf. 52 STAFFAN DANIELSSON (c)	43
Anf. 53 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m)	43
Anf. 54 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	43
Anf. 55 STAFFAN DANIELSSON (c)	43
Ajournering	44
Återupptagna förhandlingar	44
9 § Svar på interpellation 2005/06:104 om långsiktig lösning för förbindelsen till Holmön	44
Anf. 56 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	44
Anf. 57 GUNILLA TJERNBERG (kd)	45
Anf. 58 ULLA LÖFGREN (m)	46
Anf. 59 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	46
Anf. 60 GUNILLA TJERNBERG (kd)	47
Anf. 61 ULLA LÖFGREN (m)	48
Anf. 62 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	48
Anf. 63 GUNILLA TJERNBERG (kd)	49
Anf. 64 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	50
10 § Svar på interpellation 2005/06:73 om arbete för funktionshindrade	50
Anf. 65 Statsrådet HANS KARLSSON (s)	50
Anf. 66 LINNÉA DARELL (fp)	51
Anf. 67 LARS-IVAR ERICSON (c)	52
Anf. 68 Statsrådet HANS KARLSSON (s)	53
Anf. 69 LINNÉA DARELL (fp)	54
Anf. 70 LARS-IVAR ERICSON (c)	55
Anf. 71 Statsrådet HANS KARLSSON (s)	55
Anf. 72 LINNÉA DARELL (fp)	56
Anf. 73 Statsrådet HANS KARLSSON (s)	56

11 § Svar på interpellation 2005/06:79 om effektiv medicinsk rehabilitering	57
Anf. 74 Statsrådet HANS KARLSSON (s).....	57
Anf. 75 ANA MARIA NARTI (fp).....	58
Anf. 76 Statsrådet HANS KARLSSON (s).....	59
Anf. 77 ANA MARIA NARTI (fp).....	59
Anf. 78 Statsrådet HANS KARLSSON (s).....	60
Anf. 79 ANA MARIA NARTI (fp).....	61
Anf. 80 Statsrådet HANS KARLSSON (s).....	61
12 § Svar på interpellation 2005/06:81 om arbetslöshetsstatistiken	61
Anf. 81 Statsrådet HANS KARLSSON (s).....	61
Anf. 82 STEFAN ATTEFALL (kd).....	62
Anf. 83 Statsrådet HANS KARLSSON (s).....	63
Anf. 84 STEFAN ATTEFALL (kd).....	64
Anf. 85 Statsrådet HANS KARLSSON (s).....	64
Anf. 86 STEFAN ATTEFALL (kd).....	65
Anf. 87 Statsrådet HANS KARLSSON (s).....	66
13 § Svar på interpellation 2005/06:82 om rätt till heltid efter tolv månaders anställning	66
Anf. 88 Statsrådet HANS KARLSSON (s).....	66
Anf. 89 HANS BACKMAN (fp).....	67
Anf. 90 Statsrådet HANS KARLSSON (s).....	68
Anf. 91 HANS BACKMAN (fp).....	69
Anf. 92 Statsrådet HANS KARLSSON (s).....	70
Anf. 93 HANS BACKMAN (fp).....	70
14 § Svar på interpellationerna 2005/06:77 och 108 om utjämningsystemet inom LSS	70
Anf. 94 Statsrådet SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	70
Anf. 95 ULRIK LINDGREN (kd).....	72
Anf. 96 ANNIKA QARLSSON (c).....	73
Anf. 97 Statsrådet SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	74
Anf. 98 ULRIK LINDGREN (kd).....	75
Anf. 99 ANNIKA QARLSSON (c).....	76
Anf. 100 Statsrådet SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	77
Anf. 101 ULRIK LINDGREN (kd).....	78
Anf. 102 ANNIKA QARLSSON (c).....	79
Anf. 103 Statsrådet SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	79
15 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträde	80
16 § Förnyad bordläggning	80
17 § Bordläggning	80
18 § Anmälan om interpellationer	81
19 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	81
20 § Kammaren åtskildes kl. 20.25	82

Prot. 2005/06:35
22 november

Elanders Gotab, Stockholm 2005